

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को
वार्षिक प्रतिवेदन

२०७४ कार्तिक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को
वार्षिक प्रतिवेदन

२०७४ कार्तिक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

सञ्चालक बोर्ड

(२०७४ कार्तिक मसान्त)

डा.रेवत बहादुर कार्की

अध्यक्ष

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

श्री उत्तर कुमार खत्री

सदस्य

सह-सचिव

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

श्री तोयानाथ अधिकारी

सदस्य

सह-सचिव

नेपाल सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

श्री नर बहादुर थापा

सदस्य

कार्यकारी निर्देशक

नेपाल राष्ट्र बैंक

श्री जगन्नाथ उपाध्याय (निरौला)

सदस्य

उपाध्यक्ष

नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्टस् संस्था

श्री शेखर गोल्मशा

सदस्य

वरिष्ठ उपाध्यक्ष

नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ

श्री निल बहादुर सारु मगर

विज्ञ सदस्य

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

सञ्चालक बोर्ड

(२०७४ आषाढ मसान्त)

डा.रेवत बहादुर कार्की

अध्यक्ष

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

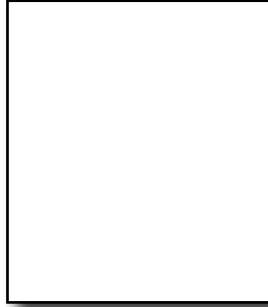
श्री आनन्दराज ढकाल

सदस्य

सह-सचिव

नेपाल सरकार

अर्थ मन्त्रालय

श्री तोयानाथ अधिकारी

सदस्य

सह-सचिव

नेपाल सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

श्री नर बहादुर थापा

सदस्य

कार्यकारी निर्देशक

नेपाल राष्ट्र बैंक

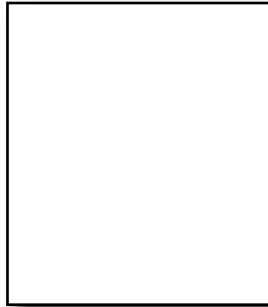

श्री प्रकाश जंग थापा

सदस्य

उपाध्यक्ष

नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्टस् संस्था

श्री शेखर गोल्लहा

सदस्य

वरिष्ठ उपाध्यक्ष

नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ

श्री निल बहादुर सारु मगर

विज्ञ सदस्य

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

उच्च व्यवस्थापन

डा.रेवत बहादुर कार्की
अध्यक्ष

परीश्रुतनाथ पौड्याल
कार्यकारी निर्देशक

निरज गिरी
कार्यकारी निर्देशक

मुक्तिनाथ श्रेष्ठ
निर्देशक

विनयदेव आचार्य
निर्देशक

डा.नवराज अधिकारी
निर्देशक

कृष्ण राज पोखरेल
निर्देशक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

अध्यक्षको मन्तव्य

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ मा भएको व्यवस्था अनुसार आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को नेपाल धितोपत्र बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको छ। यस वार्षिक प्रतिवेदनमा विश्व तथा नेपालको आर्थिक स्थिति र धितोपत्र बजारको स्थिति, धितोपत्र व्यवसायी तथा सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको गतिविधिहरू र बोर्डको धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहल, कामकारवाहीहरू तथा वित्तीय स्थितिको समीक्षा गरिएको छ।

आ.व. २०७३/७४ मा विशेष कारणवस नेपाली अर्थतन्त्रमा उल्लेख्य आर्थिक वृद्धि भएको छ। आ.व. २०७२/७३ मा विनाशकारी भूकम्प तथा सीमा नाका अवरोधका कारण अर्थतन्त्रमा संकुचन आएपनि यस वर्ष मुख्यतः अधिल्लो वर्षको शून्य आर्थिक वृद्धि र कृषि उत्पादनका लागि निकै अनुकूल मौसम हुनु, लोड सेडिङ तथा सीमा अवरोध हटेका कारण उच्च आर्थिक वृद्धि भएको हो। आगामी दिनमा कृषिमा आधुनिकीकरण, पूर्वाधारमा लगानी, पर्यावरणीय सुधार, उत्पादनशील क्षेत्र तथा पर्यटन उद्योगको विकास, साना तथा मझौला उद्योगको विकासका साथै पुँजी बजारसहितको वित्तीय क्षेत्रमा थप सुधार तथा विश्वसनीयता बढाई द्रुत र दिगो आर्थिक वृद्धि गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ।

आ.व. २०७३/७४ मा नेपालको धितोपत्र बजारमा विभिन्न कारणहरूले अभै केही उतारचढाव देखिएतापनि बोर्डबाट भएको बजार सुधार तथा विकासका कारण सर्वसाधारणको सहभागितामा वृद्धि भई समग्रमा धितोपत्र बजार सहजरूपमा अगाडि बढेको छ। हालसालका वर्षहरूमा बोर्ड एकातर्फ अर्थतन्त्रमा टेवा पुऱ्याउन सक्ने गरी धितोपत्र बजारको विकास गर्ने र अर्कोतर्फ लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्दै लगानीमैत्री वातावरण बनाउने उद्देश्य राख्दै सोही बमोजिमको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी धितोपत्र बजारको विकास गर्दै नयाँ दिशा दिन अगाडि बढिरहेको छ।

नेपाल सरकारको आ.व. २०७३/७४ को बजेट बक्तव्यमार्फत् पुँजी बजारमा वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरूलाई सूचिकृत हुन प्रोत्साहन गर्न पब्लिक कम्पनीको रूपमा स्थापना हुने उद्योग व्यवसायलाई आयकरमा १५ प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था गरिएकोमा बोर्डले यस्ता कम्पनीहरूलाई यसतर्फ आकर्षित गर्न अभ्र प्रोत्साहनमूलक व्यवस्था गर्ने क्रममा वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीले न्यूनतम १० प्रतिशत सेयरसम्म जारी गर्ने व्यवस्थासहित प्रिमियम मूल्यमा प्राथमिक निष्काशन गर्न सक्ने प्रावधान समेटी धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ र धितोपत्र निष्काशन तथा बाँडफाँड निर्देशिका, २०७४ जारी गरेको छ जसबाट प्राथमिक निष्काशन प्रकृया Fixed Pricing Regime बाट Free Pricing Regime with some cap मा प्रवेश गरेको छ। त्यस्तै, विदेशी मुद्राको विनिमय दरमा हुने उतारचढावको जोखिम हटाई पूर्वाधार विकासमा लगानी भित्र्याउन अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाले स्वदेशी मुद्रामा ऋणपत्र जारी गर्न सक्ने नियमावलीको व्यवस्थाले पनि बजारमा नयाँ अध्याय थपेको छ।

बोर्डले यसै वर्ष प्राथमिक निष्काशन प्रकृयालाई सहज, प्रविधिमैत्री तथा देशव्यापी बनाउन प्राथमिक निष्काशनमा Application Supported by Blocked Amount (ASBA) प्रणाली भित्र्याई हाल देशभर ७५ जिल्लामा नै बैंक तथा वित्तीय संस्थाका २५०० भन्दा बढी शाखामार्फत प्राथमिक बजारको पहुँच पुऱ्याई धितोपत्र बजारमा व्यापक सहभागिता हुने वातावरण बनाएको छ भने धितोपत्र बाँडफाँडमा न्यूनतम १० कित्ता पर्न सक्ने प्रावधान लागू गरी प्राथमिक बजारमा सर्वसाधारण नागरिकको पनि पहुँच बढाउने नीति लिएको छ। त्यस्तै, बोर्डको आन्तरिक सुशासनमा जोड दिई धितोपत्र बजारको स्वच्छ विकास गर्न बोर्डका कर्मचारीहरूले सर्वसाधारण लगानीकर्ताले जस्तै सेयर खरिद विक्री गर्न नपाउने लगायत अन्य सुशासनसम्बन्धी व्यवस्थाहरू समावेश गरी समीक्षा वर्षमा बोर्डका कर्मचारीलाई आचार संहिता लागू गरिएको छ भने बोर्ड सदस्यको आचार संहिता पनि २०७४ श्रावणदेखि लागू गर्ने निर्णय गरिएको छ।

नेपालमा वस्तु विनिमय (कमोडिटी डेरिभेटिभ्स्) बजार नियमनको दायरामा नरहेको पृष्ठभूमिमा वस्तु विनिमय बजारको विकास तथा सञ्चालन, लगानीकर्ताको संरक्षण, वस्तुको कारोवार, राफसाफ तथा फछ्यौट र वेयर हाउस सञ्चालन सम्बन्धी व्यवसायलाई नियमन गर्न व्यवस्थापिका संसदले वस्तु विनिमय (कमोडिटी डेरिभेटिभ्स्) बजार सम्बन्धी ऐन पारित गरी कमोडिटी डेरिभेटिभ्स् बजारको नियमनको जिम्मेवारी बोर्डलाई नै दिएको छ । बोर्डले थप जिम्मेवारी पाएसँगै सम्भावना र चुनौती थपिएतापनि बोर्डले यस चुनौतीलाई अवसरको रूपमा लिदै नियमनको दायरामा ल्याई यस बजारको नियमन र विकास गर्नेछ ।

बोर्ड यही २०७४ जेष्ठ २५ बाट २४ वर्ष पूरा गरी २५ औं वर्षमा प्रवेश गरेको छ र अहिले विभिन्न कार्यक्रम सहित रजत जयन्ती वर्ष मनाइरहेका छौं । रजत जयन्ती वर्षलाई केवल उत्सवको रूपमा मनाउने मात्र नभई धितोपत्र बजारलाई विकास विस्तार गर्ने, लगानीकर्ताको हितमा काम गर्ने तथा अर्थतन्त्रको विकासमा सहयोगी अंगको रूपमा धितोपत्र बजारलाई उभ्याउने लक्ष्यसहित बोर्ड अग्रसर रहेको छ । बोर्ड गत वर्ष धितोपत्र नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (International Organisation of Securities Commissions (IOSCO) को एशोसियेट सदस्य भइसकेको पृष्ठभूमिमा नेपालको धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरको बनाउन सोही बमोजिमको प्रविधि, पूर्वाधार, दक्ष जनशक्ति, कानुनी संरचना तथा नियमन क्षमताको विकास गर्नुपर्ने चुनौती बोर्डमा थपिएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको प्रविधिमैत्री तथा लगानीकर्तामैत्री स्वच्छ, पारदर्शी र प्रभावकारी धितोपत्र बजार बनाउने कार्यमा नेपाल सरकार लगायत सम्बद्ध सबै पक्षको आवश्यक सहयोग लिई अगाडि बढ्न बोर्ड दृढ छ ।

अन्त्यमा, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय र कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, नेपाल राष्ट्र बैंक, बीमा समिति, नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था तथा नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि., सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. तथा अन्य सम्पूर्ण बजार सहभागीलाई धितोपत्र बजारको विकासका लागि आ-आफ्नो क्षेत्रबाट पुऱ्याउनुभएको सहयोगको लागि धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस्तै, नेपालको धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्रदान गरी अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको धितोपत्र बजार बनाउन सहयोग गरिरहेको IOSCO तथा बोर्डका अन्य अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध भएका संस्थाहरू South Asian Securities Regulators' Forum (SASRF), Associations of National Numbering Agencies (ANNA), Asia Forum for Investor Education (AFIE), Organisation of Economic Cooperation and Development (OECD), Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC), United States Securities Exchange Commission (USSEC), Australian Securities and Investment Commission (ASIC), Securities and Exchange Board of India (SEBI), Securities Exchange Surveillance Commission, Japan, Otoritas Jasa Keuangan (OJK), Indonesia बाट बोर्डलाई प्राप्त सहयोगका लागि कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

हालसालका वर्षहरूमा भइरहेको बजार सुधार तथा विकास कार्यलाई अगाडि बढाउन प्रभावकारी भूमिका खेल्नुहुने संचालक समितिका सदस्यज्यूहरूले पुऱ्याउनु भएको रचनात्मक योगदानप्रति आभार व्यक्त गर्दै बजार विकास र सुधारमा प्रतिबद्ध बोर्डका कार्यकारी निर्देशक, निर्देशकसहित सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

कार्तिक २९, २०७४

डा.रेवत बहादुर कार्की
अध्यक्ष

विषय-सूची

भाग १		
संक्षिप्त आर्थिक अवस्था		
१.१	विश्व आर्थिक अवस्था	१
१.२	नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था	३
भाग २		
धितोपत्र बजारको स्थिति		
२.१	विश्व धितोपत्र बजार	६
२.२	नेपालको धितोपत्र बजार	७
२.२.१	प्राथमिक बजार	९
	प्राथमिक बजारमार्फत् क्षेत्रगत पुँजी परिचालन	१०
	धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति	१२
	साधारण सेयर निष्काशन अनुमति	१२
	हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन	१२
	संस्थापक सेयर दर्ता	१३
	बोनस सेयर दर्ता	१३
	सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन	१३
२.२.२	दोस्रो बजार	१४
	धितोपत्रको कारोबार	१५
	बजार पुँजीकरण	१६
	नेप्से सूचकांक	१७
	सूचिकृत संगठित संस्था	१८
	धितोपत्र सूचिकरण	१९
	सूचिकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य	१९
	ओटिसी बजारको कारोबार	१९
	केन्द्रीय निक्षेप सेवा	१९
	क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा	२०
२.३	धितोपत्र बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम	२१
भाग ३		
बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था		
३.१	बोर्डको स्थापना	२३
३.२	बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार	२३
३.३	सञ्चालक बोर्ड	२४
३.४	संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन	२५
३.५	समितिकरु	२५
३.६	बोर्डको वित्तीय अवस्था	२६
३.७	अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध	२७
भाग ४		
बोर्डका कामकारवाहीहरू		
४.१	अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण	२८
४.२	कानुनी व्यवस्था, कानुन प्रवलीकरण तथा राय सुभावा	३०
४.३	सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन	३१

४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम	३६
४.५ छलफल तथा अर्न्तक्रिया कार्यक्रम	३६
४.६ तालिम तथा सेमिनार	३६
४.७ प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाह	३७
४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान	३८

भाग ५

धितोपत्र बजार सुधार तथा विकासका पहल र चुनौतीहरु

५.१ सुधार तथा विकासका पहलहरु	४०
५.२ समस्या तथा चुनौतीहरु	४३

तालिकाहरु

तालिका-१.१ विश्वको आर्थिक वृद्धिदर	२
तालिका-१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था	५
तालिका-२.१ विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारको सूचकांक	६
तालिका-२.२ सन् २०१६ मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था	७
तालिका-२.३ धितोपत्रको बजारको संक्षिप्त भलक	८
तालिका-२.४ धितोपत्रको प्राथमिक बजारको अवस्था	९
तालिका-२.५ प्राथमिक बजारमा क्षेत्रगत पुँजी परिचालन	११
तालिका-२.६ धितोपत्रको दोस्रो बजारको अवस्था	१५
तालिका-२.७ धितोपत्रको दोस्रो बजारको कारोबार स्थिति	१५
तालिका-२.८ समूहगत सूचीकृत संगठित संस्था	१८
तालिका-२.९ धितोपत्र अभौतिकीकरण	२०
तालिका-२.१०रेटिङ्ग सेवा	२१
तालिका-३.१ आ.व. २०७३/७४ मा बोर्डको सञ्चालन बोर्डका सदस्यहरु	२४
तालिका-४.१ योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजटरी	२९
तालिका-४.२ प्राथमिक निष्काशन	३२
तालिका-४.३ सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण प्रवाह	३५
तालिका-४.४ अर्न्तक्रिया कार्यक्रम	३६

चार्टहरु

चार्ट २.१: धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशन	१०
चार्ट २.२ सार्वजनिक निष्काशन संख्या	१०
चार्ट-२.३ सार्वजनिक निष्काशन अनुमति रकम	१२
चार्ट २.४ हकप्रद सेयर निष्काशन	१३
चार्ट २.५ सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन	१४
चार्ट २.६ धितोपत्रको वार्षिक कारोबार	१६
चार्ट २.७ कुल बजार र फ्लोट बजार पुँजीकरण	१७
चार्ट २.८ बजार पुँजीकरणमा कम्पनीको क्षेत्रगत अवस्था	१७
चार्ट २.९ नेप्से र नेप्से फ्लोट सूचकांक	१८
चार्ट २.१० धितोपत्र अभौतिकीकरणको प्रवृत्ति	२०
चार्ट ४.१ सूचिकृत कम्पनीको विवरण प्रवाहको प्रवृत्ति	३५

भाग १

संक्षिप्त आर्थिक अवस्था

१.१ विश्व आर्थिक अवस्था

विकसित मुलुकको आर्थिक गतिविधिमा आएको पुनरुत्थानसँगै विश्व अर्थतन्त्र सुधारोन्मुख अवस्थामा देखिएको छ । सन् २०१७ अक्टुबरमा अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषद्वारा प्रकाशित विश्व आर्थिक परिदृष्य (World Economic Outlook) का अनुसार सन् २०१६ मा ३.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको विश्व अर्थतन्त्र सन् २०१७ मा ३.६ प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रक्षेपण गरेको छ । विकसित मुलुकको लगानी, उत्पादन तथा व्यापार जस्ता आर्थिक गतिविधिमा आएको सुधार र उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्रको विश्व आर्थिक वृद्धिमा योगदान उच्च रहेकाले विश्व अर्थतन्त्र सीमान्त दरले विस्तार हुने प्रक्षेपण गरिएको हो । कोषले विश्व आर्थिक परिदृष्यको अध्ययन गर्दा विश्व अर्थतन्त्रलाई मुख्यतः विकसित अर्थतन्त्र र उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र गरी दुई भागमा विभाजन गर्ने गरेको छ ।

आर्थिक वृद्धि

सन् २०१६ मा १.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको विकसित मुलुकको अर्थतन्त्र सन् २०१७ मा २.२ प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रक्षेपण कोषले गरेको छ । विकसित अर्थतन्त्रको समूहमा प्रमुख विकसित मुलुकहरूको रूपमा संयुक्त राज्य अमेरिका, क्यानडा, जापान, फ्रान्स, बेलायत, जर्मनी, इटाली जस्ता मुलुकहरू रहेका छन्, जसमा अमेरिकी अर्थतन्त्रको उत्पादन सन् २०१६ मा १.५ प्रतिशतले बढेकोमा सन् २०१७ मा २.२ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान गरिएको छ भने सन् २०१६ मा १.८ प्रतिशतले बढेको युरो क्षेत्रको अर्थतन्त्र सन् २०१७ मा २.१ प्रतिशतले बढ्ने अपेक्षा गरिएको छ । यस्तै सन् २०१६ मा १.० प्रतिशतले वृद्धि भएको जापानको अर्थतन्त्रमा खुद निर्यात बढेका कारण सन् २०१७ मा १.५ प्रतिशतले बढ्ने प्रक्षेपण कोषको रहेको छ ।

विश्व अर्थतन्त्रको उत्पादनमा बढी हिस्सा ओगट्ने उदीयमान तथा विकासशील देशको अर्थतन्त्रको वृद्धिदर सन् २०१६ मा ४.३ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१७ मा ४.६ प्रतिशतले बढ्ने प्रक्षेपण रहेको छ । दक्षिण एशियाली मुलुकहरूमध्ये उच्च आर्थिक वृद्धिदर कायम राख्न सफल भारतीय अर्थतन्त्रमा आर्थिक सुधार कार्यक्रम, आपूर्तिमा सहजता र नीतिगत सुधारका कारण सन् २०१६ मा ७.१ प्रतिशतले वृद्धि भएकोमा सन् २०१७ मा ६.७ प्रतिशतले बढ्ने प्रक्षेपण रहेको छ । यस्तै कोषले सन् २०१७ मा चिनीयाँ अर्थतन्त्र ६.८ प्रतिशतले विस्तार हुने प्रक्षेपण गरेको छ । सन् २०१६ मा चिनीयाँ अर्थतन्त्र ६.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो । सन् २०१६ को तुलनामा सन् २०१७ मा बंगलादेश, भुटान र भारत बाहेक अन्य सबै दक्षिण एशियाली मुलुकहरूको आर्थिक वृद्धिदर बढ्ने प्रक्षेपण छ । सार्क क्षेत्रको वृद्धिदर सन् २०१६ मा ६.८ प्रतिशत रहेकोमा यस क्षेत्रको अर्थतन्त्रमा ठूलो हिस्सा ओगट्ने भारतको अर्थतन्त्रको वृद्धिदरमा आउने केही गिरावटसँगै सन् २०१७ मा यस क्षेत्रको वृद्धिदर ६.६ प्रतिशत रहने कोषले प्रक्षेपण गरेको छ । यस्तै सन् २०१६ मा ४.८ प्रतिशत आर्थिक वृद्धिदर भएको आशियन मुलुकहरूको अर्थतन्त्रमा सन् २०१७ मा सीमान्त दरले वृद्धि भई ५.१ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण कोषले गरेको छ । विश्वको आर्थिक वृद्धिदर तालिका-१.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तलिका १.१
विश्वको आर्थिक वृद्धिदर (वार्षिक प्रतिशत परिवर्तन)

क्र.सं.	विवरण	वर्ष (सन्मा)			
		२०१४	२०१५	२०१६	२०१७ प्रक्षेपित
१	विश्वको उत्पादन	३.५	३.४	३.२	३.६
२	विकसित अर्थतन्त्र	२.०	२.२	१.७	२.२
३	उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र	४.७	४.३	४.३	४.६
४	उदीयमान तथा विकाशोन्मुख एशियाली मुलुकहरु	६.८	६.८	६.४	६.५
५	मध्यपूर्व तथा उत्तर अफ्रिकी मुलुकहरु	२.७	२.७	५.०	२.६
६	उदीयमान तथा विकासशील युरोपेली मुलुकहरु	३.९	४.७	३.९	४.५
७	युरोपियन युनियनका मुलुकहरु	१.७	२.३	२.०	२.३
८	अमेरिका	२.४	२.९	१.५	२.२
९.	जापान	०.०	१.१	१.०	१.५
१०	चीन	७.३	६.९	६.७	६.८
११	दक्षिण एसियाली राष्ट्रहरु				
	बंगलादेश	६.३	६.८	७.२	७.१
	भुटान	४.०	६.१	६.२	५.९
	भारत	७.२	७.९	७.१	६.७
	मालदिभ्स	६.०	२.८	३.९	४.६
	नेपाल	६.०	२.७	०.४	७.५
	श्रीलंका	४.९	४.८	४.४	४.७
	पाकिस्तान	४.१	४.०	४.५	५.३
	अफगानिस्तान	१.३	०.८	२.४	२.५

स्रोत: वर्ल्ड इकोनोमिक आउटलुक, अक्टोबर २०१७ आइएमएफ र आर्थिक सर्वेक्षण, २०७३/७४, नेपाल सरकार ।

मूल्य स्थिति

विश्व वस्तु बजारमा उर्जा लगायतका वस्तुहरुको मूल्य बढेका कारण विश्व अर्थतन्त्रको मुद्रास्फीतिमा दबावको अवस्था कायमै रहेको देखिन्छ । सन् २०१६ मा ०.८ प्रतिशत रहेको विकसित अर्थतन्त्रको मुद्रास्फीति दर सन् २०१७ मा १.७ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण कोषले गरेको छ । उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धिदरमा भने सामान्य ह्रास आई सन् २०१७ मा ४.२ प्रतिशत हुने प्रक्षेपण कोषले गरेको छ । सन् २०१६ मा उक्त मूल्य वृद्धि दर ४.३ प्रतिशत रहेको थियो । यस्तै गरी उदीयमान तथा विकासशील एशियामा सन् २०१६ मा २.८ प्रतिशत रहेको मुद्रास्फीति दरमा चीनको स्थिर मूल्यवृद्धि दर र भारतमा खाद्य पदार्थको मूल्यवृद्धिमा आएको कमीले सन् २०१७ मा यस क्षेत्रको मुद्रास्फीति दरमा केही ह्रास आई २.६ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण छ ।

विश्व व्यापार

विकसित मुलुकको अर्थतन्त्रमा आएको पुनरुत्थानसँगै विश्व व्यापार सन् २०१७ मा ४ प्रतिशतले बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ । सन् २०१६ मा वस्तु तथा सेवाको विश्व व्यापार २.४ प्रतिशतले बढेको थियो । सन् २०१७ मा विकसित र उदीयमान तथा

विकासशिल अर्थतन्त्रको व्यापारमा आयात र निर्यात दुवैमा वृद्धि हुने देखिएकोमा आयातको वृद्धिदर निर्यातको तुलनामा उच्च रहने अनुमान कोषको छ।

खासगरी विकसित मुलुकको आर्थिक गतिविधिमा आएको पुनरुत्थानका साथै विश्व उत्पादनमा बढी हिस्सा भएका उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्रमा देखिएको सकारात्मक आर्थिक वृद्धिदरका कारण विश्व अर्थतन्त्र सन् २०१७ मा सीमान्त दरले बढ्ने प्रक्षेपण मुद्रा कोषले गरेको छ।

१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा नेपालको समग्र आर्थिक गतिविधिमा उत्साहजनक विस्तार आएको छ। २०७२ वैशाख महिनामा आएको भुकम्पको प्रभाव र सीमा नाका अवरोधका कारण गत आर्थिक वर्षमा शून्य वृद्धि आएको नेपालको अर्थतन्त्र समीक्षा वर्षमा निकै अनुकूल मौसमले गर्दा कृषि क्षेत्रको उत्पादनमा भएको बढोत्तरी, लोडसेडिङ हट्नु, बन्द हडताल जस्ता गतिविधिमा आएको केही कमीका कारण समीक्षा वर्षमा अर्थतन्त्रमा उत्साहजनक अवस्था देखिएको हो। त्यस्तै गरी मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र र सरकारी वित्तको स्थिति सकारात्मक रहेको छ भने बाह्य क्षेत्रको स्थिति मिश्रित रहेको छ।

यथार्थ क्षेत्र र मूल्य

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट प्रकाशित नेशनल एकाउण्ट्स तथ्यांक अनुसार आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा नेपालको कुल गार्हस्थ उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा) वृद्धिदर ६.९४ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ, जुन आ.व. २०५०।५१ यताकै उच्च वृद्धि हो। गत आर्थिक वर्ष उक्त वृद्धिदर शून्य अवस्था (०.०१ प्रतिशत) मा रहेको थियो। २०७३।७४ को औषत वृद्धिलाई दुई वर्षको औषत गर्दा वार्षिक ३.५ प्रतिशतको वृद्धि हुने देखिन्छ। समीक्षा वर्षमा कृषि क्षेत्र र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर क्रमशः ५.२९ प्रतिशत र ७.७४ प्रतिशत रहको अनुमान केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले गरेको छ। गत वर्ष कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ०.०१ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ०.०३ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षमा गैर कृषि क्षेत्रमा पनि सेवा र उद्योग क्षेत्रको उत्पादन क्रमशः ६.९० प्रतिशत र १०.९७ प्रतिशतले बढेको अनुमान छ। उद्योग क्षेत्रमा उत्पादमूलक उद्योगको वृद्धिदर ९.७ प्रतिशतले भएको अनुमान छ। अघिल्लो वर्ष उक्त वृद्धिदर ८ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको थियो।

त्यस्तै आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा सेवा क्षेत्रमा पर्ने होटल तथा रेष्टुरेन्टको वृद्धिदर ९.६८ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेकोमा समीक्षा वर्षमा ७.०९ प्रतिशतको उच्च वृद्धिदर देखिएको छ। समीक्षा वर्षमा इन्धन तथा कच्चा पदार्थको पर्याप्त आपूर्ति, लोड सेडिङ हट्नु, बन्द, हडताल जस्ता गतिविधिमा कमी आई औद्योगिक वातावरण अनुकूल हुनु, पर्यटकको आगमनमा वृद्धि, आन्तरिक पर्यटनमा सुधार लगायतका कारणले यी क्षेत्रहरूमा उत्साहजनक वृद्धि देखिएको हो। आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा ८.५५ प्रतिशत वृद्धिदर रहेको वित्तीय मध्यस्थता क्षेत्रको वृद्धि समीक्षा वर्षमा ६.७२ प्रतिशत मात्र रहने प्रारम्भिक अनुमान छ। कुल गार्हस्थ उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान २९.३७ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान ७०.६३ प्रतिशत रहेको अनुमान छ। पछिल्लो समय अर्थतन्त्रमा कृषि क्षेत्रको योगदान घट्दो र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान बढ्दो क्रममा रहेका कारण नेपालको अर्थतन्त्रमा विस्तारै संरचनात्मक परिवर्तन देखिएको छ। गैर कृषि क्षेत्रमा पनि सेवा क्षेत्रको विस्तार उच्च रहेको छ।

समीक्षा वर्षमा जनसंख्या वृद्धिदरको तुलनामा जिडिपिको वृद्धिदर उच्च भएसँगै प्रति व्यक्ति आयमा वृद्धि आएको छ। समीक्षा वर्षमा जिडिपिसँगको कुल गार्हस्थ बचत अनुपातमा समेत वृद्धि देखिएको छ भने जिडिपिसँगको उपभोग अनुपातमा भने गत आर्थिक वर्षको तुलनामा केही कमी आएको छ। आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा कुल गार्हस्थ उत्पादनमा कुल स्थिर पुँजी निर्माणको अंश गत आर्थिक वर्षको तुलनामा वृद्धि हुने अनुमान रहेको छ।

विगत वर्षको उच्च मूल्य वृद्धिको आधार, कृषि उत्पादनमा वृद्धि र समग्र आपूर्ति व्यवस्थामा भएका सुधारका कारण आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को मुद्रास्फीति दर केही वर्ष यताकै न्यून ५.१ प्रतिशत रहको छ। अघिल्लो वर्ष उक्त मुद्रास्फीति दर ९.७ प्रतिशत रहेको थियो।

मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र

समीक्षा वर्षमा प्रमुख मौद्रिक योगाङ्कहरू वाञ्छित सीमाभित्र नै रहेका छन् भने वित्तीय परिसूचकहरू सकारात्मक रहेका छन् । समीक्षा अवधिमा विस्तृत मुद्राप्रदाय र संकुचित मुद्राप्रदायको वृद्धि क्रमशः १४ प्रतिशत र १६ प्रतिशत रहने अनुमान छ जुन अघिल्लो वर्ष क्रमशः १८.५ प्रतिशत र १९.५ प्रतिशत रहेको थियो । यस्तै, आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को तुलनामा समीक्षा वर्षमा निजी क्षेत्रतर्फ भएको कर्जा प्रवाह तथा वित्तीय क्षेत्रको निक्षेपको वृद्धिदरमा केही गिरावट आई क्रमशः २० प्रतिशत र १६.६ प्रतिशत रहने अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष उक्त वृद्धिदर क्रमशः २३.२ प्रतिशत र १९.८ प्रतिशत रहेको थियो ।

आर्थिक गतिविधिमा विस्तार आएतापनि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले हकप्रद, थप निष्काशन र बोनस सेयरमार्फत् नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन बमोजिमको पुँजी वृद्धि गरेसँगै सूचिकृत सेयरको आपूर्तिमा भएको वृद्धि र सो अनुसार मागमा वृद्धि नहुनु, वित्तीय बजारमा रहेको तरलता समस्या तथा ब्याजदर वृद्धिका कारण धितोपत्रको दोस्रो बजारमा नेप्से सूचकांकमा केही हास आएको छ । आ.व. २०७२।७३ को अन्त्यमा १७९८.१५ विन्दुमा रहेको नेप्से सूचकांक आ.व. २०७३।७४ को अन्त्यमा ७.८९ प्रतिशतले घटेर १५८२.६७ विन्दु कायम भएको छ । प्राथमिक बजारमा संरचनात्मक सुधार हुने गरी बोर्डले ASBA प्रणाली भित्र भित्र्याएसँगै प्राथमिक बजारमा सर्वसाधारणको आकर्षण बढेको छ । यस अवधिमा प्राथमिक बजारमार्फत्को पुँजी परिचालनमा दुई गुणाभन्दा बढीले वृद्धि आई ५९ अर्ब ३९ करोडको पुँजी परिचालन भएको छ जुन अघिल्लो आ.व.मा १८ अर्ब ९९ करोड रहेको थियो ।

सरकारी वित्त क्षेत्र

गत वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षमा सरकारी वित्त क्षेत्रको स्थिति सकारात्मक देखिएको छ । समीक्षा वर्षमा राजस्वमा २०.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान गरिएको छ भने चालु खर्च र पुँजीगत खर्चमा क्रमशः ५१.३० प्रतिशत र ११२.६० प्रतिशतले वृद्धि भएको अनुमान छ । अघिल्लो वर्ष उक्त खर्चहरूको वृद्धिदर क्रमशः ९.४ प्रतिशत र ३८.७ प्रतिशत मात्र रहेको थियो । गत वर्ष सीमा अवरोधका कारणले खर्च त्यति हुन नसकेकोमा समीक्षा वर्षमा सो अवरोध हटेकोले खर्चमा असाधारण वृद्धि भएको हो । आ.व. २०७३।७४ मा नगद प्रवाहमा आधारित बजेट घाटा रु. १२५ अर्ब ६१ करोड रहेको छ जुन अघिल्लो आ.व. मा रु. ४९ अर्ब ८३ करोड रहेको थियो । गत आ.व.मा कुल गार्हस्थ उत्पादनसँग बजेट घाटाको अनुपात १.७ प्रतिशत रहेकोमा यस आ.व. मा वृद्धि भई ४.८ प्रतिशत पुगेको छ । संघीयतामा तीन तहका सरकारको लागि संरचना व्यवस्थापनमा ठूलो स्रोतको आवश्यकता पर्ने र पुर्ननिर्माण तथा नवनिर्माणको लागि समेत स्रोत परिचालन गर्नुपर्ने हुँदा आगामी वर्षमा बजेट घाटा थप वृद्धि हुन सक्ने देखिन्छ ।

बाह्य क्षेत्र

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा बाह्य क्षेत्रको स्थिति मिश्रित रहेको छ । गत आर्थिक वर्ष २४.९ प्रतिशतले हास आएको कुल वस्तु निर्यातमा समीक्षा वर्षमा १२.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । यस्तै गत वर्ष १३.९ प्रतिशतले घटेको कुल वस्तु आयातमा समीक्षा वर्षमा ४४.२० प्रतिशतले वृद्धि आएको छ । आयातको वृद्धिदरको तुलनामा निर्यातको वृद्धिदर धेरै न्यून रहेको अवस्था छ । साथै समीक्षा वर्षमा विप्रेषण आप्रवाहको वृद्धिदरमा केही सुस्तता आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा यस्तो वृद्धिदर ५.१ प्रतिशत मात्र रहेको छ जुन अघिल्लो वर्ष ७.७ प्रतिशत रहेको थियो । यसरी आयातमा भएको वृद्धि र विप्रेषणमा आएको सुस्तताका कारण गत आर्थिक वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षको सोधनान्तर स्थिति घटेर रु. ८२ अर्ब १५ करोडले बचत भएको र चालु खाता १० अर्ब १३ करोडले घाटामा रहेको छ । यसबाट विदेशी मुद्रा सञ्चितमा समेत हास आई करिब ११.४ महिनाको वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न सक्ने क्षमता रहेको छ, जुन अघिल्लो वर्ष करिब १४ महिनाको लागि रहेको थियो । नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्थाको संक्षिप्त स्वरूप तालिका १.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १.२: नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था

क्र.सं.	विवरण	इकाई	आर्थिक वर्ष		
			२०७१।७२	२०७२।७३	२०७३।७४
१	यथार्थ क्षेत्र र मूल्य				
	क) यथार्थ आर्थिक वृद्धि	प्रतिशत	२.९७	६.९४	०.०१
	कृषि	प्रतिशत	१.१२	-०.०१	५.३२
	गैर कृषि				
	उद्योग	प्रतिशत	१.४२	-६.४५	१०.९७
	सेवा	प्रतिशत	४.६३	२.०६	६.९०
	ख) प्रति व्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय	अमेरिकी डलर	७७८	७५७	८६२
	ग) कूल उपभोग/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	९०.८०	९६.२०	८९.७०
	घ) कूल गार्हस्थ बचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	९.२०	३.८०	१०.३०
	ङ) कूल राष्ट्रिय बचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	४४.१०	४०.००	४३.८०
	च) कूल स्थिर पुँजी लगानी/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	५.२०	७.१०	७.३०
	छ) मूल्य वृद्धि (मुद्रा स्फीति) औषत वार्षिक	प्रतिशत	७.२०	९.९०	५.९०
२	मौद्रिक एवं वित्तीय क्षेत्र				
	क) संकुचित मुद्रा प्रदाय (M1)	प्रतिशत	१९.७०	१८.५०	१४.०
	ख) विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	प्रतिशत	१९.९०	१९.५०	१६.०
	ग) निजी क्षेत्रको कर्जा वृद्धि	प्रतिशत	१९.४०	२३.२०	२०.०
	घ) कुल निक्षेप वृद्धि	प्रतिशत	२०.०	१९.८०	१६.६०
ङ) पुँजीवजार: नेप्से परिसूचक	प्रतिशत	९६१.२३	१७१८.१५	१५८२.६७	
३	सरकारी वित्त क्षेत्र				
	क)राजस्व वृद्धि	प्रतिशत	१३.८०	१८.७०	२०.२०
	ख)सरकारी खर्च वृद्धि	प्रतिशत	२२.२०	१३.१०	५५.७०
	ग) बजेट घाटा (नगद प्रवाहमा आधारित)	रु.अर्व	४५.८८	४९.८३	१२५.६९
घ) कुल तिर्न बाँकी ऋण	रु.अर्व	५४४.९०	६२७.८०	६२४.५०	
४	वाह्य क्षेत्र (वैदेशिक व्यापार र भुक्तानी)				
	क) निर्यात वृद्धि	प्रतिशत	-७.३०	-१७.८०	१२.००
	निर्यात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	४.००	३.१०	३.००
	ख) आयात वृद्धि	प्रतिशत	८.४०	-०.१०	२५.७०
	आयात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३६.४०	३४.४०	३७.४०
	ग) निर्यात/आयात अनुपात	प्रतिशत	११	९.१०	८.१०
	घ) व्यापार घाटा वृद्धि	प्रतिशत	१०.८	२.०	२७.०
	व्यापार घाटा/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	-३२.४	-३१.३	-३४.४
	ङ) टर्म्स अफ ट्रेड (औषत परिवर्तन)	प्रतिशत	१२.८	२२.२	९.१
	च) चालु खाता सन्तुलन	रु. अर्व	१०८.३	१४०.४	१०.१
	छ) शोधनान्तर वचत	रु. अर्व	१४५.०	१८९.०	८२.६
ज) विदेशी मुद्रा संचित (वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पुग्ने) क्षमता	महिना	११.१९	१४.०९	११.८८	

स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०७३।७४, अर्थ मन्त्रालय र नेपाल राष्ट्र बैंकको तथ्याङ्कमा आधारित ।

समीक्षा वर्षमा विशेष कारणले नेपालको आर्थिक वृद्धि उल्लेख्य रहेतापनि उच्च, दिगो, फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि दर कायम राख्ने मुख्य चुनौती रहेको छ । यस्तो आर्थिक वृद्धि मार्फत् गरिवी, असमानता, बेरोजगारी तथा परनिर्भरता न्यून गरी २०२२ मा विकासोन्मुख स्तर र दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्दै सन् २०३० सम्म मध्यम आय मुलुकको स्तरमा पुग्ने कार्य अझ निकै चुनौतिपूर्ण छ भने संघीय शासन प्रणाली अनुरूप आवश्यक पूर्वाधारहरु तयार गर्न र स्रोत तथा साधनको प्रभावकारी बाँडफाँड तथा परिचालनको आधारहरु तयार गरी आर्थिक विकाससहितको समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गर्न चुनौतिपूर्ण छ ।

भाग २

धितोपत्र बजारको स्थिति

२.१ विश्व धितोपत्र बजार

सन् २०१७ को मध्यसम्म विश्व धितोपत्र बजारको स्थिति मिश्रित देखिएको छ । विश्व बजार पुँजीकरणमा बढी हिस्सा ओगटेको अमेरिकी क्षेत्रको धितोपत्र बजारमा आएको उत्साहजनक वृद्धिका कारण विश्व धितोपत्र बजारको बजार पुँजीकरणमा उल्लेखनीय वृद्धि भएको छ भने कारोबार संख्यामा बढी हिस्सा ओगटेको एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा आएको गिरावटसँगै कारोबार संख्या तथा कारोबार रकम दुवैमा हास आएको छ ।

अमेरिकाको न्यूयॉर्क स्टक एक्सचेन्जको NYSE Composite Index सन् २०१७ को जुनमा करिब ६ प्रतिशतले वृद्धि आई ११,७६१.७० विन्दु पुगेको छ जुन सन् २०१६ डिसेम्बरमा ११,०५६.८९ विन्दु रहेको थियो । त्यस्तै लण्डन स्टक एक्सचेन्जमा सूचिकृत उच्च पुँजी भएका १०० कम्पनीहरूको सेयर मूल्यको आधारमा गणना गरिने FTSE100 मा पनि करिब २ प्रतिशतको वृद्धि आई ७,३१२.७२ विन्दु पुगेको छ । सन् २०१६ डिसेम्बरमा उक्त सूचकांक ७,१४२.८३ विन्दु रहेको थियो । जापानको टोकियो स्टक एक्सचेन्जमा सूचिकृत उच्च रेटिङ्ग भएका २२५ कम्पनीहरूको आधारमा गणना गरिने Nikkei 225 मा करिब ५ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ । सन् २०१६ डिसेम्बरमा १९,११४.३७ विन्दु रहेको मूल्यमा आधारित उक्त सूचकांक (Price Weighted Index) सन् २०१७ जुनमा २०,०३३.४३ विन्दु पुगेको छ । चीनको सांघाई स्टक एक्सचेन्जमा क र ख वर्गमा सूचिकृत कम्पनीहरूको सेयर मूल्यको आधारमा गणना गरिने Shanghai Composite Index मा सन् २०१७ को जुलाईमा करिब ३ प्रतिशतले वृद्धि आई ३,१९२.४२ विन्दु पुगेको छ । उक्त सूचकांक सन् २०१६ डिसेम्बरमा ३,१०३.६४ विन्दु रहेको थियो । भारतमा बम्बई स्टक एक्सचेन्जमा सूचिकृत उच्च स्तरका ५०० कम्पनीको सेयर मूल्यलाई आधार बनाई गणना गरिने S&P BSE 500 Index मा सन् २०१७ जुनमा करिब २ प्रतिशतले वृद्धि आई १३,२०७.७८ विन्दु पुगेको छ जुन सन् २०१६ डिसेम्बरमा १०,७८१.३७ विन्दु रहेको थियो । यसरी विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारका सूचकांकहरूमा वृद्धि देखिएको छ । विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारको सूचकांकको अवस्था तालिका २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१
विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारको सूचकांक

क्र.सं.	सूचकांक	आधार विन्दु	सन् २०१६ डिसेम्बर	सन् २०१७ जुन	परिवर्तन प्रतिशत
१	NYSE Composite Index	५,०००	११,०५६.८९	११,७६१.७०	६.३७
२	FTSE100	१,०००	७,१४२.८३	७,३१२.७२	२.३८
३	Nikkei 225	२२५ (Divisor)	१९,११४.३७	२०,०३३.४३	४.८
४	Shanghai Composite Index	१००	३,१०३.६४	३,१९२.४२	२.८६
५	S&P BSE 500 Index	१,०००	१०,७८१.३७	१३,२०७.७८	२.२५

स्रोत: ब्लुमवर्ग ।

सन् २०१७ जुनको अन्त्यमा World Federation of Exchanges, WFE ले प्रकाशन गरेको तथ्याङ्क अनुसार विश्व धितोपत्र बजारको कुल बजार पुँजीकरणमा ७.८ प्रतिशतले वृद्धि आई ७८.२९ ट्रिलियन डलर पुगेको छ जुन सन् २०१६ डिसेम्बरमा

७२.६४ ट्रिलियन डलर रहेको थियो । WFE को तथ्याङ्क अनुसार विश्व धितोपत्र बजारको पुँजीकरणमा अमेरिकी क्षेत्रका धितोपत्र बजारको हिस्सा बढी रहेको छ । उक्त बजार पुँजीकरण समीक्षा वर्षमा ५.७ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ, भने एशिया प्यासिफिक क्षेत्र र युरोपियन, मध्य एशिया तथा अफ्रिकन क्षेत्र (Europe, Middle East Asia and African, EMEA) का धितोपत्र बजारको पुँजीकरणमा क्रमशः ८.८ प्रतिशत र १०.३ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ ।

कारोबार संख्या र रकममा बढी हिस्सा भएको एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा क्रमशः ९.५ प्रतिशत र ३.५ प्रतिशतले कमी आई समीक्षा वर्षमा विश्व धितोपत्र बजारको समग्र कारोबार संख्या र रकममा क्रमशः १.५ प्रतिशत र ४.७ प्रतिशतको गिरावट आएको छ । समीक्षा वर्षमा EMEA क्षेत्रको धितोपत्र बजारको कारोबार संख्या र रकममा भने क्रमशः १३.१ प्रतिशत र ९.३ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ ।

समीक्षा अवधिमा विश्व धितोपत्र बजारमा सूचिकृत कम्पनीको संख्यामा ०.३ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ । अमेरिकी तथा EMEA क्षेत्रको सूचिकृत कम्पनीको संख्यामा क्रमशः ०.१ प्रतिशत र २.१ प्रतिशतले कमी आएको यस वर्ष विश्वमै सूचिकृत कम्पनीको संख्यामा बढी हिस्सा ओगट्ने एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा १.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

यसरी विश्व धितोपत्र बजारको विभिन्न परिसूचकहरूको आधारमा समीक्षा अवधिमा विश्व धितोपत्र बजार मिश्रित रहेको देखिन्छ । सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजार तालिका २.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.२
सन् २०१६ मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था

परिसूचकहरू	एकाई	भारत**	नेपाल	भुटान	पाकिस्तान	श्रीलङ्का	बंगलादेश	मालदिभ्स	अफगा निस्तान
प्राथमिक निष्काशन रकम	अमेरिकी डलर, दश लाखमा	९,१४२.२९	५४८.३८	-	७८.८९	५४८.२९	११८.१८	*	
सूचिकृत कम्पनी	संख्या	७,६५३	२०८	२१	५५९	२९५	२९४	१०	
स्टक एक्सचेन्ज	संख्या	५.००	१	१.००	१.००	१.००	२.००	१.००	
वार्षिक कारोबार रकम	अमेरिकी डलर, दश लाखमा	८९१,७६२	१८९२.९३	४.९२	*	१,२१४	१५,१३२	*	
औसत दैनिक कारोबार रकम	अमेरिकी डलर, दश लाखमा	४,७९४.४२	८.२३	*	१२४.२१	५.०६	६२.७९	*	
कारोबार दिन	दिन	१८६	२३०	*	*	२४०	२४१	*	*
बजार पुँजीकरण	अमेरिकी डलर, दश लाखमा	३,५५४,७१३	१७१४३.६६	३४०	७३,६३८	१८,८४१	४३,४७०	*	
कारोबार/बजार पुँजीकरण	प्रतिशत	२५.०९	११.०४	१.४४	*	६.४४	३४.८१	*	
बजार पुँजीकरण/कुल गाहस्थ्य उत्पादन	प्रतिशत	१५८.९६	७१.४४	१६.१०	२६.००	२४.५०	१९.७०	*	
विनिमय दर	एक अमेरिकी डलर बराबर	६७.८९	१०८.३१	६६.७७	१०३.०५	१४५.७१	७६.९४	*	

स्रोत: सम्बन्धित नियमन निकाय तथा स्टक एक्सचेन्जको वार्षिक प्रतिवेदनहरू । * उपलब्ध नभएको ** भारतमा BSE र NSE को मात्र तथ्याङ्क समावेश गरिएको ।

२.२ नेपालको धितोपत्र बजार

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा नेपालको धितोपत्र बजारमा बोर्डबाट भएको बजार सुधार तथा विकासका कारण सर्वसाधारणको सहभागितामा वृद्धि भई समग्रमा धितोपत्र बजार उत्साहपूर्वक अगाडि बढिरहेको छ । यस अवधिमा सूचिकृत धितोपत्रको संख्यामा वृद्धि आई धितोपत्रको माग र आपूर्तिबीच सन्तुलन कायम हुन नसक्दा तथा वित्तीय बजारमा समीक्षा वर्षको पहिलो त्रैमासपश्चात् तरलतामा केही संकुचन आएकोले धितोपत्रको दोस्रो बजारमा केही उतारचढाव देखिएको छ । त्यस्तै समीक्षा वर्षमा थप १२ कम्पनी सूचिकृत भएका छन् भने धितोपत्र बजारको ठूलो हिस्सा ओगट्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाबीचको मर्जर र प्राप्ति

कारण समग्रमा सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको संख्यामा सामान्य गिरावट आएको छ। प्राथमिक बजारमार्फत् पुँजी परिचालन गर्ने संगठित संस्थाको संख्या र कूल पुँजी परिचालन दुवैमा वृद्धि आएको छ। समीक्षा वर्षको प्राथमिक बजारमा हकप्रद निष्काशन र म्युचुअल फण्ड निष्काशनतर्फ करिब तीन गुणा भन्दा बढीले वृद्धि आएको छ भने दोस्रो बजारतर्फ कारोबार रकम तथा संख्या, फ्लोट बजार पुँजीकरण बाहेक अन्य परिसूचकमा सामान्य हास आएको छ।

प्राथमिक बजारमा आस्वा प्रणाली कार्यान्वयन भएसँगै यस बजार प्रविधिमैत्री भएको तथा निष्काशनकर्ता तथा लगानीकर्ता दुवैलाई सहज हुने गरी बोर्डले प्राथमिक बजारमा संरचनात्मक सुधार गरेका कारण लगानीकर्तासँगै निष्काशनकर्ताको पनि यस बजारप्रति आकर्षण बढ्दै गएको छ। धितोपत्र बजारमा २०७२ माघदेखि पूर्ण अभौतिकृत धितोपत्रको मात्र कारोबार शुरु भएपश्चात् धितोपत्रको कारोबारमा वृद्धि देखिएको छ भने बजारको ठूलो हिस्सा ओगट्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले हकप्रद तथा बोनस सेयरमार्फत् पुँजी वृद्धिमा जोड दिएसँगै धितोपत्र आपूर्तिमा आएको वृद्धिका कारण नेप्से परिसूचक तथा बजार पुँजीकरणमा भने केही संकुचन आएको छ। धितोपत्र बजारको संक्षिप्त भ्रलक तालिका-२.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.३
धितोपत्रको बजारको संक्षिप्त भ्रलक

विवरण	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७२/७३	२०७३/७४
कुल सार्वजनिक निष्काशन संख्या	४८.००	५५.००	१०१.००	१४.५८	८३.६४
कुल सार्वजनिक निष्काशन रकम (रु. अर्बमा)	१४.४४	१८.९९	५९.३९	३१.५१	२१२.७४
धितोपत्र बजार मार्फत् कुल पुँजी परिचालन (बोनस सेयर समेत)	२९.६५	४०.०५	९४.१९	३५.०८	१३५.१८
सूचिकृत कम्पनीको संख्या	२३२.००	२३०.००	२०८.००	-०.८६	-९.५७
सूचिकृत कम्पनीको चुक्ता पुँजी	१५७.५८	२०४.०२	२८९.६०	२९.४७	४१.९५
वार्षिक कारोबार रकम (रु अर्बमा)	६५.४३	१६४.६५	२०५.०२	१५१.६४	२४.५२
कारोबार दिन	२१६.००	२३३.००	२३०.००	७.८७	-१.२९
बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	९८९.४०	१८९०.१३	१८५६.८२	९१.०४	-१.७६
फ्लोट बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	३१८.७२	६३२.६६	६४१.६९	९८.५०	१.४३
नेप्से सूचकांक (विन्दुमा)	९६१.२३	१७१८.१५	१५८२.६७	७८.७४	-७.८९
नेप्से फ्लोट सूचकांक (विन्दुमा)	६८.४७	१२५.४१	११६.१४	८३.१६	-७.३९

स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड।

विगत दुई वर्षमा सूचिकृत धितोपत्रको संख्यामा भएको उल्लेख्य वृद्धि (८२ प्रतिशत) ले धितोपत्रको आपूर्ति बढेको तर सो बमोजिम माग नबढेको, मुद्रा बजारमा तरलताको स्थिति अझै सहज नभएकोले व्याज दरमा चाप पर्न सक्ने जस्ता कारणले आ.व. २०७४/७५ मा धितोपत्रको दोस्रो बजारमा केही प्रभाव पर्न सक्ने देखिन्छ। त्यस्तै, धितोपत्र बजार प्रति सर्वसाधारण जनताको आकर्षण बढ्दै गइरहेको, दोस्रो बजारको दायरा पनि बढ्दै गइरहेको, गैर आवासीय नेपालीको लगानी धितोपत्र बजारमा भित्र याउन प्रयास भइरहेको हालको परिप्रेक्ष्यमा कारोबार रकम तथा संख्यामा केही वृद्धि हुने अनुमान छ। प्राथमिक बजारतर्फ भने ASBA प्रणालीमार्फत् देशव्यापी रूपमा सार्वजनिक निष्काशन गर्न सक्ने वातावरण तयार भएको, धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ ले वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीले न्यूनतम १० प्रतिशत सेयर सार्वजनिक निष्काशन गर्न सक्ने तथा प्रिमियम मूल्यमा सेयर जारी गर्न सक्ने प्रोत्साहनमूलक व्यवस्था गरेकोले वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीले धितोपत्र बजार मार्फत् पुँजी परिचालन गर्ने देखिएकोले प्राथमिक बजार विस्तार हुने देखिन्छ।

कमोडिटी डेरिभेटिभ्स बजार बोर्डको नियमन दायरामा आएको, बोर्डले संस्थागत परामर्शदाताको रूपमा मर्चेन्ट बैंकरले कार्य गर्न सक्ने गरी मर्चेन्ट बैंकरको कार्यक्षेत्र थपेको तथा लगानीकर्ताहरूलाई लगानीको थप अवसर उपलब्ध गराउन वैकल्पिक लगानीका साधन (Alternative Investment Vehicle) सम्बन्धी नियमावली बनाउने कार्य गरिरहेकोले धितोपत्र बजारमा लगानीको क्षेत्र विस्तार भई बजारमा थप लगानीकर्ताहरू आकर्षित भई धितोपत्र बजारले नयाँ गति लिने देखिन्छ। IOSCO को साधारण सदस्यताका लागि आवश्यक तथा धितोपत्र सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान (Investigation) का लागि धितोपत्र नियमन निकायको लगानीकर्ताको बैंक खातामा पहुँच हुनुपर्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै बोर्ड र नेपाल राष्ट्र बैंकबीच समझदारी (MoU) हुने कुराले आगामी दिनमा धितोपत्र बजार थप स्वच्छ तथा पारदर्शी हुन मद्दत पुग्ने देखिन्छ। त्यस्तै ब्रोकरको पुँजी वृद्धिसँगै दोस्रो बजारको प्रणालीगत जोखिम न्यूनिकरण हुने र ब्रोकरमार्फत् प्रदान गरिने मार्जिन ट्रेडिङ्ग सेवा तथा दोस्रो बजार पूर्ण रूपमा online हुने वातावरण तयार हुदाँ लगानीकर्तामा थप उत्साह पैदा भई दोस्रो बजारमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने देखिन्छ। आ.व. २०७३।७४ मा धितोपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजारको विस्तृत विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

२.२.१ प्राथमिक बजार

विगत तीन आर्थिक वर्षको प्राथमिक बजारमा संगठित संस्थाहरूले साधारण सेयरको सार्वजनिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन र थप निष्काशन विधि प्रयोग गरी पुँजी परिचालन गरेका छन् भने सामूहिक लगानी कोषले विभिन्न योजनाहरू सार्वजनिक गरेको देखिन्छ। आ.व. २०७३।७४ मा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् रु.१ अर्ब ५१ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु.४५ अर्ब ६४ करोड, थप निष्काशनतर्फ रु.७ अर्ब ९९ करोड र म्युचुअल फण्डतर्फ रु.४ अर्ब २५ करोड गरी कुल रु. ५९ अर्ब ३९ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ जुन अघिल्लो वर्षको रु. १८ अर्ब ९९ करोडको तुलनामा दुई गुणाभन्दा बढीको वृद्धि हो। बैंक तथा वित्तीय संस्थाले हकप्रद सेयर निष्काशन गरी पुँजी वृद्धि गर्ने कार्यलाई व्यापक बनाएसँगै हकप्रद निष्काशनमा अघिल्लो आ.व.को तुलनामा करिब ४ गुणाले वृद्धि भई समग्र प्राथमिक बजारमा वृद्धि देखिएको हो। साधारण सेयर निष्काशन गर्ने संगठित संस्थातर्फ जलविद्युत क्षेत्रका संस्थाहरूको वर्चस्व देखिएको छ। यसबाट देशमा जलविद्युत उत्पादन गर्नको लागि आवश्यक पुँजीको परिचालन धितोपत्रको प्राथमिक बजारबाट पर्याप्त रूपमा हुने गरेको देखिन्छ। साथै, नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन बमोजिमको पुँजी पुऱ्याउन बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले धितोपत्र बजारमार्फत् हकप्रद निष्काशन गरेसँगै हकप्रद निष्काशनमा उल्लेखनीय वृद्धि भएको हो।

आ.व. २०७१।७२ मा पाँच सूचिकृत कम्पनीले रु.२ अर्ब ९० करोड बराबरको ऋणपत्र जारी गरे यता हालसम्म कुनैपनि सूचिकृत कम्पनीहरूले ऋणपत्र निष्काशनतर्फ चासो देखाएका छैनन् भने आ.व. २०६३।६४ मा एक सूचिकृत कम्पनीले रु. ४० करोड बराबरको अग्राधिकार सेयर निष्काशन गरेयता पूर्वाधिकार सेयर निष्काशनको अवस्था पनि शून्यप्राय रहेको छ। विगत तीन आर्थिक वर्षको प्राथमिक बजार तालिका-२.४ तथा चार्ट २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका-२.४

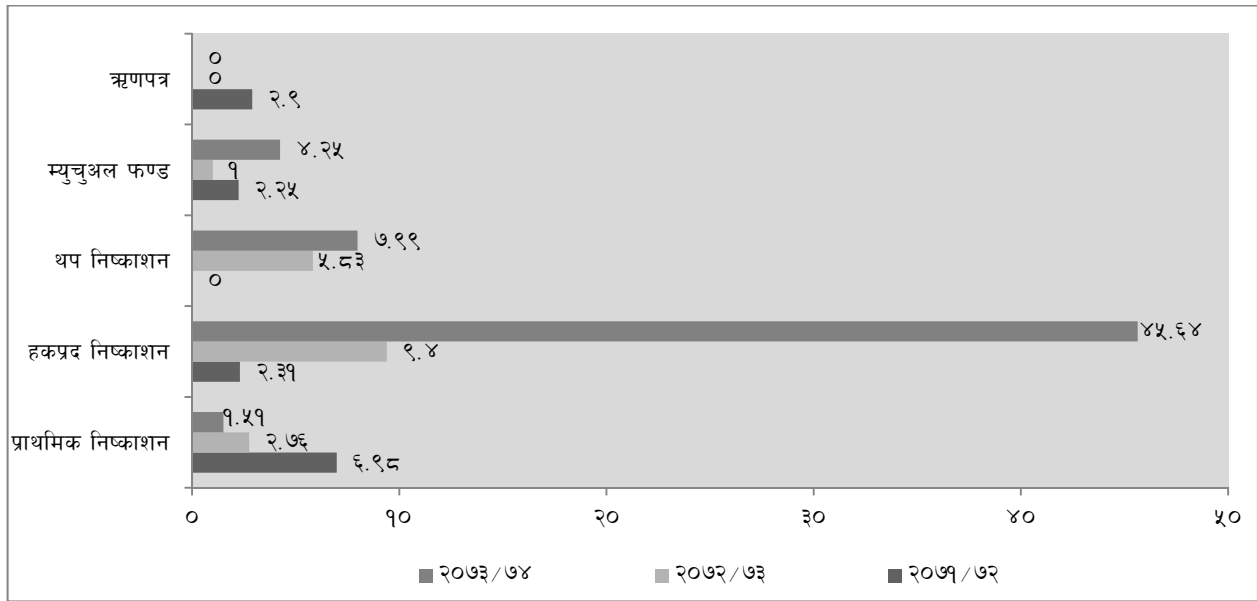
धितोपत्रको प्राथमिक बजारको अवस्था

(रकम रु. अर्बमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष						परिवर्तन प्रतिशत			
	२०७१/७२		२०७२/७३		२०७३/७४		संख्याको आधारमा		रकमको आधारमा	
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७२/७३	२०७३/७४
प्राथमिक निष्काशन	१८	६.९८	१४	२.७६	१७	१.५१	-२२.२२	२१.४३	-६०.४६	-४५.२९
हकप्रद निष्काशन	२२	२.३१	३७	९.४०	७६	४५.६४	६८.१८	१०५.४१	३०६.९३	३८५.५३
थप निष्काशन	-	-	३	५.८३	४	७.९९	-	३३.३३	-	३७.०५
म्युचुअल फण्ड	३	२.२५	१	१.००	४	४.२५	-६६.६७	३००.००	-५५.५६	३२५.००
ऋणपत्र	५	२.९०	-	-	-	-	-	-	-	-
बोनस सेयर	११३	१५.२१	११८	२१.०६	१६४	३४.८०	४.४२	३८.९८	३८.४६	६५.२४
जम्मा (बोनस सेयर बाहेक)	४८	१४.४४	५५	१८.९९	१०१	५९.३९	१४.५८	८३.६४	३१.५१	२१२.७४

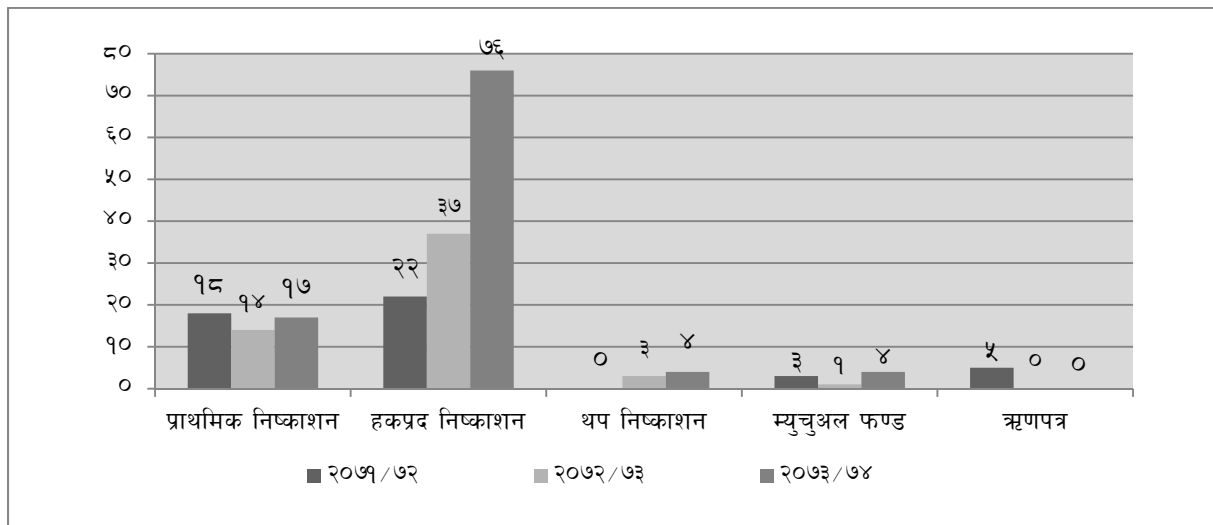
स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड।

चार्ट २.१
धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशन
 रकमको आधारमा (रु.अर्बमा)

विगत तीन आ.व. मा धितोपत्रको प्राथमिक बजारबाट पुँजी परिचालन गर्ने संगठित संस्थाको संख्या चार्ट २.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चार्ट २.२
सार्वजनिक निष्काशन संख्या

प्राथमिक बजारमार्फत् क्षेत्रगत पुँजी परिचालन: प्राथमिक बजारमार्फत् भएको पुँजी परिचालनलाई क्षेत्रगत रूपमा विश्लेषण गर्दा आ.व. २०७३/७४ मा ४ बैंक, १३ जलविद्युत् र ४ सामूहिक लगानी कोषले धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन गरेका छन् । विगत तीन वर्षमा सार्वजनिक निष्काशनमार्फत् पुँजी परिचालन गर्ने जलविद्युत् कम्पनीको संख्यामा बृद्धि हुँदै गइरहेको छ भने सामूहिक लगानी कोषले पनि धितोपत्र बजारमा नयाँ योजना ल्याउने क्रम बढाएका छन् । त्यस्तै विगत दुई वर्षमा थप निष्काशनमार्फत् पुँजी परिचालन गर्ने क्रममा बृद्धि आएको छ । यस आ.व.मा दुई बैंक, एक वित्त र एक बीमा कम्पनीले थप निष्काशन गरेका

छन् । थप निष्काशनमा भएको वृद्धिसँगै बोर्डले थप निष्काशन मूल्यको मापदण्ड यसै वर्ष लागू गरेको छ । अधिल्लो वर्षको तुलनामा करिब चार गुणाले वृद्धि भएको हकप्रद निष्काशनमा बैंक, विकास बैंक र वित्त कम्पनी समूह कै बाहुल्यता रहेको छ ।

नेपाल राष्ट्र बैंकको पुँजी वृद्धि गर्ने निर्देशन पुरा गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले धितोपत्र बजारमाफर्त् हकप्रद सेयर निष्काशनमा जोड दिँदा यी समूहका कम्पनीमाफर्त् हकप्रद सेयर निष्काशनमा व्यापकता आएको हो । बीमा समितिले पनि बीमा कम्पनीले पुँजी वृद्धि गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोले अधिल्लो आ.व.को तुलनामा यस आ.व.मा बीमा कम्पनीमाफर्त् हकप्रद सेयर निष्काशनमा पनि वृद्धि आएको छ । बोनस सेयरको हकमा पनि बैंक, विकास बैंक, वित्त र बीमा समूह कै बाहुल्यता रहेको छ र यसमाफर्त् परिचालित पुँजीमा पनि अधिल्लो वर्षको तुलनामा करिब ६७ प्रतिशतको वृद्धि भएको छ जसको प्रमुख कारण यी समूहका कम्पनीको पुँजी वृद्धि गरिनुपर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था नै रहेको देखिन्छ । हकप्रद निष्काशनमाफर्त् बढी पुँजी परिचालन भएको विगत दुई वर्षमा कुनै पनि ऋणपत्र निष्काशन भएको छैन । विगत तीन आ.व.मा धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा विभिन्न विधिमाफर्त् भएको क्षेत्रगत पुँजी परिचालन तालिका २.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.५
प्राथमिक बजारमा क्षेत्रगत पुँजी परिचालन

विवरण	आर्थिक वर्ष (रकम रु. अर्बमा)						परिवर्तन प्रतिशत			
	२०७१/७२		२०७२/७३		२०७३/७४		२०७२/७३		२०७३/७४	
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
प्राथमिक निष्काशन										
बैंक	२	२.५४	-	-	-	-	-	-	-	-
विकास बैंक	१२	०.३२	५	०.१९	४	०.११	-५८.३३	-४०.६३	-२०.००	-४२.११
वित्त कम्पनी	१	०.०७	-	-	-	-	-	-	-	-
जलविद्युत्	३	४.०५	९	२.५७	१३	१.४	२००.००	-३६.५४	४४.४४	-४५.५३
म्युचुअल फण्ड	३	२.२५	१	१	४	४.२५	-६६.६७	-५५.५६	३००.००	३२५.००
थप निष्काशन										
बैंक	-	-	१	५.४५	२	३.३७	-	-	१००.००	-३८.१७
वित्त कम्पनी	-	-	१	०.०५	१	०.२२	-	-	०.००	३४०.००
बीमा	-	-	१	०.३३	१	४.४१	-	-	०.००	१२३६.३६
हकप्रद निष्काशन										
बैंक	२	०.९२	८	७.०४	२०	३०.९२	३००.००	६६५.२२	१५०.००	३३९.२०
विकास बैंक	१५	०.८४	२२	१.४१	३९	९.७१	४६.६७	६७.८६	७७.२७	५८८.६५
वित्त कम्पनी	१	०.०९	४	०.५८	१०	२.०५	३००.००	५४४.४४	१५०.००	२५३.४५
जलविद्युत्	-	-	१	०.१२	१	१.०५	-	-	०.००	७७५.००
बीमा कम्पनी	४	०.४६	२	०.२५	६	१.९	-५०.००	-४५.६५	२००.००	६६०.००
ऋणपत्र										
बैंक	५	२.९	-	-	-	-	-	-	-	-
जम्मा	४८	१४.४४	५५	१८.९९	१०१	५९.३९	१४.५८	३१.५१	८३.६४	२१२.७४
बोनस सेयर										
बैंक	२५	१०.३३	२२	१४.२७	२६	२२.७६	-१२.००	३८.१४	१८.१८	५९.५०
विकास बैंक	४९	२.३५	७०	३.३३	८२	६.८७	४२.८६	४१.७०	१७.१४	१०६.३१
वित्त कम्पनी	२३	०.९२	१९	१.०३	२८	१.५९	-१७.३९	११.९६	४७.३७	५४.३७
बीमा	१२	१.२१	१६	१.८५	२०	२.८०	३३.३३	५२.८९	२५.००	५१.३५
जलविद्युत्	३	०.५५	१	०.४१	५	०.५९	-६६.६७	-२५.४५	४००.००	४३.९०
होटल	१	०.१२	३	०.२७	२	०.१८	२००.००	१२५.००	-३३.३३	-३३.३३
व्यापार	-	-	१	०.००६	१	०.०१	-	-	०.००	६६.६७
जम्मा (बोनस सेयर सहित)	१६१	२९.९२	१८७	४०.१६	२६५	९४.१९	१६.१५	३४.२१	४१.७१	१३४.५६

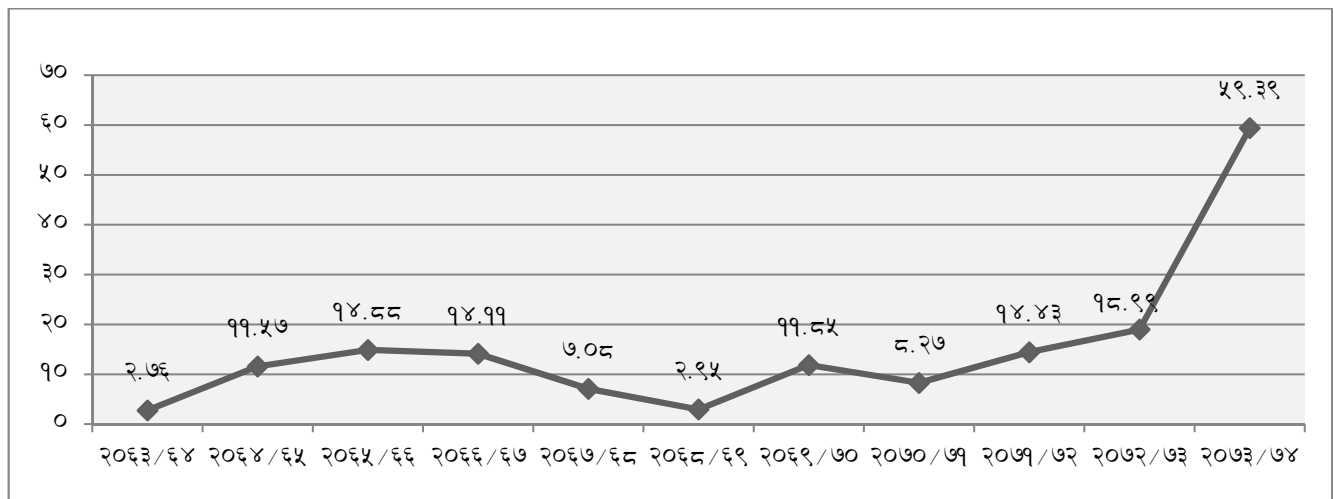
स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड ।

धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति: धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २७ को उपदफा १ मा संगठित संस्थाले आफूले निष्काशन गर्ने धितोपत्र निष्काशन गर्नु अघि बोर्डमा दर्ता गराउनुपर्ने व्यवस्था भए अनुसार समीक्षा वर्षमा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन र सामूहिक लगानी योजना गरी कुल ९२ संगठित संस्थाले कुल रु. ६२ अर्ब ६३ करोड ३० लाख ७० हजार १६७ बराबरको धितोपत्र बोर्डमा दर्ता गराएका छन्। गत वर्ष ५२ संगठित संस्थाले रु. १८ अर्ब ९९ करोड ८६ लाख २३ हजार ७ सय ५३ बराबरको धितोपत्र बोर्डमा दर्ता गराएका थिए। समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दर्ता गराउने संगठित संस्थाको संख्यामा करिब ७७ प्रतिशत र दर्ता भएको धितोपत्रको रकममा करिब ७० प्रतिशतको वृद्धि आएको छ। यसरी दर्ता भएको धितोपत्रमा हकप्रद सेयरको अंश करिब ७३ प्रतिशत रहेको छ भने साधारण सेयरको अंश करिब २० प्रतिशत मात्र रहेको छ।

साधारण सेयर निष्काशन अनुमति: समीक्षा वर्षमा बोर्डले चार विकास बैंक र नौ जलविद्युत कम्पनी गरी कुल १३ संगठित संस्थालाई रु.१ अर्ब ५० करोड ८४ लाख १९ हजार ५ सय बराबरको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरेको छ जसमा चार जलविद्युत कम्पनीले स्थानीयवासी र सर्वसाधारणलाई निष्काशन गरेका छन्। गत वर्ष कुल ११ संस्थाले कुल रु. २ अर्ब ७५ करोड ९९ लाख ७४ हजार ८ सय बराबरको मात्र साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेका थिए। यसरी समीक्षा वर्षमा साधारण सेयर निष्काशन गर्ने संगठित संस्थाको संख्यामा करिब १८ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ भने साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनतर्फ हुने पुँजी परिचालनमा करिब ४५ प्रतिशतले गिरावट आएको छ। आ.व. २०७३।७४ मा भएको साधारण सेयरको निष्काशन अनुमति सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ। साथै विगत १० वर्षको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति चार्ट २.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चार्ट २.३

सार्वजनिक निष्काशन अनुमति रकम (रु. अर्बमा)

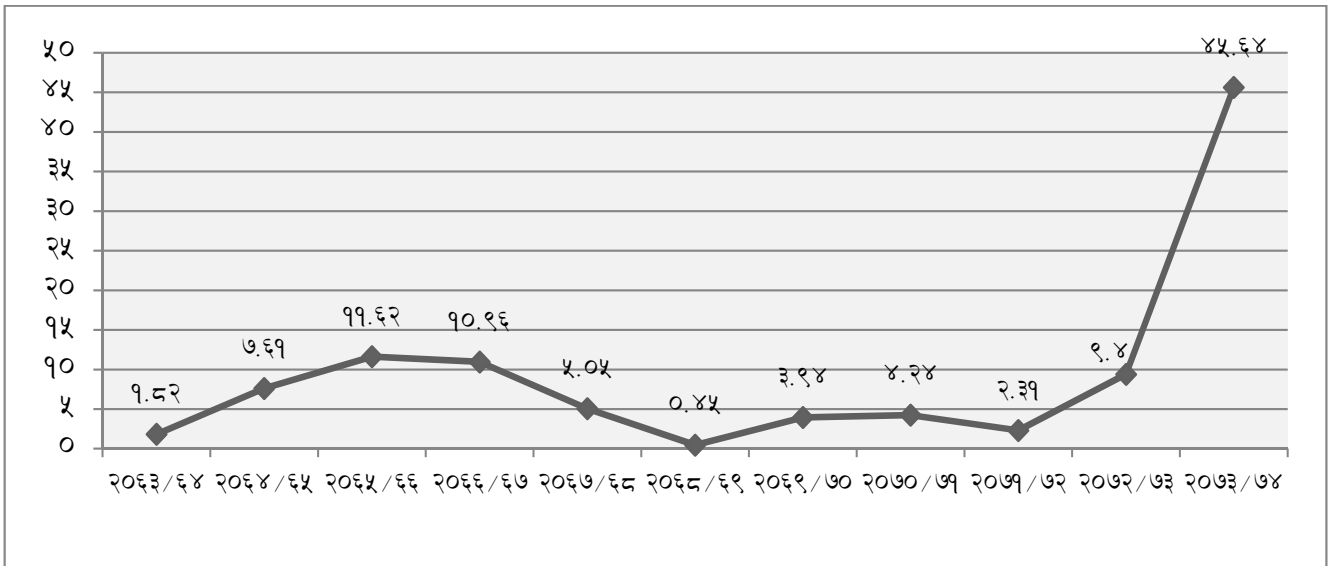

हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन: सूचिकृत संगठित संस्थाले सामान्यतया आफ्नो व्यवसाय विस्तार गर्न तथा सम्बन्धित नियमन निकायले तोके बमोजिमको चुक्ता पुँजी पुऱ्याउन हकप्रद सेयर जारी गर्ने कार्यमा समीक्षा वर्षमा उल्लेख्य रूपमा वृद्धि भएको छ। यस वर्ष बोर्डले ७१ सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको कुल रु. ४५ अर्ब ६४ करोड २४ लाख १४ हजार २ सय १ बराबरको हकप्रद सेयर दर्ता गरेको छ जसमा १७ वाणिज्य बैंक, ३७ विकास बैंक, १० वित्त कम्पनी, एक जलविद्युत कम्पनी र छ बीमा कम्पनी रहेका छन्। यसमध्ये तीन वाणिज्य बैंक र दुई विकास बैंकले दुई पटक हकप्रद सेयर दर्ता गराएका छन्। यसरी समीक्षा वर्षमा हकप्रद सेयरको निष्काशन संख्या ७६ रहेको छ। गत वर्ष कुल ३७ संगठित संस्थाहरूले कुल रु. ९ अर्ब ४० करोड ४३ लाख ७५ हजार ९ सय ६५ बराबरको हकप्रद सेयर दर्ता गराएका थिए।

समीक्षा वर्षमा हकप्रद सेयर निष्काशन संख्यामा करिब ४६ प्रतिशत र हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् भएको पुँजी परिचालनमा चार गुणाभन्दा बढी वृद्धि आएको छ। आ.व. २०७३।७४ को यो निष्काशन विगत २५ वर्षकै सबैभन्दा ठूलो निष्काशन

हो । यसअघि आ.व. २०६५।६६ मा रु. ११ अर्ब ६१ करोड बराबरको हकप्रद सेयरको ठूलो निष्काशन भएको थियो । विगत १० वर्षको हकप्रद सेयर निष्काशन चार्ट २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ । साथै, आ.व. २०७३।७४ मा भएको हकप्रद सेयरको निष्काशन दर्ता तथा निष्काशन अनुसूची-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चार्ट २.४
हकप्रद सेयर निष्काशन (रकम रु. अर्बमा)

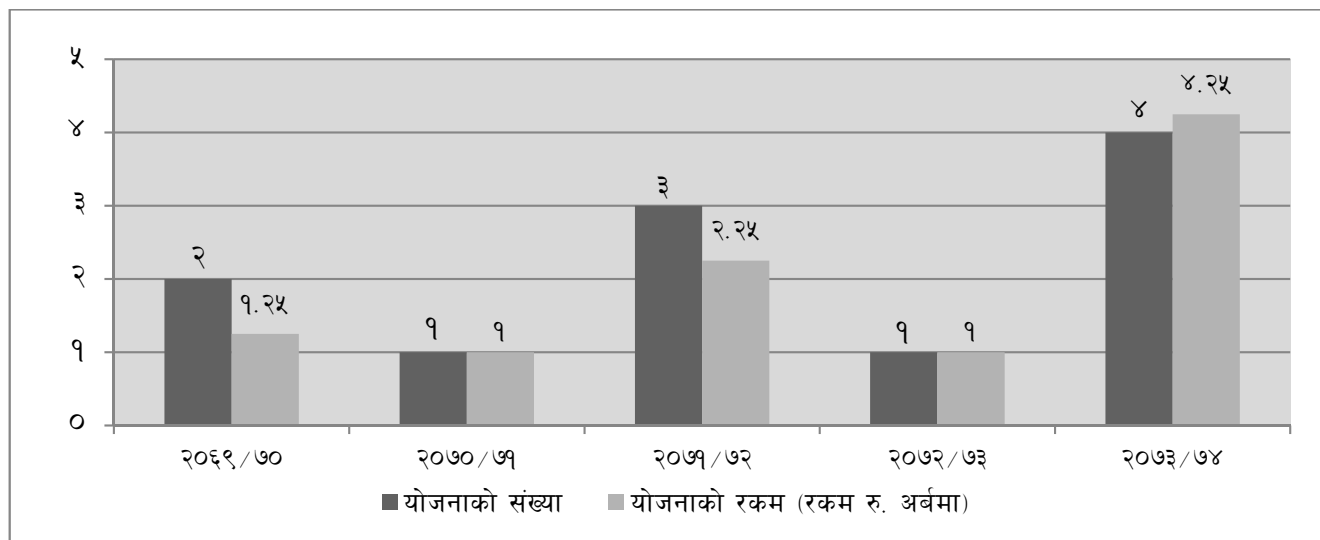

संस्थापक सेयर दर्ता: समीक्षा वर्षमा २१ संगठित संस्थाले कुल रु. ३ अर्ब २४ करोड बराबरको संस्थापक सेयर दर्ता गरेका छन् ।

बोनस सेयर दर्ता: सूचिकृत संगठित संस्थाले आफ्नो व्यवसाय विस्तार गर्न, चुक्ता पुँजी वृद्धि गर्न तथा सेयरधनीलाई प्रतिफल वितरण गर्ने उद्देश्यले वितरण गरिने बोनस सेयरमा समीक्षा वर्षमा वृद्धि आएको छ । यस वर्ष १६४ सूचिकृत कम्पनीले रु. ३४ अर्ब ७९ करोड ५९ लाख ९२ हजार ७ सय ६८ बराबरको बोनस सेयर दर्ता भएको छ जुन अघिल्लो वर्षको तुलनामा करिब ६५ प्रतिशतले बढी हो । समीक्षा वर्षमा २६ वाणिज्य बैंकले रु. २२ अर्ब ७६ करोड, ८२ विकास बैंकले रु. ६ अर्ब ८७ करोड, २८ वित्त कम्पनीले रु. १ अर्ब ५९ करोड, २० बीमा कम्पनीले रु. २ अर्ब ८० करोड, पाँच जलविद्युत कम्पनीले रु. ५९ करोड, दुई होटलले रु. १८ करोड र एक व्यापार कम्पनीले रु. १ करोड बराबरको बोनस सेयर दर्ता गराएका छन् । अघिल्लो वर्ष ११८ संगठित संस्थाहरूले कुल रु. २१ अर्ब ५ करोड ६१ लाख २ हजार २ सय ७ बराबरको बोनस सेयर दर्ता गराएका थिए । आ.व. २०७३।७४ मा भएको बोनस सेयरको दर्ता सम्बन्धी विवरण अनुसूची-३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन: समीक्षा वर्षमा चार संगठित संस्थाले रु. ४ अर्ब २५ करोड बराबरको सामूहिक लगानी योजना दर्ता गरिएका छन् जुन अघिल्लो वर्षको तुलनामा तीन गुणा भन्दा बढीको वृद्धि हो । अघिल्लो वर्ष एक संगठित संस्थाले रु. एक अर्ब बराबरको मात्र सामूहिक लगानी योजनाको दर्ता तथा निष्काशन गरेको थियो । यससँगै सामूहिक लगानी योजनाको संख्या हालसम्म ११ पुगेको छ । हाल नेपालमा बन्दमूखी प्रकृतिका सामूहिक लगानी योजनाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । आ.व. २०७३।७४ मा भएको सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन अनुमति सम्बन्धी विवरण अनुसूची-४ मा प्रस्तुत गरिएको छ । साथै विगत पाँच वर्षमा सामूहिक लगानी योजनाको निष्काशन प्रवृत्ति चार्ट २.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चार्ट २.५
सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन

२.२.२ दोस्रो बजार

आ.व. २०७३/७४ मा धितोपत्रको दोस्रो बजारको स्थिति मिश्रित रहेको छ। धितोपत्रको दोस्रो बजारका केही प्रमुख परिसूचकहरूको स्थिति केही उल्लेख्य रहेको छ भने केही परिसूचकहरूमा शिथिलता आएको छ। समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको मर्जर तथा प्राप्तिका कारण सूचिकृत संगठित संस्थाको संख्यामा केही कमी आएको यस वर्ष कारोवार रकममा भने उल्लेख्य वृद्धि आएको छ। गत वर्ष दोस्रो बजारको गति मापन गर्ने नेप्से सूचकांक, नेप्से फ्लोट सूचकांक तथा बजार पुँजीकरण लगायतका परिसूचकहरूमा उल्लेख्य वृद्धि भएकोमा समीक्षा वर्षमा उक्त वृद्धिले निरन्तरता पाउन सकेन। आ.व. २०७२/७३ मा रु. १ खर्व ६३ अर्ब ९५ करोडको कारोवार भएकोमा समीक्षा अवधिमा यस रकममा २५.०५ प्रतिशतले वृद्धि आई रु. २ खर्व ५ अर्बको कारोवार भएको छ भने औषत दैनिक कारोवारमा समेत यस वर्ष २६.१५ प्रतिशतको वृद्धि आई रु. ९० करोड पुगेको छ। आ.व. २०७२/७३ मा औषत दैनिक कारोवार रु. ७१ करोड रहेको थियो। कूल बजार पुँजीकरणमा अधिल्लो वर्षको तुलनामा १.७६ प्रतिशतको सामान्य गिरावट आई यस आ.व.मा रु.१८ खर्व ५७ अर्ब पुगेको छ र फ्लोट बजार पुँजीकरणमा भने अधिल्लो वर्षको तुलनामा १.४३ प्रतिशतको सामान्य वृद्धि आई रु. ६ खर्व ४२ अर्ब पुगेको छ। तर नेप्से सूचकांक भने यस आ.व.को अन्त्यमा ७.८९ प्रतिशतले घटेर १५८२.६७ विन्दुमा झरेको छ। त्यस्तै, आ.व. २०७२/७३ को अन्त्यमा १२५.४१ विन्दु रहेको फ्लोट सूचकांक यस अवधिको अन्त्यमा ७.३९ प्रतिशतले हास आई ११६.१४ विन्दुमा झरेको छ।

समीक्षा वर्षमा सूचिकृत संगठित संस्थाको हकप्रद तथा थप निष्काशनका कारण साधारण सेयरको आपूर्तिमा वृद्धि भएको, बैकिङ क्षेत्रमा ब्याजदर वृद्धि कायम रहेको जस्ता कारणहरूले धितोपत्रको दोस्रो बजारमा सामान्य प्रभाव परेको देखिन्छ। विगत तीन आर्थिक वर्षको दोस्रो बजार तालिका-२.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.६
धितोपत्रको दोस्रो बजारको अवस्था

विवरण	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७२/७३	२०७३/७४
सूचिकृत संगठित संस्थाको संख्या	२३२	२२९	२०८	-१.२९	-९.१७
धितोपत्रको वार्षिक कारोबार (रु. अर्बमा)	६५.४३	१६४.६५	२०५.०२	१५१.६४	२४.५२
औसत दैनिक कारोबार रकम (रु. करोडमा)	३०.२९	७०.६६	८९.१४	१३३.२८	२६.१५
कारोबार भएको कूल सेयर संख्या (करोडमा)	१६.००	३०.३६	३९.२९	८९.७५	२९.४१
कारोबार संख्या (लाखमा)	४.८४	८.३९	१३.५७	७३.३५	६१.७४
सूचिकृत धितोपत्रको संख्या (रु.करोडमा)	१६३.१५	२१०.५४	२९६.५९	२९.०५	४०.८७
सूचिकृत धितोपत्रको बजार पुँजीकरण (रु.अर्बमा)	९८९.४०	१८९०.१३	१८५६.८२	९१.०४	-१.७६
फ्लोट बजार धितोपत्रको बजार पुँजीकरण (रु.अर्बमा)	२८१.७८	६३२.६६	६४१.६९	९८.५०	१.४३
बजार पुँजीकरणमा कारोबारको प्रतिशत	६.६१	८.७१	११.०४	३१.७२	२६.७५
कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा बजार पुँजीकरणको प्रतिशत	४६.४५	८४.१०	७१.४४	८१.०५	-१५.०५
कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा फ्लोट पुँजीकरणको प्रतिशत	१४.९६	२८.१५	२४.६९	८८.१४	-१२.२९
नेप्से सूचकांक (विन्दुमा)	९६१.२३	१७१८.१५	१५८२.६७	७८.७४	-७.८९
नेप्से फ्लोट सूचकांक (विन्दुमा)	६८.४७	१२५.४१	११६.१४	८३.१६	-७.३९

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. र आर्थिक सर्वेक्षण, २०७३/७४, नेपाल सरकार ।

धितोपत्रको कारोबार: गत आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा रु. १ खर्ब ६४ अर्ब ६५ करोड बराबरको धितोपत्रको कारोबार भएकोमा समीक्षा अवधिमा यस रकममा करिब २५ प्रतिशतले वृद्धि आई रु. २ खर्ब ५ अर्ब बराबरको धितोपत्र कारोबार भएको छ । यस्तै समीक्षा अवधिमा २३० दिन कारोबार भएवाट दैनिक औसत कारोबार रु. ८९.१४ करोड कायम भएको छ जुन अघिल्लो वर्षको तुलनामा करिब २६ प्रतिशतको वृद्धि हो । अघिल्लो वर्षमा कारोबार भएको धितोपत्रको औषत दैनिक रकम रु. ७०.६६ करोड रहेको थियो । समूहगत कारोबारमा सबैभन्दा बढी वृद्धि अन्य समूहमा (करिब १९७ प्रतिशत) देखिएको छ भने न्यून वृद्धि विकास बैंक समूहमा (करिब १३ प्रतिशत) देखिएको छ । यस्तै सबैभन्दा उच्च गिरावट व्यापार समूहमा देखिएको छ । समीक्षा वर्षमा जलविद्युत समूह, प्रमोटर सेयर र अग्राधिकार सेयरको कारोबारमा पनि कमी आएको छ भने म्युचुअल फण्डको कारोबारमा करिब ७० प्रतिशतको वृद्धि आएको छ । विगत तीन आर्थिक वर्षमा दोस्रो बजारमा भएको धितोपत्र कारोबार सम्बन्धी विवरण तालिका २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.७
धितोपत्रको दोस्रो बजारको कारोबार स्थिति

विवरण	कारोबार रकम (रु. दश लाखमा)			परिवर्तन प्रतिशत	
	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७२/७३	२०७३/७४
बैंक	२९,८६५.१	७०,७७१.९	९५,२२०.३	१३७.०	३४.५
विकास बैंक	८,५१६.७	२४,९४३.६	२८,१२५.३	१९२.९	१२.८
वित्त कम्पनी	१,६०१.७	४,५७९.०	५,५९५.१	१८५.९	२२.२
बीमा	८,९४८.७	३८,९८५.१	५०,८१७.०	३३५.७	३०.३
जलविद्युत	६,६८७.३	१०,१८५.७	७,६९७.८	५२.३	-२४.४
उत्पादन तथा प्रशोधन	१८५.४	२३२.१	३९६.३	२५.२	७०.८

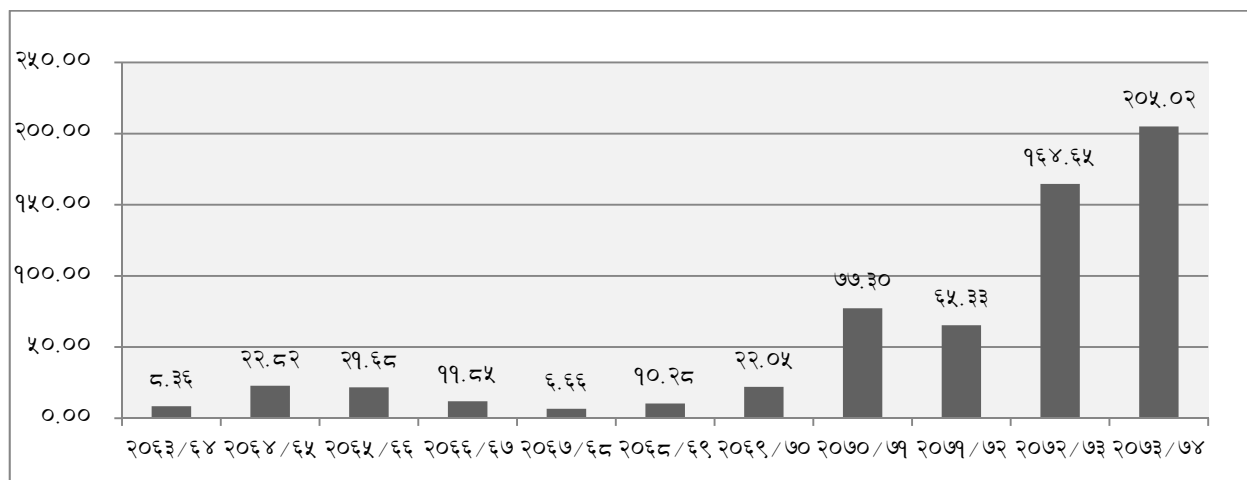
विवरण	कारोबार रकम (रु. दश लाखमा)			परिवर्तन प्रतिशत	
	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७२/७३	२०७३/७४
व्यापार	१६.५	१४.१	४.९	-१४.१	-६५.४
होटल	१,०६३.२	१,११६.४	१,५९२.५	५.०	४२.७
अन्य	४८१.५	९१४.३	२,७१७.८	८९.९	१९७.३
म्युचुअल फण्ड	३८४.७	१,११३.७	१,८८६.९	१८९.५	६९.४
पूर्वाधिकार सेयर	२९.३	७८.२	५२.२	१६६.९	-३३.३
प्रमोटर सेयर	७,५५१.७	११,०२३.७	१०,६८०.९	४६.०	-३.१

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. ।

समीक्षा वर्षमा सूचिकृत धितोपत्रको आपूर्तिमा करिब ४० प्रतिशतको वृद्धि भएको छ भने कारोबार भएको सेयर संख्यामा करिब ३० प्रतिशतले वृद्धि आई उक्त सेयर संख्या ३९ करोड २५ लाख ९८ हजार २ सय कित्ता पुगेको छ जसमा २४ करोड ४२ लाख १३ हजार कित्ता साधारण सेयर, ३६ हजार अग्राधिकार सेयर, प्रति इकाई रु. १० अङ्कित मूल्य भएको सामूहिक लगानी योजनाको १२ करोड ५४ लाख ८८ हजार इकाई र २ करोड २८ लाख ५९ हजार कित्ता संस्थापक सेयर रहेको छ। अधिल्लो वर्ष दोस्रो बजारमा कुल ३० करोड ३५ लाख ७५ हजार २ सय १० कित्ता धितोपत्रको कारोबार भएको थियो। विगत १० वर्षमा धितोपत्रको दोस्रो बजारमा भएको धितोपत्रको कारोबार प्रवृत्ति चार्ट-२.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चार्ट २.६

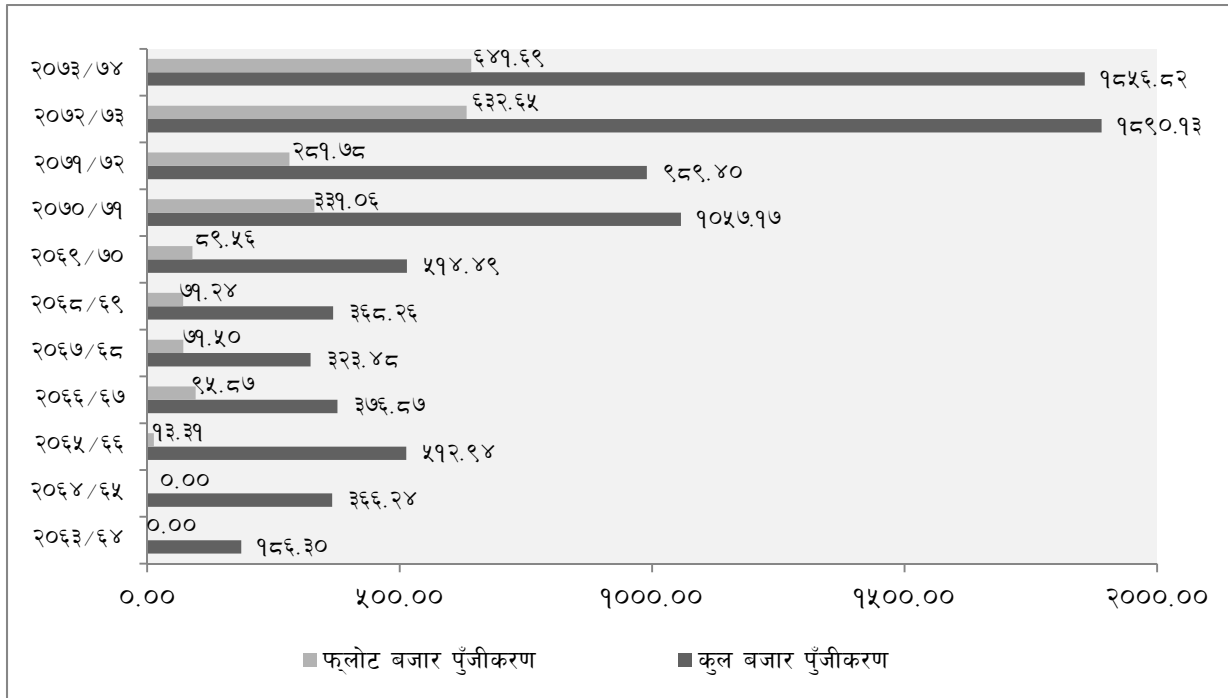
धितोपत्रको वार्षिक कारोबार (रकम रु. अर्बमा)

बजार पुँजीकरण: गत आर्थिक वर्षको अन्तमा रु. १८ खर्ब ९० अर्ब रहेको बजार पुँजीकरण यस वर्षको अन्तमा १.७६ प्रतिशतले कमी आई रु.१८ खर्ब ५७ अर्ब कायम भएको छ। नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.(नेप्से) ले “क” वर्गमा वर्गीकरण गरेको कम्पनीहरूको बजार पुँजीकरण भने रु. १५ खर्ब ८६ अर्ब रहेको छ जुन अधिल्लो वर्षको तुलनामा करिब ६ प्रतिशतले कमी हो। तर सर्वसाधारणलाई जारी गरिएको धितोपत्रको आधारमा गणना गरिने फ्लोट बजार पुँजीकरणमा भने गत वर्षको तुलनामा १.४३ प्रतिशतले वृद्धि आई रु. ६ खर्ब ४२ अर्ब कायम भएको छ जुन गत वर्ष रु. ६ खर्ब ३३ अर्ब रहेको थियो।

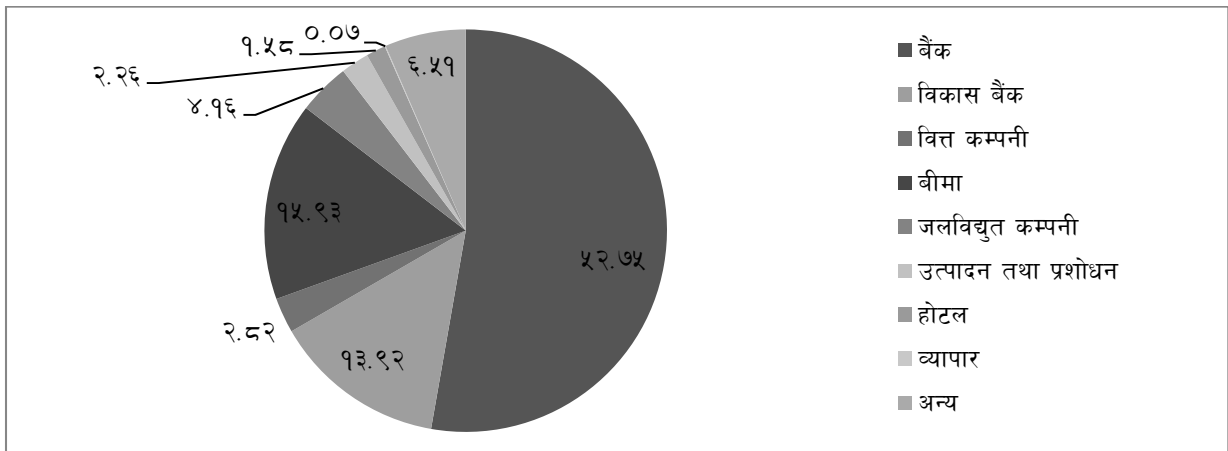
बजार पुँजीकरणमा कुल कारोबार रकमको अनुपात अधिल्लो वर्षको तुलनामा करिब २७ प्रतिशतले वृद्धि आई उक्त अनुपात ११.०४ प्रतिशत रहेको छ जुन गत वर्ष ८.७१ प्रतिशत रहेको थियो। यस्तै फ्लोटेड बजार पुँजीकरणको आधारमा यो अनुपात समीक्षा वर्षमा करिब २३ प्रतिशतले वृद्धि आई ३२ प्रतिशत कायम भएको छ। उक्त अनुपात गत आर्थिक वर्षमा २६ प्रतिशत रहेको थियो। विगत १० वर्षको कुल बजार पुँजीकरण र फ्लोट बजार पुँजीकरणको प्रवृत्ति चार्ट-२.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चार्ट २.७
कुल बजार र फ्लोट बजार पुँजीकरण (रकम रु. अर्बमा)

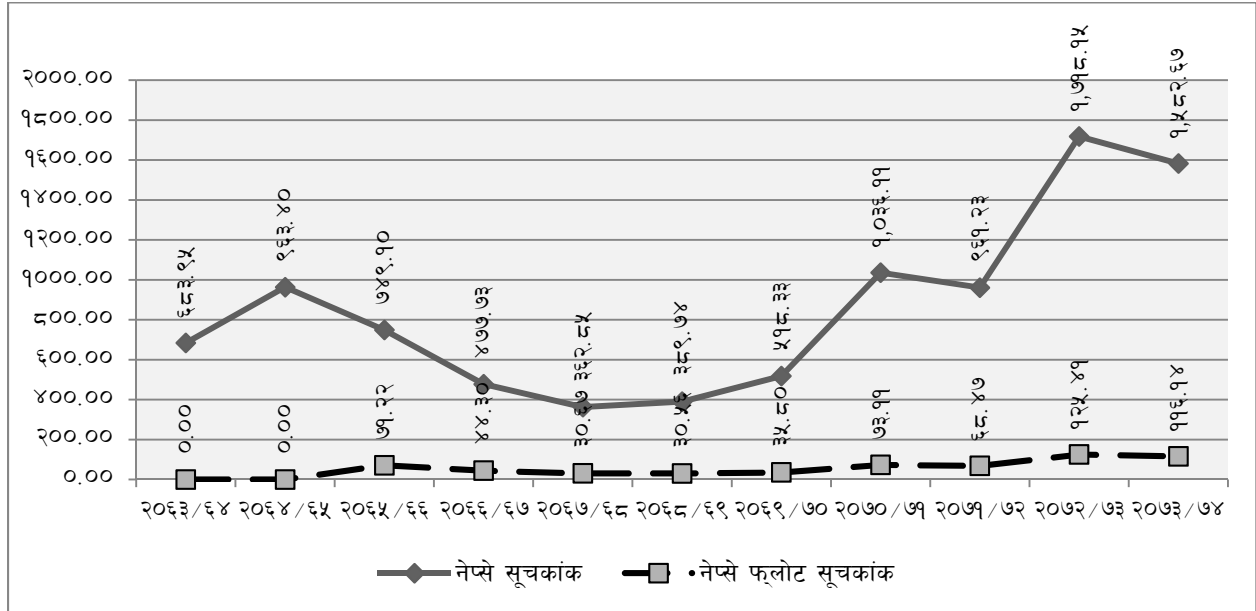
कुल बजार पुँजीकरणमा सबैभन्दा बढी हिस्सा वाणिज्य बैंकको (करिब ५३ प्रतिशत) रहेको छ भने सबैभन्दा कम हिस्सा व्यापार समूह (१ प्रतिशतभन्दा कम) रहेको छ। आ.व. २०७३।७४ को क्षेत्रगत बजार पुँजीकरण चार्ट २.८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चार्ट २.८
बजार पुँजीकरणमा कम्पनीको क्षेत्रगत अवस्था

नेप्से सूचकांक: आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को अन्त्यमा १,७१८.१५ बिन्दु रहेको नेप्से सूचकांकमा ७.८९ प्रतिशतको केही कमी आई आर्थिक वर्ष २०७३।७४ आषाढ मसान्तमा १५८२.६७ बिन्दु पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को अवधिमा २०७३ साउन १२ गतेका दिन नेप्से सूचकांक सबैभन्दा उच्च १८८१.४५ बिन्दुमा पुगेको र सोही अवधिमा सबैभन्दा न्यून २०७३ फागुन १ मा १२५२.५० बिन्दु कायम भएको थियो। त्यस्तै समीक्षा अवधिमा फ्लोट सूचकांक करिब ८ प्रतिशतले ह्रास आई ११६.१४ बिन्दु कायम भएको छ। नेप्से सूचकांक र नेप्से फ्लोट सूचकांकको विगत १० वर्षको वार्षिक प्रवृत्ति चार्ट-२.९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चाट २.९
नेप्से र नेप्से फ्लोट सूचकांक (विन्दुमा)

सूचिकृत संगठित संस्था: समीक्षा वर्षमा नेप्सेमा सूचिकृत कम्पनीको संख्यामा करिब नौ प्रतिशतले कमी आई २०८ मा ओर्लेको छ । गत वर्ष उक्त संख्या २२९ रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा नेप्सेमा १२ कम्पनी (छ विकास बैंक र छ जलविद्युत कम्पनी) थप सूचिकृत भएतापनि एक आपसमा मर्ज तथा प्राप्तिका कारण ३३ कम्पनी सूचिकरणबाट हटेका कारण सूचिकृत कम्पनीको संख्यामा कमी आएको हो । नेप्सेले सूचिकृत कम्पनीलाई विभिन्न नौ क्षेत्रहरूमा विभाजन गरेको छ । समीक्षा वर्षमा नेप्सेमा सूचिकृत कुल २०८ कम्पनीहरूमध्ये २७ वाणिज्य बैंक, ८० विकास बैंक, ३६ वित्त कम्पनी, २२ बीमा कम्पनी, १४ जलविद्युत, चार होटल, १८ उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी, चार व्यापार कम्पनी र तीन अन्य कम्पनीहरू रहेका छन् । सूचिकृत कम्पनीहरूको क्षेत्रगत विवरण तालिका २.८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-२.८
क्षेत्रगत सूचिकृत संगठित संस्था

क्र.सं.	क्षेत्र	सूचिकृत संगठित संस्थाको संख्या	संरचना प्रतिशत
१	वाणिज्य बैंक	२७	१२.९८
२	विकास बैंक	८०	३८.४६
३	वित्त कम्पनी	३६	१७.३१
४	बीमा कम्पनी	२२	१०.५८
५	उत्पादन तथा प्रशोधन	१८	८.६५
६	होटल	४	१.९२
७	व्यापार कम्पनी	४	१.९२
८	जलविद्युत	१४	६.७३
९	अन्य	३	१.४४
	जम्मा	२०८	१००

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. ।

साथै, आ.व. २०७३।७४ मा १११ वटा कम्पनीहरु 'क' वर्गमा वर्गीकृत भएका छन्, जसमा वाणिज्य बैंक समूहबाट २६, विकास बैंक समूहबाट ४६, वित्त समूहबाट १५, बीमा समूहबाट १९, जलविद्युत समूहबाट तीन, होटल समूहबाट एक, अन्य समूहबाट एक कम्पनी रहेका छन्। धितोपत्र सूचिकरण विनियमावली, २०५३ को विनियम १४ को उपविनियम (२) ले व्यवस्था गरेको शर्तहरु (चुक्ता पुँजी कम्तिमा रु.२ करोड भएको, साधारण शेयरधनीहरुको संख्या कम्तिमा १००० भएको, कम्तिमा तीन वर्षदेखि लगातार मुनाफामा रहेको, सेयरको किताबी मूल्य चुक्ता मूल्य भन्दा कम नभएको र आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महिना भित्र उक्त आर्थिक वर्षको कारोबार तथा आय-व्यय विवरण पेश गरेको) पूरा गर्ने कम्पनीहरुलाई आर्थिक वर्ष २०५३।५४ देखि नेप्सेले 'क' वर्गमा वर्गीकरण गर्दै आएको छ।

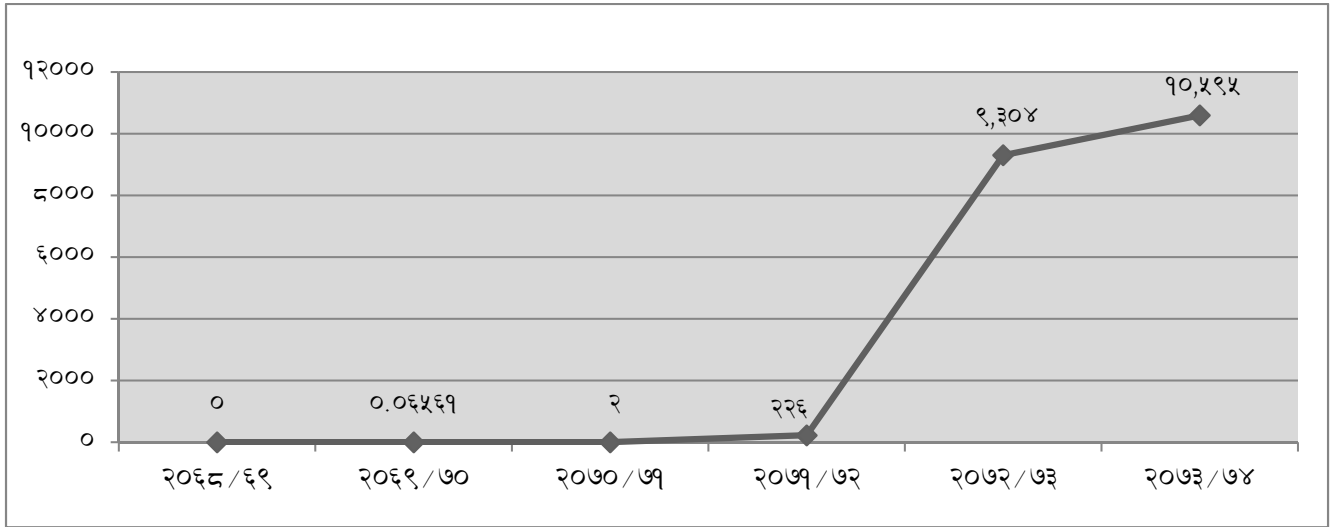
धितोपत्र सूचिकरण: आ.व. २०७३।७४ मा धितोपत्रको दोस्रो बजारमा १७३ सूचिकृत संस्थाको रु. ३५ अर्ब १७ करोड मूल्य बराबरको बोनस सेयर दर्ता भएको छ भने सोही वर्ष ७३ सूचिकृत कम्पनीको रु. ३० अर्ब ४६ करोड मूल्य बराबरको हकप्रद सेयर दर्ता भएको छ। समीक्षा वर्षमा १२ संगठित संस्थाको रु. ५ अर्ब १४ करोडको साधारण सेयर र तीन सूचिकृत कम्पनीको रु. ५७ करोड २२ लाख बराबरको थप निष्काशित सेयर दर्ता भएको छ। साथै सोही वर्ष तीन सामूहिक लगानी योजनाको रु. ३ अर्ब बराबरको इकाई सूचिकृत भएको छ भने रु. ६२ अर्ब मूल्य बराबरको सरकारी ऋणपत्र समेत धितोपत्रको दोस्रो बजारमा सूचिकृत भएको छ। समीक्षा वर्षमा एक वाणिज्य बैंकको रु. ९४ करोड ३१ लाख बराबरको संस्थापक सेयर समेत सूचिकृत भएको छ।

सूचिकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य: समीक्षा वर्षका सूचिकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्यमा करिब ४२ प्रतिशतले वृद्धि आई रु. २८९ अर्ब ५९ करोड कायम भएको छ जुन अधिल्लो वर्ष रु. २०४ अर्ब २ करोड मात्र रहेको थियो।

ओटिसी बजारको कारोबार: धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी धितोपत्र बजार संचालन नियमावली, २०६४ को नियम २३ को प्रयोजनका लागि बोर्डको स्वीकृति लिई नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.ले ओटिसी बजार संचालन विनियमावली, २०६५ मिति २०६५।०२।२२ देखि लागू गरेको थियो। तत्पश्चात् नेपाल बैंक लि. लगायत अन्य एक दुई कम्पनीको कारोबार भएतापनि लामो समयदेखि निष्कृत रहेको उक्त बजारमा समीक्षा वर्षमा बोर्डले मिति २०७२।०९।०६ मा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.मा सूचिकृत नभएका पब्लिक कम्पनीहरुको धितोपत्रको खरिद विक्री ओटिसी बजारमा गर्न सकिने जानकारी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दिनुको साथै बोर्डले नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई ओटिसी बजार व्यवस्थित गर्न निर्देशित गरेकोमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट मिति २०७२।१०।१८ मा धितोपत्र बजारमा सूचिकरण नभएका कम्पनी, धितोपत्र बजारबाट सूचिकरण खारेज गरिएका तथा सूचिकरणका लागि आवश्यक शर्तहरु पूरा गर्न नसकी सूचिकरण हुन नसकेका पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरुको सेयर नामसारी ओटिसि बजारमार्फत् गर्न सकिने सूचना प्रकाशन भएपश्चात् उक्त बजारले गति पाउन थालेको हो। समीक्षा वर्षमा बोर्डले ओटिसी बजारको कारोबार शुल्क समेत ९० प्रतिशतसम्म कटौती समेत गरेपश्चात् यो बजारमा गतिशिलता आएको छ। समीक्षा वर्षको ओटिसि बजारमा २५ संगठित संस्थाको कुल २१ लाख ९० हजार १ सय ८३ कित्ता सेयर कुल रु. २३ करोड ६२ लाख मूल्यमा कारोबार भएको छ। गत वर्ष यस बजारमा १ करोड २९ लाख १९ हजार ३ सय ३१ कित्ता सेयर कारोबार भएको थियो।

केन्द्रीय निक्षेप सेवा: धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ बमोजिम २०६८ सालमा स्थापित सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. ले आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा थप चार वटा कम्पनीहरुलाई निक्षेप सदस्यताको रूपमा दर्ता गरी कुल ६० वटा निक्षेप सदस्यमार्फत् ७३ वटा जिल्लामा निक्षेप सेवा प्रदान गर्दै आएको छ। बोर्डबाट ६५ निक्षेप सदस्यले निक्षेप सदस्यको दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेपनि सिडिएससँग केवल ६० निक्षेप कम्पनी दर्ता भएको देखिएको छ। समीक्षा वर्षमा ४ लाख ७८ हजार ३ सय ४३ डिम्याट खाता खोलिएकाले कुल डिम्याट खाता संख्या ८ लाख ७० हजार ७ सय २ पुगेको छ जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा करिब ३६ प्रतिशतले बढी हो। यस्तै समीक्षा वर्षमा ९० करोड ७७ लाख ६६ हजार २ सय ७३ कित्ता सेयर अभौतिकीकरण भई अभौतिकृत सेयरको संख्या कुल १०५ करोड ९४ लाख ६३ हजार २ सय ९९ कित्ता पुगेको छ, जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा करिब १६ प्रतिशतले बढी हो। विगत पाँच वर्षको धितोपत्र अभौतिकीकरणको प्रवृत्तिलाई चार्ट २.१० मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चाई २.१०
धितोपत्र अभौतिकीकरणको प्रवृत्ति (धितोपत्र संख्या लाखमा)

विगत ५ वर्षको धितोपत्र बजारको अभौतिकीकरण तालिका २.९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.९
धितोपत्र अभौतिकीकरण

क्र.सं.	विवरण	आर्थिक वर्ष					
		२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
१	निक्षेप सदस्यको संख्या	२	८	१०	४४	५६	६०
२	दर्ता कम्पनीको संख्या	-	१२	१६	११३	२०५	२२८
३	हितग्राही डिम्याट खाताको संख्या	-	२५६	५३४	४०,९३४	३९२,३५९	८७०,७०२
४	अभौतिकीकृत धितोपत्रको संख्या	-	६,५६१	१८०,४६७	२२,६३३,३८२	९३०,३९९,६५५	१,०५९,४६३,२९९

स्रोत: सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि।

धितोपत्र कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट कार्यमा सहजता प्रदान गर्न सिडिएसले काठमाडौंभित्र हरेक राफसाफ सदस्यलाई दुई वटा Work Station प्रदान गर्दै आएको छ भने उपत्यका बाहिरका लागि थप एक वटा Work Station गरी जम्मा तीन वटा Work Station प्रदान गर्दै आएको छ । यस्तै विगतमा एक राफसाफ बैकबाट राफसाफ सम्बन्धी कार्य गराउँदै आएकोमा बोर्डको निर्देशन अनुरूप सिडिएसले थप तीन वाणिज्य बैकलाई राफसाफ बैकको रूपमा कार्य गर्न अनुमति प्रदान गरेको छ । साथै मिति २०७४।०३।१८ देखि नेप्सेमा सम्पन्न भएको कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट Multiple Clearing Bank मार्फत् Net Settlement प्रणालीको आधारमा गरिदै आएको छ । यस्तै उक्त लि. ले लगानीकर्तालाई आफ्नो खाताको विवरण अनलाइन मार्फत् उपलब्ध गराउनका लागि मेरो सेयर नामक एप्लीकेशनको विकास गरेकोमा उक्त सेवाको प्रयोग गर्ने हितग्राहीको संख्या ६३ हजार ३ सय ७६ पुगेको छ ।

क्रेडिट रेटिङ सेवा: क्रेडिट रेटिङ नियमावली, २०६८ बमोजिम २०६९ सालमा स्थापित इका नेपाल लि.ले मुख्यतः कम्तिमा तीन करोड रुपैयाँ भन्दा बढी मूल्यको सेयरको सार्वजनिक तथा हकप्रद सेयर निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन, अग्राधिकार सेयर निष्काशन, एफपिओ निष्काशनहरुको क्रेडिट रेटिङ गराउँदै आएको छ । आ.व. २०७३।७४ मा जम्मा ५१ रेटिङ/ग्रेडिङ सेवा

प्रदान गरेको छ जुन गत आ.व. मा प्रदान गरेका ४९ रेटिङ्ग/ग्रेडिङ्ग सेवाको तुलनामा करिब ४ प्रतिशतले बढी हो । यसका अतिरिक्त उक्त लि. ले विगतमा रेटिङ्ग गरिएकोमध्ये १२ बाट रेटिङ्गको अनुगमन कार्य समेत समीक्षा वर्षमा सम्पन्न गरेको छ । आ.व. २०६९/७० बाट रेटिङ्ग/ग्रेडिङ्ग सेवा प्रदान गर्न थालेको यस लि. ले आ.व. २०७३/७४ सम्म १६५ रेटिङ्ग/ग्रेडिङ्ग सेवा प्रदान गरेको छ । इका नेपाल लि. ले विगत ५ वर्षमा प्रदान गरेको रेटिङ्ग/ग्रेडिङ्ग सेवाको कार्य तालिका २.१० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१०
रेटिङ्ग सेवा

क्र.सं	विवरण	२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	जम्मा
१	ऋणपत्रको रेटिङ्ग	३	३	६	१	-	१३
२	जारीकर्ता कम्पनीको रेटिङ्ग	१	३	१	२	२	९
३	कोष व्यवस्थापनको गुणस्तर रेटिङ्ग	-	३	१	२	२	८
४	थप निष्काशन	-	-	-	३	९	१२
५	प्राथमिक निष्काशन	३	६	७	१४	१३	४३
६	हकप्रद निष्काशन	२	७	१९	२७	२५	८०
	जम्मा	९	२२	३४	४९	५१	१६५

स्रोत: इका नेपाल लि. ।

क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसायलाई थप प्रतिस्पर्धात्मक एवं व्यवसायिक बनाउन बोर्डले आ.व. २०७३/७४ मा केयर रेटिङ्ग नेपाल लि. नामक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालाई सञ्चालनका लागि सैद्धान्तिक सहमति प्रदान गरेको छ ।

२.३ धितोपत्र बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

हालका वर्षहरूमा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रमहरूमा धितोपत्र बजारलाई प्राथमिकतामा पारिएको देखिन्छ । आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को बजेट बक्तव्यमा धितोपत्र बजार सम्बन्धमा देहाय अनुसारका कार्यक्रमहरू घोषणा भएका थिए ।

- पुँजीबजारको संस्थागत विकासका लागि धितोपत्रको दोस्रो बजार प्रभावकारी बनाउन नागरिक लगानी कोषलाई सक्रिय गराइने छ ।
- वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति आर्थिक वर्ष २०७२/७३ देखि कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा बजेट बक्तव्यमा धितोपत्र बजार सम्बन्धमा देहाय अनुसारको कार्यक्रमहरू समावेश भएका छन् ।

- व्यवस्थापिका-संसदमा विचाराधीन कमोडिटी बजार सम्बन्धी विधेयक आगामी आर्थिक वर्षमा व्यवस्थापिका-संसदमा प्रस्तुत गरिनेछ ।
- पुँजी बजारमा उत्पादनमुलक कम्पनीहरूलाई सूचिकृत हुन प्रोत्साहित गर्न पब्लिक कम्पनीको रूपमा स्थापना हुने उद्योग व्यवसायलाई आयकरमा १५ प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

साथै, राष्ट्रपतिद्वारा संबोधन गरिएको आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा पहिलोपटक धितोपत्र बजार सम्बन्धी देहाय अनुसारको कार्यक्रमहरू समावेश भएको छ :

- पुँजी बजारलाई देशको आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण संयन्त्रको रूपमा विकास गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बचत तथा लगानीलाई आकर्षित गर्न आधुनिक र विश्वसनीय पुँजीबजारको विकास गरिने छ ।

आ.व. २०७४/७५ को बजेट बक्तव्यको बुँदा नं. १८२ मा धितोपत्र बजार सम्बन्धमा देहाय अनुसारको कार्यक्रमहरु समावेश भएको छ ।

- पुँजी बजारको विकास र स्थायित्वका लागि नीतिगत र संस्थागत व्यवस्था गरिने छ । उत्पादनमूलक कम्पनीहरूलाई पुँजी बजारमा प्रवेश गर्न प्रोत्साहन गरिने छ । धितोपत्र कारोबारलाई पारदर्शी र पूर्ण स्वचालित बनाइने छ । धितोपत्र नियमन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाको सदस्यता प्राप्त गरिने छ ।

कार्यान्वयन स्थिति: आ.व. २०७२/७३ मा बजेट बक्तव्य माफत घोषित धितोपत्र बजारसम्बन्धी कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा बजारमा स्थायित्व कायम गर्ने उद्देश्यले नागरिक लगानी कोषलाई संस्थागत लगानीकर्ताको रूपमा दोश्रो बजारमा सहभागी गराउने सन्दर्भमा नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको समेत प्रतिनिधित्वमा प्राविधिक पक्षको अध्ययन गर्न बोर्डद्वारा एक प्राविधिक समिति गठन गरिएकोमा सो समितिले सुझावसहित प्रतिवेदन पेश गरेको छ । साथै, सोही बजेट बक्तव्यमा घोषणा भएअनुसार मिति २०७३/०९/२२ मा नेपाल सरकार, मन्त्रीपरिषद्बाट स्वीकृत वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति (२०७३/७४-२०७७/७८) मा उल्लेख भएको पुँजी बजार सम्बन्धी रणनीति तथा योजनाहरु कार्यान्वयनको लागि बोर्डले कार्ययोजना तयार गरी सो को चरणबद्ध कार्यान्वयन गर्दै लगेको छ । यस्तै आ.व. २०७३/७४ को बजेट बक्तव्यमा उल्लेख भए अनुसार व्यवस्थापिका-संसद्मा विचाराधीन कमोडिटी बजार सम्बन्धी विधेयक आ.व. २०७३/७४ मा व्यवस्थापिका-संसद्मा छलफल भई पारित हुने क्रममा रहेको छ ।

भाग ३

बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था

३.१ बोर्डको स्थापना

वि.सं. १९९४ सालमा विराटनगर जुट मिल्स र नेपाल वैक लिमिटेडले प्रथम पटक सर्वसाधारणलाई सेयर निष्काशन गरेपश्चात् नेपालमा संस्थागत क्षेत्रबाट धितोपत्र निष्काशन गरी सर्वसाधारणबाट पुँजी संकलन गर्ने कार्यको शुरुवात भएको हो । नेपाल सरकारको धितोपत्र बजार विकास तथा विस्तार गर्ने नीति अनुरूप २०३३ सालमा धितोपत्र खरिद बिक्री केन्द्र (Securities Marketing Centre) को स्थापना भएपछि सरकारी ऋणपत्रको दैनिक खरिद बिक्रीको व्यवस्थाबाट धितोपत्र बजारको संस्थागत विकासको शुरुवात भएको हो । केन्द्रको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कानुनी व्यवस्था गर्न २०४० सालमा धितोपत्र कारोवार ऐन जारी गरियो । त्यसपश्चात् २०४१ सालमा Securities Marketing Centre लाई Securities Exchange Centre मा परिणत गरिएको थियो ।

२०४६ सालपछि नेपालले अवलम्बन गरेको आर्थिक उदारीकरणको नीति पश्चात् पुँजी बजारमा निजी क्षेत्रको प्रवेश शुरु भयो जसले गर्दा धितोपत्र खरिद बिक्री केन्द्र आफैले बजार व्यवस्थापन र नियमनको कार्य गर्दा हुन सक्ने स्वार्थ बाधिन (Conflict of Interest) सक्ने स्थिति समेत लाई ध्यानमा राखी २०४९ सालमा धितोपत्र कारोवार ऐन, २०४० लाई संशोधन गरी धितोपत्र बजारको स्वायत्त नियमन निकायको रूपमा नेपाल सरकारबाट २०५० साल जेष्ठ २५ गते नेपाल धितोपत्र बोर्डको स्थापना भएको हो ।

२०६३ सालमा धितोपत्र कारोवार ऐन, २०४० खारेज गरी देशको आर्थिक विकासका लागि पुँजीबजारको विकास गरी धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न धितोपत्रको निष्काशन, खरिद, बिक्री, वितरण तथा विनिमयलाई व्यवस्थित बनाई धितोपत्र बजार र धितोपत्र व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरुको काम कारवाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यसहित धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ जारी गरियो । तत्पश्चात् नयाँ ऐन बमोजिम नेपाल धितोपत्र बोर्डले स्वायत्त निकायको रूपमा समग्र धितोपत्र बजारको नियमन कार्य गर्दै आइरहेको छ ।

३.२ बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकारहरु

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकारहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- धितोपत्र सार्वजनिक रूपमा निष्काशन गर्न सक्ने गरी स्थापना भएको संगठित संस्थाको धितोपत्र दर्ता गर्ने ।
- धितोपत्र सार्वजनिक निष्काशनका लागि तयार गरिने विवरणपत्र स्वीकृत गर्ने ।
- धितोपत्र बजार संचालन गर्न चाहने संगठित संस्थालाई धितोपत्र बजार संचालन गर्न अनुमति दिने ।
- धितोपत्र बजार तथा धितोपत्र व्यवसायीका काम कारवाहीको नियमन गर्ने ।
- धितोपत्र व्यवसाय संचालन गर्न चाहने कम्पनी वा संस्थालाई धितोपत्र व्यवसाय संचालन गर्न अनुमतिपत्र दिने ।
- सामूहिक लगानी कोष संचालन गर्न स्वीकृति दिने ।
- धितोपत्र सम्बन्धी आवश्यक नियम, विनियम तथा निर्देशिकाहरु बनाउने ।
- धितोपत्र विनिमय बजार, धितोपत्र व्यवसायी, धितोपत्र कारोवार तथा समग्र धितोपत्र बजारको सुपरिवेक्षण गर्ने ।
- नियमन व्यवस्थाको पालना नगर्ने संस्थाहरुलाई ऐन, नियम अनुसार कारवाही अगाडि बढाउने ।

- धितोपत्र बजार सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान गरी आवश्यक निर्देशन दिने तथा चेतना अभिवृद्धिमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित विषयमा नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न नेपाल सरकारलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
- धितोपत्र तथा पुँजी बजार विकासका सम्बन्धमा आवश्यक अन्य कार्यहरू गर्ने गराउने

३.३ सञ्चालक बोर्ड

बोर्डमा विभिन्न सरकारी तथा निजी क्षेत्रका निकायहरूको प्रतिनिधित्व रहने गरी ७ सदस्यीय सञ्चालक बोर्ड हुने व्यवस्था रहेको छ । बोर्डमा नेपाल सरकारद्वारा नियुक्त कार्यकारी अध्यक्षका साथै नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल राष्ट्र बैंकका प्रतिनिधि कार्यकारी निर्देशक, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका प्रतिनिधि उपाध्यक्ष र नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाका प्रतिनिधि उपाध्यक्ष तथा नेपाल सरकारले मनोनित पुँजी बजार विज्ञ सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ । समीक्षा वर्षमा कार्य बोझ बढ्ने अनुसार बोर्डको बैठक ४३ पटक बसेको छ । गत वर्ष सञ्चालक बोर्डको बैठक ३३ पटक बसेको थियो । आ.व. २०७३/७४ मा बोर्डको सञ्चालक बोर्डमा रहनुभएका सदस्यहरूको विवरण तालिका ३.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३.१

आ.व. २०७३/७४ मा बोर्डको सञ्चालन बोर्डका सदस्यहरू

क्र.सं.	नाम	संस्था	देखि	सम्म
१	डा. रेवत बहादुर कार्की- अध्यक्ष		२०७२/०६/३०	हालसम्म
२	श्री आनन्दराज ढकाल-सदस्य	सह-सचिव, अर्थ मन्त्रालय	२०७२/११/०५	२०७४/०६/२९*
३	श्री डिल्लीराज घिमिरे-सदस्य	सह-सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला व्यवस्था मन्त्रालय	२०७२/१२/१२	२०७३/११/०४
	श्री तोयानाथ अधिकारी-सदस्य	सह-सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला व्यवस्था मन्त्रालय	२०७३/११/०५	हालसम्म
४	श्री नर बहादुर थापा-सदस्य	कार्यकारी निर्देशक (प्रतिनिधि), नेपाल राष्ट्र बैंक	२०७३/०२/१०	हालसम्म
५	श्री महेश खनाल-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था	२०७२/०४/१५	२०७३/०४/१०
	श्री प्रकाशजंग थापा-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था	२०७३/०४/१९	२०७४/०४/०७**
६	श्री दिनेश श्रेष्ठ-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ	२०७१/०२/२२	२०७४/०२/०२
	श्री शेखर गोल्छा-सदस्य	वरिष्ठ उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ	२०७४/०२/०३	हालसम्म
७	श्री निल बहादुर सारु मगर	विज्ञ सदस्य	२०७२/१२/०५	हालसम्म

* मिति २०७४/०६/२२ देखि अर्थ मन्त्रालयबाट सह-सचिव श्री उत्तर कुमार खत्री बोर्ड सदस्यको रूपमा रहनुभएको छ ।

** मिति २०७४/०४/०७ देखि नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाका उपाध्यक्ष श्री जगन्नाथ उपाध्याय (निरौला) बोर्ड सदस्यको रूपमा रहनुभएको छ ।

३.४ संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन

धितोपत्र बजारको दायरा दिन प्रति दिन बढ्दै गईरहेको परिप्रेक्ष्यमा धितोपत्र बजार, सूचिकृत संगठित संस्था, धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी, निक्षेप सदस्य, सामूहिक लगानी कोष, क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनी, धितोपत्र दलाल तथा मर्चेण्ट बैंकर र सेयर

रजिष्ट्रार गरी ४०० भन्दा बढी कम्पनीको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्नुपर्ने जिम्मेवारी बोर्डले पूरा गर्दै आइरहेको छ । आफ्नो जिम्मेवारी प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गर्नका लागि बोर्डले आफ्नो संस्थागत क्षमतामा समयानुकूल अभिवृद्धि गर्नु पर्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै विद्यमान संगठन संरचनाको ढाँचामा पुनरावलोकन गरी नयाँ संगठन संरचना लागू गरेको छ । उक्त संगठन संरचना अनुसार आवश्यक दरबन्दी पूर्ति गर्न बोर्डले समीक्षा वर्षमा नयाँ संवैधानिक व्यवस्था अनुसार लोकसेवा आयोगको नेतृत्वमा अधिकृत तृतीय पदको विभिन्न सेवामा कुल नौ र सहायक पदको लागि कुल पाँच रिक्त पदको लागि दरखास्त आव्हान गरेकोमा सो बमोजिमको लिखित परीक्षा सम्पन्न भइसकेको छ । गत आर्थिक वर्षमा बोर्डले निर्देशक एक, उपनिर्देशक सात, अधिकृत ११ तथा सहायक तहमा आठ गरी कुल २७ नयाँ कर्मचारीहरूको पदपूर्ति गरेको थियो । बोर्डमा हाल जम्मा ५२ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । बोर्डको विभागमा कार्यकारी निर्देशक दुई, महाशाखामा निर्देशक चार, शाखामा उपनिर्देशक आठ र उपशाखामा अधिकृत १७ र सहायक स्तरमा १० कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् । बोर्डको नयाँ संगठन संरचना अनुसूची-५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.५ समितिहरू

बोर्डको काम कारवाही प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न तथा आवश्यक सहयोगका लागि बोर्डमा विभिन्न स्थायी तथा अस्थायी प्रकृतिका समितिहरू कार्यरत रहेका छन् । यी समितिहरूले आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा गरेका कामकारवाहीहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

३.५.१ कानून तथा प्रवलीकरण समिति

बोर्डबाट तयार गर्नुपर्ने विभिन्न नियमावली, निर्देशिका तथा अन्य कानुनी व्यवस्थाहरूको मस्यौदा तयार गर्न तथा बोर्ड समक्ष पेश भएका जटिल कानुनी विषयका सम्बन्धमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी परामर्श दिनको साथै धितोपत्र सम्बन्धी ऐन नियमको पालनालाई प्रभावकारी गराउने जस्ता काम कारवाहीको लागि नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट प्रतिनिधित्व गर्नु हुने बोर्ड सदस्य संयोजक रहेको कानून तथा प्रवलीकरण समिति रहेको छ । उक्त समितिमा बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभागका प्रमुख तथा कानून तथा प्रवलीकरण महाशाखाका प्रमुख सदस्य तथा एक वाट्य विज्ञ सदस्य हुनुहुन्छ । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा उक्त समितिले निम्न कार्यहरू गरेको छ :

- नेप्सेको कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०७३ लाई पुनरावलोकन गरी अन्तिम रूप दिएको ।
- धितोपत्र खरिद (सार्वजनिक निस्काशन) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३ लाई पुनरावलोकन गरी अन्तिम रूप दिएको ।
- नेप्सेको धितोपत्र सूचिकरण विनियमावलीमा पुनरावलोकन गरेको ।
- धितोपत्र राफसाफ तथा फछ्यौट (दोस्रो संशोधन) विनियमावली, २०७३ तथा धितोपत्र केन्द्रीय निक्षेप सेवा (दोस्रो संशोधन) विनियमावली, २०७३ लाई पुनरावलोकन गरेको ।
- नेपाल धितोपत्र बोर्ड खरिद सम्बन्धी नियमावली, २०७३ मा पुनरावलोकन गरी अन्तिम रूप दिएको ।
- नेपाल धितोपत्र बोर्डका कर्मचारीको आचारसंहिता, २०७३ लाई अन्तिम रूप दिएको ।
- धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैकर) नियमावली, २०६४ मा संशोधनका सम्बन्धमा पुनरावलोकन गरी अन्तिम रूप दिएको ।
- धितोपत्र निष्काशन तथा बाँडफाँड निर्देशिका, २०७४ लाई अन्तिम रूप दिएको ।
- धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल एवं मर्चेन्ट बैकर) को सुपरिवेक्षण दिग्दर्शनको पुनरावलोकन गरेको ।

३.५.२ वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति

बोर्डको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी अन्तिम रूप दिन, वार्षिक बजेट तथा खर्चको आवधिक रूपमा पुनरावलोकन

गर्न तथा लेखापरीक्षकबाट प्राप्त लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अध्ययन गरी अन्तिम रूप दिने तथा वित्तीय सूचना विश्लेषण र वित्तीय प्रशासन सम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्न बोर्डमा वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति रहेको छ। उक्त समितिमा नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य संयोजक रही बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभागका प्रमुख र बोर्डको वित्तीय व्यवस्थापन शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहेका छन्। आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा उक्त समितिको संयोजनमा देहाय बमोजिमको कार्यहरू गरेको छ :

- बोर्डको आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को नीति कार्यक्रम तथा बजेटको मस्यौदा तयार गरेको।
- लेखापरीक्षकबाट प्राप्त प्रतिवेदनको अध्ययन गरी सोको प्रत्युत्तर तयार गरेको।
- बोर्डको रहेको लगानीयोग्य रकमलाई विभिन्न बैंकहरूमा राख्नका लागि सिफारिश गरेको।

३.५.३ लेखापरीक्षण समिति

बोर्डको वित्तीय विवरणको पुनरावलोकन सम्बन्धमा संचालक समितिलाई सहयोग गर्न, बोर्डको नियम पालनाको अवस्थाको पुनरावलोकन सम्बन्धमा संचालक समितिलाई सहयोग पुर्याउन, आर्थिक पारदर्शिता र संस्थागत सुशासनलाई मजबुत बनाउन, आन्तरिक लेखापरीक्षकको नियुक्ति गर्न, पारिश्रमिक तथा सुविधा निर्धारण गर्न, स्वतन्त्र लेखापरीक्षकको लेखापरीक्षण प्रकृया निर्धारण गर्न तथा मूल्यांकन गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्नका लागि नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य संयोजक रही, नेपाल राष्ट्र बैंकको तर्फबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य तथा बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभाग प्रमुख सदस्य रहने गरी लेखापरीक्षण समिति रहेको छ।

३.६ बोर्डको वित्तीय अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ मा बोर्डको वित्तीय स्थितिमा गत आर्थिक वर्षको तुलनामा उल्लेखनीय वृद्धि भएको देखिन्छ। समीक्षा वर्षमा बोर्डको आय अघिल्लो वर्षको दाँजोमा १५३.६९ प्रतिशतले बढेर रु.४४ करोड ७२ लाख ९८ हजार पुगेको छ, जुन अघिल्लो वर्ष १७ करोड ६३ लाख ७० हजार रहेको थियो। आय बढ्नुको मुख्य कारणहरू सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको हकप्रद सेयर निष्काशनमा वृद्धि भएकोले धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशनवापत लिइने शुल्कमा भएको वृद्धि, धितोपत्र बजार कारोवारमा भएको वृद्धिका कारण बोर्डले प्राप्त गर्ने कारोवार शुल्कमा भएको वृद्धि तथा बैंकको व्याजदरमा भएको वृद्धिका कारण बोर्डले लगानीको रूपमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाका मुद्दति खातामा राखेको रकमको व्याज आम्दानीमा भएको वृद्धि रहेको छन्। त्यस्तै अघिल्लो आ.व. को अन्त्यमा बोर्डको कर्मचारी संख्यामा दोब्बर वृद्धि भएसँगै यस आ.व.को कर्मचारी खर्चमा ११० प्रतिशतले वृद्धि भएको कारणले व्यय ६९.३३ प्रतिशतले बढेर रु.९ करोड ३९ लाख १५ हजार पुगेको छ। अघिल्लो आ.व.मा बोर्डको व्यय रु.५ करोड ८२ लाख १३ हजार रहेको थियो।

बोर्डले आम्दानी तर्फ विशेषत धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशनका लागि स्वीकृति प्रदान, सामूहिक लगानी योजना स्वीकृति, क्रेडिट रेटिङ्ग, सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग कम्पनी तथा धितोपत्र बजार अनुमति पत्र, मर्चेन्ट बैकिङ्ग तथा ब्रोकर प्रमाणपत्र नवीकरण, धितोपत्र कारोवार दस्तुर, आवेदन शुल्क, विवरणपत्र प्रशोधन शुल्क र अनुमति पत्र शुल्कबाट रु.४१ करोड ३ लाख ५४ हजार आम्दानी (कुल आयको ९१.७४ प्रतिशत) गरेको छ भने व्याज आम्दानीबाट रु.३ करोड ६७ लाख ५६ हजार (कुल आयको ८.२२ प्रतिशत) र विविध आयतर्फ रु.१ लाख ८८ हजार (कुल आयको ०.०४ प्रतिशत) प्राप्त गरेको छ। खर्चतर्फ समीक्षा वर्षमा कर्मचारी र अन्य प्रशासकीय खर्च तर्फ रु.८ करोड ९८ लाख २८ हजार खर्च भएको छ भने ह्यासकट्टी रु.४० लाख ८६ हजार भएको देखिन्छ।

अघिल्लो वर्षमा वचत रु.११ करोड ८१ लाख ५७ हजार भएकोमा समीक्षा वर्षमा सो रकममा १९९.०८ प्रतिशतले वृद्धि भई वचत रु.३५ करोड ३३ लाख ८३ हजार पुगेको छ। धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन आम्दानीमा तथा धितोपत्र कारोवार दस्तुरमा भएको वृद्धिले गर्दा समीक्षा वर्षमा बोर्डको वचतमा वृद्धि भएको हो। यसरी वचतमा भएको वृद्धिसँगै बोर्डको कोष तथा जगेडा रकम रु.७२ करोड २० लाख ८७ हजार पुगेको छ, जुन अघिल्लो आ.व.को अन्त्यको रु.३८ करोड ५५ लाख १९ हजारको तुलनामा

८७.३० प्रतिशतको बृद्धि हो। आ.व. २०७३/७४ को अपरिष्कृत वासलात, आय-व्यय विवरण तथा नगद प्रवाह विवरण क्रमशः अनुसूची - ६, ७ र ८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

३.७ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट धितोपत्र बजार नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (International Organisation of Securities Commissions - IOSCO) को सदस्यता लिनको लागि उच्च स्तरीय सर्वेक्षण (High Level Survey) को प्रत्युत्तर सम्मलन गरी निवेदन प्रक्रिया अगाडि बढाइएकोमा २०१६ जुलाईमा बोर्डलाई IOSCO को एशोसियेट सदस्यता प्राप्त भएको छ। यसबाट नेपालको नियमन निकायले अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता पाई अब नेपालाके धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तर अनुरूप विकास गर्नुपर्ने देखिएको छ।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (IOSCO) को साधारण सदस्यता प्राप्त गर्नको लागि IOSCO को Multilateral Memorandum of Understanding (MMoU) मा हस्ताक्षर गर्ने सम्बन्धमा MMoU सँग सम्बन्धित प्रश्नावली तयार पार्ने, IOSCO सँग MMoU मा हस्ताक्षर गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक विषयहरूको जानकारीको लागि पत्राचार गर्ने, IOSCO को MMoU टोलीसँगको समन्वयमा MMoU को प्रश्नावलीको जवाफ तयार गर्ने कार्य भैसकेको र आवश्यक कागजात तथा सूचनाहरू तयार गरी MMoU मा हस्ताक्षर गर्न IOSCO मा निवेदन पेश भएको छ। IOSCO मा हाल १२६ साधारण सदस्य, २३ एशोसियेट सदस्य र ६५ अफिलियट सदस्य रहेका छन्।

त्यस्तै, नेपालको धितोपत्र बजारको अन्तर्राष्ट्रियकरण गरी स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य अनुरूप बोर्डको समन्वयमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.ले गत वर्ष नै Association of National Numbering Agencies (ANNA) को सदस्यता प्राप्त गरेको छ। आर्मेनियाको राजधानी युरेभानमा २०१६, जुन २ र ३ मा भएको ANNA को साधारण सभाबाट उक्त लि. लाई ९२ औं सदस्यता प्राप्त गरेको हो। ANNA मा हाल नेपाल लगायत ९३ पूर्ण सदस्य तथा अन्य २७ पार्टनर रहेका छन्।

सन् २०१० मा स्थापित Asia Forum for Investor Education (AFIE) को संस्थापक सदस्यको रूपमा बोर्डले भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ। बोर्ड सार्क क्षेत्रका नियमन निकायहरूको संघ (South Asian Securities Regulators Forum-SASRF) को सदस्यको रूपमा अन्य सदस्य नियामक निकायहरूसँग निरन्तर सम्बन्ध राख्दै आवश्यक ज्ञान तथा सूचनाहरू आदान प्रदान गर्नुका साथै सहयोग र समन्वय गर्दै आइरहेको छ।

त्यस्तै IOSCO, विश्व बैंक, एशियाली विकास बैंक, Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC), Toronto Centre तथा विभिन्न देशका धितोपत्र बजारको नियमन निकायहरूले आयोजना गर्ने पुँजीबजार सम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा बोर्डको सहभागिता रहँदै आएको छ।

भाग ४

बोर्डका कामकारवाहीहरू

समीक्षा वर्षमा बोर्डले विभिन्न कार्यहरू गरी बजारमा संरचनात्मक सुधार तथा विकास गरेको छ भने अर्कोतर्फ नियमित कार्यहरूमा पनि व्यापक सुधार गर्दै अगाडि बढेको छ। धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी, सामूहिक लगानी कोष, डिपोजिटरी, निक्षेप सदस्य, क्रेडिट रेटिङ तथा अन्य धितोपत्र व्यवसाय गर्न प्राप्त निवेदनहरूको अध्ययन गरी अनुमतिपत्र/दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने तथा नवीकरण गर्ने, संगठित संस्थाहरूको धितोपत्रहरू दर्ता गर्ने, विवरणपत्र विक्री प्रस्ताव, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरण पुस्तिका स्वीकृत गर्ने र विवरण पुस्तिका प्रकाशन गर्न संगठित संस्थाहरूलाई स्वीकृति प्रदान गर्ने, बजार, सूचिकृत कम्पनी, सामूहिक लगानी कोष, निक्षेप सेवा, क्रेडिट रेटिङ एजेन्सी तथा धितोपत्र व्यवसायीको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने, धितोपत्र बजारमा कारोवार हुने सूचिकृत कम्पनी, कारोवार रकम, कारोवार हुने धितोपत्र आदि सम्बन्धमा नेपाल स्टक एक्सचेञ्जमा हुने धितोपत्र कारोवारको Real Time Surveillance गर्ने, समग्र धितोपत्र बजारको स्थलगत/गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने, धितोपत्र सम्बन्धी कानून समसामयिक बनाउने, प्राप्त गुनासोहरूको सम्बोधन गर्ने, कानुनी व्यवस्थाहरूको उल्लंघन सम्बन्धमा कानून प्रवलीकरण गर्ने, धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरूको सचेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्न देशका विभिन्न स्थानहरूमा लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा अर्न्तकृया कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने लगायतका विभिन्न नियमित कार्यहरू सम्पन्न गरेको छ। आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा सम्पन्न प्रमुख कार्यहरू संक्षिप्तमा देहाय अनुसार रहेका छन्।

४.१ अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण

धितोपत्र सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्ने विभिन्न बजार सहभागीहरूले आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा कार्य गर्न अनुमतिपत्र नवीकरणको लागि निवेदन दिए अनुसार बोर्डले सुधार गर्न यी संस्थाहरूलाई ध्यानाकर्षण गराउदै निम्न संस्थाहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ।

४.१.१ नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र बजार संचालन नियमावली, २०६४ को व्यवस्था अनुसार नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा उक्त लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ।

४.१.२ केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम ८ को व्यवस्था बमोजिम केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको रूपमा रहेको सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.बाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा उक्त लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ।

४.१.३ मर्चेन्ट बैंकर अनुमतिपत्र प्रदान र नवीकरण

समीक्षा वर्षमा बोर्डले १७ मर्चेन्ट बैंकरको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ। साथै यस वर्ष सात संस्थालाई मर्चेन्ट बैंकरको कार्य गर्न अनुमति प्रदान गरेको छ। जसमा पाँच संस्थाहरू वाणिज्य बैंकको सहायक कम्पनीको रूपमा रहेका छन्। यससँगै नेपालमा मर्चेन्ट बैंकरको संख्या २४ पुगेको छ। बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकर सम्बन्धी विवरण अनूसूची-९ मा प्रस्तुत गरेको छ।

४.१.४ धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को नियम ८ मा रहेको व्यवस्था बमोजिम ५० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा बोर्डले सम्पूर्ण धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ। अनुमतिपत्र नवीकरण गरेका धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको नामावली अनुसूची - १० मा प्रस्तुत गरिएको छ।

४.१.५ निक्षेप सदस्य दर्ता तथा प्रमाणपत्र नवीकरण

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम २२ को व्यवस्था बमोजिम समीक्षा वर्षमा ६५ निक्षेप सदस्यहरूले दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन दिएकोले उक्त निक्षेप सदस्यहरूको दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गरिएको छ। बोर्डले गत वर्ष कम्तिमा १० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको संयुक्त स्वामित्वमा निक्षेप सदस्य सम्बन्धी संस्था खोल्ने व्यवस्था गरिएअनुसार धितोपत्र दलालहरूको संयुक्त स्वामित्वमा नेपाल डिपि एण्ड क्लियरिङ हाउस लि. नामक एक निक्षेप सदस्य स्थापना भएको छ। बोर्डबाट निक्षेप सदस्यता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाको विवरण अनुसूची -११ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

४.१.६ क्रेडिट रेटिङ कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण

समीक्षा वर्षमा क्रेडिट रेटिङ नियमावली, २०६८ को व्यवस्था बमोजिम स्थापित क्रेडिट रेटिङ कम्पनी इक्रा नेपाल लि. को क्रेडिट रेटिङको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ। साथै मिति २०७३ मंसिर २२ मा Credit Analysis and Research Limited, Mumbai, India लाई शाख मूल्याङ्कन संस्था स्थापना गर्न बोर्डले सहमति पत्र प्रदान गरेको छ।

४.१.७ योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको अनुमतिपत्र नवीकरण

समीक्षा वर्षमा योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको कार्य गर्ने ६ संस्थाको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ। साथै सोही वर्षमा तीन संस्थालाई योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको कार्य गर्न अनुमति प्रदान गरिएको छ। यस अनुसार हाल नौ संस्थाले योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको कार्य गर्दै आएको छ, जसको विवरण तालिका ४.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका-४.१

योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी

क्र.सं.	योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी
१	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ लि.
२	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
३	एनएमबि क्यापिटल लि.
४	एनआइविएल क्यापिटल लि.
५	लक्ष्मी क्यापिटल लि.
६	ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लि.
७	सिविआइएल क्यापिटल लि.
८	सानिमा क्यापिटल लि.
९	एनआइसी एशिया क्यापिटल लि.

४.२ कानुनी व्यवस्था, कानून प्रवलीकरण तथा राय सुझाव

समीक्षा वर्षमा बोर्डले धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तार गर्नको लागि कानुनी व्यवस्था तथा प्रवलीकरणलाई थप सुदृढीकरण गरेको छ ।

४.२.१ कानुनी व्यवस्था

समीक्षा वर्षमा ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका सम्बन्धमा देहाय बमोजिमका कार्यहरु बोर्डले गरेको छ :

- धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ मा पहिलो संशोधन गरेको छ ।
- धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०६४ मा पहिलो संशोधन गरेको छ ।
- क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ मा पहिलो संशोधन गरेको छ ।
- धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ बनाई लागू गरिएको तथा सोमा पहिलो संशोधन गरेको छ ।
- धितोपत्र खरिद (सार्वजनिक निष्काशन) सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३ लागू गर्नुका साथै सोमा पहिलो र दोस्रो संशोधन समेत गरेको छ ।
- धितोपत्र निष्काशन तथा बाँडफाँट निर्देशिका, २०७४ बनाई लागू गरेको छ ।
- संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका स्वीकृतिको लागि बोर्डमा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- बस्तु विनियम बजारको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७३ व्यवस्थापिका संसदबाट पारित भएको छ ।
- नेपाल धितोपत्र बोर्ड खरिद नियमावली, २०७४ बनाई स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरेको छ ।
- धितोपत्र सम्बन्धी कानून संग्रहलाई थप समयसामयिक बनाई प्रकाशन गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको छ ।

समीक्षा वर्षमा बोर्डमा प्राप्त विनियमावली स्वीकृति तथा संशोधनका सम्बन्धमा देहाय बमोजिमका कार्यहरु भएका छन् :

- सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.बाट बोर्डको स्वीकृतिका लागि प्राप्त धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा विनियमावली, २०६८ मा दोस्रो संशोधन स्वीकृत गरिएको छ ।
- धितोपत्र राफसाफ तथा फछ्यौट विनियमावली, २०६९ को दोस्रो संशोधन स्वीकृत गरिएको छ ।

४.२.२ कानून प्रवलीकरण

आ.व. २०७३/७४ मा बोर्डले कानून प्रवलीकरणमा विशेष जोड दिदै देहाय बमोजिमका विभिन्न कार्यहरु गरेको छ ।

गुनासो समाधान तर्फ

- लगानीकर्ताबाट बोर्डमा (लिखित, फोन तथा इमेल मार्फत) प्राप्त १७३ वटा गुनासाहरुको सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार छानविन गर्ने तथा आवश्यक निर्देशन जारी गरी समाधान गरिएको छ ।

मुद्दामामिला तर्फ

- सर्वोच्च अदालतमा बोर्ड विरुद्धको ९ वटा (रिट) मुद्दामा १ वटा फिर्ता, २ वटा मुद्दा तामेलीमा गएको र ३ वटा मुद्दा खारेज भएको छ भने ३ वटा मुद्दा चालु अवस्थामा रहेकोमा पेशी तथा तारेखमा रही मुद्दाको पुर्पक्ष भैरहेको छ ।
- उच्च अदालत पाटनमा बोर्ड विरुद्धका ७ वटा मुद्दा दायर भएकोमा उक्त मुद्दाहरुमा लिखित जवाफ पेश गरिएको र उक्त मुद्दामा बहस पैरवी गरी ४ वटा मुद्दा खारेज भएको छ ।
- काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट १ वटा मुद्दा फैसला भएको छ ।

धितोपत्र सम्बन्धी कसुरमा अभियोग पत्र दर्ता

- बोर्डको तहकिकात अधिकारीको प्रतिवेदन बमोजिम धितोपत्र सम्बन्धी कसुरमा सजाय गर्न अभियोग पत्र दर्ता गर्ने सम्बन्धमा सरकारी वकिलको कार्यालय ववरमहलमा राय माग गरिएको र उक्त मुद्दा दायर गर्ने राय प्राप्त भए बमोजिम चिलिमे हाईड्रोपावर कम्पनीको सेयरको नक्कली अनुसूची बनाई कारोबार गरेको सम्बन्धमा गोविन्द घिमिरे विरुद्ध काठमाण्डौ जिल्ला अदालतमा २०७४।०३।२३ मा धितोपत्र सम्बन्धी कसुरमा अभियोगपत्र दायर गरिएको छ ।
- नक्कली सेयर कारोबार गरेको सम्बन्धमा तहकिकात गरी बोर्डको निर्णय बमोजिम जरिवाना गर्ने सम्बन्धमा सफाई पेश गर्न अग्रवाल सेक्यूरिटीज प्रा.लि., सिप्रवि सेक्यूरिटीज प्रा.लि. कुमार श्रेष्ठ तथा श्रीहरि सेक्यूरिटीज प्रा.लि.लाई जरिवाना गर्ने सम्बन्धमा पत्राचार गरिएको छ ।

४.२.३ राय सुभावा

कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट १४ वटा धितोपत्र व्यवसायी मर्चेन्ट बैंकर कम्पनीको प्रबन्धपत्र नियमावली संशोधन सम्बन्धमा राय प्रतिक्रिया माग भै आएकोमा राय प्रतिक्रिया उपलब्ध गराइएको छ ।

४.३ सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन

धितोपत्र बजारको बढ्दो आकार र कारोबारको आयतन तथा बोर्डले धितोपत्रको नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था आइएस्को (IOSCO) को एशोसियेट सदस्यता समेत लिइसकेको परिप्रेक्ष्यमा सुपरिवेक्षण कार्यलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन बोर्डले धितोपत्र बजारमा हुने सम्पूर्ण गतिविधीहरूको नियमित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्दै आएको छ ।

४.३.१ धितोपत्र बजारको सुपरिवेक्षण

स्वच्छ, पारदर्शी तथा प्रभावकारी धितोपत्र बजार विकास गरी लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न तथा बोर्डले जारी गरेका निर्देशनहरूको अनुपालनाको स्थितिको प्रभावकारी अनुगमन गर्न बोर्डले धितोपत्र बजार सुपरिवेक्षण कार्यलाई आ.व. २०७३।७४ मा थप प्रभावकारी बनाएको छ । साथै, बोर्डले सुपरिवेक्षण म्यानुअल बनाई संचालक बोर्डमा प्रस्तुत गरेको छ । समीक्षा वर्षमा भएका सुपरिवेक्षणसम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको पूर्वाधार, सेवाको अवस्था, राफसाफ, ग्राहक पहिचान लगायतका विषयमा यस अवधिमा २६ वटा (५२ प्रतिशत) धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको सुपरिवेक्षण गरिएको र सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा नौ धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूलाई कारवाहिको लागि सिफारिस गरिएको तथा सात धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूलाई स्पष्टिकरण माग गरिएको छ । निरीक्षणबाट देखिएका कमी कमजोरीहरूको अवस्थाका सम्बन्धमा पुन निरीक्षण गरिदा सामान्य सुधार भएको देखिएको छ ।
- सार्वजनिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, धितोपत्र बाँडफाँट तथा मर्चेन्ट बैंकरको कामकारवाहीको निरीक्षण गर्ने क्रममा समीक्षा वर्षमा १४ (६० प्रतिशत) मर्चेन्ट बैंकरको स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ । मर्चेन्ट बैंकरहरूको स्थलगत तथा गैह्रस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्दा कैफियत देखिएकाले चार मर्चेन्ट बैंकरलाई नयाँ सम्झौता गर्न सात कार्य दिनसम्म रोक्का गरिएको तथा १५ मर्चेन्ट बैंकरलाई सचेत गराइएको छ ।
- आ.व. २०७२।७३ मा काठमाडौं उपत्यका, पोखरा, भ्रपा, रुपन्देही, विराटनगरमा ३४ (५३ प्रतिशत) निक्षेप सदस्यहरूको निक्षेप सेवा सम्बन्धमा भए/गरेका कामकारवाहीको स्थलगत अनुगमन गरिएको छ । निक्षेप सेवाका सम्बन्धमा देखिएका समस्या तथा उक्त सेवालाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक निर्देशन दिइएको छ ।
- आ.व. २०७२।७३ मा सबै नौ सामूहिक लगानी योजनाको कामकारवाहीको स्थलगत अनुगमन गरी देखिएका समस्याका विषयमा आवश्यक निर्देशन दिइएको छ ।

४.३.२ प्राथमिक निष्काशनको अनुगमन

धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन कार्यको गैर-स्थलगत अनुगमन अर्न्तगत धितोपत्र सम्बन्धी नियमावली तथा निर्देशिकामा भएको व्यवस्थाअनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट देहायको विषयमा अनुगमन गरिएको छ ।

- आवेदन फारम संख्या तथा संकलित रकमको विवरण तोकिएको समयभित्र पेश भए/नभएको ।
- संकलन केन्द्रबाट प्राप्त विवरण तथा निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धकबाट बोर्डमा पेश गरिएको पछिल्लो विवरणमा फरक भए/नभएको ।
- बिक्री बन्द भएको १५ दिनभित्रमा ड्राफ्ट सम्बन्धी विवरण बोर्डमा पेश भए/नभएको ।
- संकलित रकम बिक्री बन्द भएपछि तोकिएको समयभित्र तोकिएको समयसम्मका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकमा जम्मा गरे/नगरेको ।
- धितोपत्र बाँडफाँटको नमूना बाँडफाँट गर्नुभन्दा तीन कार्य दिन अघि बोर्डमा पेश गरे/नगरेको ।
- धितोपत्रको बाँडफाँट तथा फिर्ता भुक्तानी तोकिएको समयभित्र गरे/नगरेको ।
- संकलित रकम निष्काशन बैंकमा जम्मा गरेको सम्बन्धी विवरण बोर्डमा पेश भए/नभएको ।
- तोकिएको समयभित्र सेयरको सूचिकरणका लागि निवेदन दिए/नदिएको ।
- सार्वजनिक निष्काशनमा रकम फिर्ता भुक्तानी गर्दा निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धकले दरखास्तवालाहरूलाई निजले दरखास्त फाराममा उल्लेख गरेको खातामा अनिवार्य रूपमा फिर्ता भुक्तानी गरे/नगरेको ।
- दरखास्तवालाले एकाघर परिवार बाहेक एक भन्दा बढी दरखास्त फाराम समावेश गरी आवेदन दिएको अवस्थामा प्रत्येक दरखास्तावालाले आफ्नै एकाउन्ट पेयी चेकमार्फत रकम जम्मा गरे/नगरेको ।
- धितोपत्र निष्काशनको क्रममा बोर्डबाट स्वीकृत भएको विवरणपत्र, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरणहरू, विवरण पुस्तिका, बिक्री प्रस्तावहरू लगानीकर्ताले सहज रूपमा हेर्न सक्ने गरी त्यस्ता विवरणहरू सम्बन्धित निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक तथा निष्काशनकर्ता कम्पनी प्रत्येकको वेबसाइटमा धितोपत्र बिक्री बन्द नभएसम्म राखे/नराखेको ।

उपर्युक्त विषयहरूमा बोर्डबाट सार्वजनिक निष्काशन अनुमति पाई निष्काशन गरेका १०१ कम्पनीको निष्काशनको क्रममा मर्चेन्ट बैकर तथा आस्वा सदस्यको स्थलगत र गैर-स्थलगत अनुगमन गरिएको छ । समीक्षा वर्षमा पाँच मर्चेन्ट बैकरलाई नयाँ कारोबार रोक्ने, एक मर्चेन्ट बैकरलाई सचेत तथा छ मर्चेन्ट बैकरलाई सजग गराईएको छ । आ.व. २०७३।७४ मा भएका धितोपत्र निष्काशनको विवरण तालिका ४.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.२
प्राथमिक निष्काशन

क्र.सं.	विवरण	स्वीकृत संख्या	जारी गरिएको सेयर संख्या (लाखमा)	कुल जारी पुँजी (रु. करोडमा)	कुल माग गरिएको रकम (रु. करोडमा)			अधिक माग (गुणा बढी)
					आस्वा विधि	परम्परागत विधि	जम्मा	
१	साधारण सेयर	१०	११०.०	११०.०१	१,७४१.८०	१,६००.८३	३,३४२.६३	३०
२	म्युचुअल फण्ड	४	३,१००.०	३१०.००	८४.०६	१,३७४.९७	१,४५९.०३	५
३	स्थानीय	७	४०.९	४०.८४	-	२६१.५६	२६१.५६	६
४	एफपिओ	४	६०.९	७८५.९२	५३१.३३	७,४७०.२५	८,००१.५८	१०
५	हकप्रद शेयर	७६	४,५४८.९	४,५४८.८४	-	-	-	-
जम्मा		१०१	७,८६०.७	५,७९५.६०	२,३५७.१९	१०,७०७.६०	१३,०६४.७९	२

स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड ।

४.३.३ धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार अनुगमन

धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबारलाई नियमित र व्यवस्थित गराउन बोर्डबाट नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. सँग सिधा सम्पर्क स्थापित गरी विद्युतीय माध्यम मार्फत वास्तविक समय सुपरिवेक्षण प्रणाली (Real Time Surveillance System) विकास गरिएको छ। बोर्डबाट नियमित रूपमा कारोबारको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ र कारोबार भैरहेको विवरणको अध्ययन गरी शंकास्पद कारोबार नोट गर्ने तथा आवश्यकता अनुरूप सम्बन्धित धितोपत्र दलाललाई विवरण तथा आवश्यक कागजात माग गरी थप स्पष्ट गर्न लगाउने गरिएको छ। सो प्रणाली मार्फत बोर्डबाट प्रत्येक दिन धितोपत्र कारोबार गर्ने व्यक्ति तथा संस्था लगायत कारोबार भएको संगठित संस्था, कारोबार मुल्य र सेयर संख्या सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने गरिएको छ।

समिक्षा अवधिमा २० सूचिकृत कम्पनीहरूको सेयर कारोबार विवरणको विश्लेषण गरी सो को आधारमा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरू अग्रवाल सेक्युरिटीज प्रा.लि., प्रज्ञान सेक्युरिटीज प्रा.लि., प्राइमो सेक्युरिटीज प्रा.लि., मिडास स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा.लि., एशियन सेक्युरिटीज प्रा.लि., श्रीकृष्ण सेक्युरिटीज लि., प्रिमियर सेक्युरिटीज लि., दक्षिणकाली इन्भेष्टमेण्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि., भिजन सेक्युरिटीज प्रा.लि., सेक्युर्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि., दिपशीखा धितोपत्र कारोबार क.लि., क्रियटिभ सेक्युरिटीज प्रा.लि., सनी सेक्युरिटीज प्रा.लि., साउथ एशियन बुल्स प्रा.लि., डाइनामिक मनि मेनेजर्स सेक्युरिटीज प्रा.लि., इम्पेरियल सेक्युरिटीज प्रा.लि., निभ सेक्युरिटीज प्रा.लि., अनलाइन सेक्युरिटीज प्रा.लि., इन्भेष्टमेण्ट म्यानेजमेण्ट नेपाल लि., श्रीहरि सेक्युरिटीज प्रा.लि. र नासा सेक्युरिटीज प्रा.लि. बाट मौखिक तथा लिखित रूपमा विवरण माग गरी अध्ययन गर्नुका साथै एशियन सेक्युरिटीज प्रा.लि. र प्रज्ञान सेक्युरिटीज प्रा.लि. को कारोबार रोक्का गरिएको छ।

धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार अनुगमनका क्रममा दैनिक कारोबार सम्बन्धी संक्षिप्त प्रतिवेदन, साप्ताहिक कारोबारको संक्षिप्त प्रतिवेदन, म्यानुअल कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन, साप्ताहिक रूपमा धितोपत्र दलालहरूको कुल कारोबार रकम सम्बन्धी संक्षिप्त विवरण, संस्थापक सेयर कारोबारको अभिलेख तयार गर्नुका साथै नियमित रूपमा सुपरिवेक्षण अभिलेख तयार गर्ने गरिएको छ।

४.३.४ धितोपत्र बजार सहभागीहरूको विवरण प्रवाहको अनुगमन

समीक्षा वर्षमा बोर्डले देहाय बमोजिमको बजार सहभागीहरूको विवरण प्रवाहको अनुगमन गरेको छ।

धितोपत्र बजारको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ ले धितोपत्र बजारले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र उक्त आर्थिक वर्षको लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण र वार्षिक प्रतिवेदन तथा प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.बाट आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को वार्षिक प्रतिवेदन र वित्तीय विवरण बोर्डमा ढिलो गरी प्राप्त भएका छन्। उक्त लि.ले आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को वार्षिक तथा त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेको छैन।

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ मा भएको व्यवस्था अनुसार केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीले आफ्नो संचालनको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र लेखा परीक्षण गराउनु पर्ने, लेखा परीक्षण सम्पन्न भएको एक महिनाभित्र वित्तीय विवरण बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, वार्षिक साधारण सभा सकिएको ३० दिनभित्र उक्त साधारण सभामा प्रस्तुत विषय तथा भएका निर्णयसहितको विवरण बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने, त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र, निक्षेप सदस्यलाई कुनै कारवाही गरेमा त्यस्तो कारवाही गरेको सात दिनभित्र सम्बन्धित निक्षेप सदस्यको नाम, कारवाहीको विवरण तथा कारवाही गर्नुपरेको कारणसहितको विवरण र निक्षेप सदस्यको निरीक्षण गरेको अवस्थामा निरीक्षण समाप्त भएको ३० दिनभित्र तत्सम्बन्धी प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा समीक्षा वर्षमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. बाट आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र वार्षिक प्रतिवेदन प्राप्त भएको छ। साथै आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को त्रैमासिक विवरणहरू बोर्डमा पेश हुन आएको छ।

मर्चेन्ट बैंकरको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०७४ मा भएको व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र आफूले गरेको धितोपत्र कारोबारसहित नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात तथा नगद प्रवाह विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्नेमा १३ मर्चेन्ट बैंकरले आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक प्रतिवेदन समयमै तथा चार मर्चेन्ट बैंकरले ढिलो गरी बोर्डमा पेश गरेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा १३ मर्चेन्ट बैंकरले नियमानुसार पेश गर्नुपर्ने प्रथम अर्धवार्षिक विवरण तथा १६ मर्चेन्ट बैंकरले दोस्रो अर्धवार्षिक विवरण बोर्डमा पेश गरेका छन् । त्यस्तै, १७ मर्चेन्ट बैंकरले आ.व. २०७२/७३ को वार्षिक विवरण समयमै, एक मर्चेन्ट बैंकरले ढिलो गरी बुझाएका छन् भने बाँकी छ मर्चेन्ट बैंकरले उक्त विवरण बुझाउन बाँकी रहेको छ ।

क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन: क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ मा भएको व्यवस्था बमोजिम प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी विवरणहरु समावेश भएको त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा ईक्रा नेपाल लि. बाट आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को त्रैमासिक प्रतिवेदनहरु तोकिएको समयमा बोर्डमा पेश भएको छ ।

सामुहिक लगानी कोषको विवरण प्रवाहको अनुगमन: सामुहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४२ (३) मा व्यवस्था भए बमोजिम प्रत्येक योजना व्यवस्थापकले आफूले संचालन गरेको योजनाको त्रैमासिक प्रतिवेदन प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र कोष सुपरिवेक्षक तथा बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्नेमा कोष व्यवस्थापकहरुले प्रत्येक त्रैमासको अन्तिम महिनाको मासिक विवरणलाई नै त्रैमासिक विवरणको रूपमा बोर्ड समक्ष बुझाउँदै अझरहेकोमा बोर्डबाट त्रैमासिक विवरण छुट्टै पेश गर्न निर्देशन दिइएको छ ।

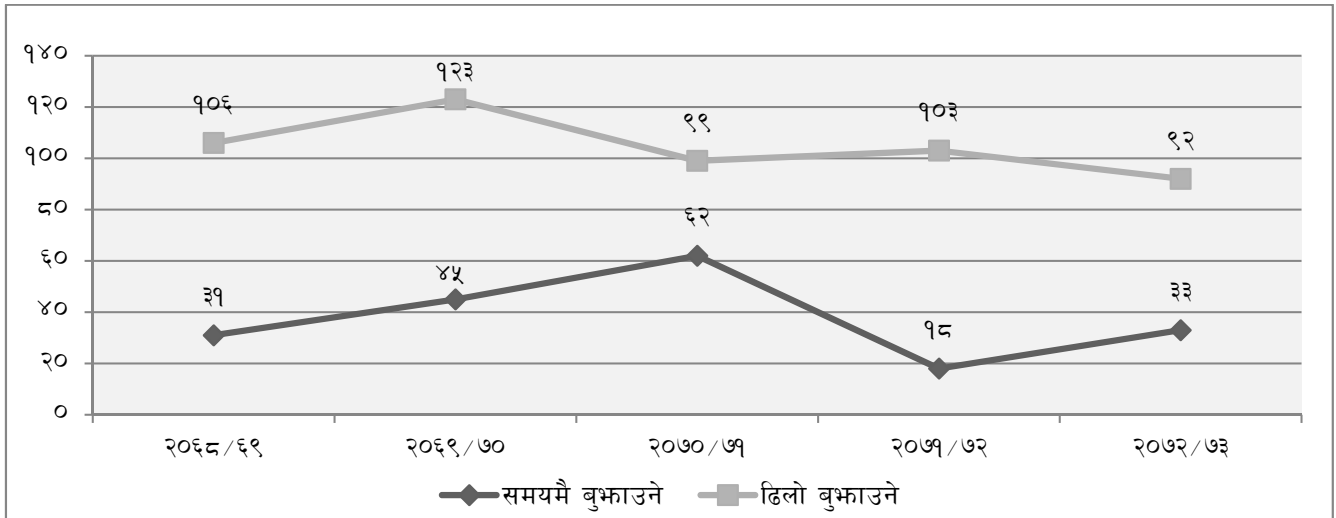
- सामुहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४२ (६) मा व्यवस्था भए बमोजिम कोष सुपरिवेक्षकले प्रत्येक अर्धवार्षिक अवधि समाप्त भएको ४५ दिन भित्र कोष सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कामको अर्धवार्षिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्नेमा, आ. व. २०७३/७४ को प्रथम अर्ध वार्षिक प्रतिवेदन सबै कोष सुपरिवेक्षकहरुबाट समयमा नै प्राप्त भएको छ ।
- सामुहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४३ (१) मा व्यवस्था भए बमोजिम योजना व्यवस्थापकले प्रत्येक योजना सम्बन्धी आफूले गरेका कामको विवरणहरु सो महिना समाप्त भएको १५ दिनभित्र कोष सुपरिवेक्षक र बोर्डलाई जानकारी गराई राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा कम्तिमा एक पटक प्रकाशन गर्नुपर्नेमा, सबै योजना व्यवस्थापकबाट उक्त बमोजिमको विवरण प्रकाशन भई बोर्डमा समयमा नै प्राप्त भएको छ । साथै योजना व्यवस्थापकले आफूले संचालन गरेका योजनाको रकम मध्ये बैक मुद्धती खातामा गरेको लगानी सम्बन्धमा विवरण मागिएकोमा, सम्पूर्ण योजना व्यवस्थापकहरुले यस सम्बन्धी विवरण पेश गरेका छन् ।

धितोपत्र दलाल व्यवसायीको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) (प्रथम संशोधन) नियमावली, २०७४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले आफ्नो धितोपत्र कारोबार लगायत नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात, नगद प्रवाह विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिना भित्र बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट अनुमति प्राप्त ५० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक विवरण बोर्ड समक्ष पेश गरेका छन् जसमध्ये ४४ ले समयमै र बाँकी छ ले ढिलो गरी पेश गरेका थिए । यस्तै, ४६ धितोपत्र दलाल व्यवसायीले आ.व. २०७३/७४ को वार्षिक विवरण समयमा नै पेश गरेका छन् र बाँकी चार व्यवसायीले म्याद थपका लागि बोर्डमा निवेदन दिएका छन् ।

धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) (प्रथम संशोधन) नियमावली, २०७४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा ५० वटै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले प्रथम, द्वितीय, तृतीय तथा चौथो त्रैमासिक प्रतिवेदनहरु बोर्ड समक्ष समयमै पेश गरेका छन् ।

सूचिकृत संगठित संस्थाको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०६५ को नियम २२ को उपनियम (१) बमोजिम बोर्डमा धितोपत्र दर्ता गरेका संगठित संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले पाँच महिनाभित्र वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिम समीक्षा वर्षमा २२९ संगठित संस्थामध्ये ३३ सूचिकृत कम्पनीले आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक प्रतिवेदन समयमै बुझाएका छन् भने ९२ सूचिकृत कम्पनीले ढिलो गरी बुझाएका छन् । विगत पाँच आ.व.मा सूचिकृत कम्पनीहरूले बोर्डलाई वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउने प्रवृत्ति चार्ट ४.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चार्ट ४.१
सूचिकृत कम्पनीको विवरण प्रवाहको प्रवृत्ति

विगत पाँच वर्षको त्रैमासिक वित्तीय विवरण प्रवाहको अवस्था तालिका ४.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-४.३
सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको विवरण प्रवाह

विवरण	आ.व. २०६९/७०	आ.व. २०७०/७१	आ.व. २०७१/७२	आ.व. २०७२/७३	आ.व. २०७३/७४
पहिलो त्रैमासिक	१४२	१६८	१७७	६४	१५७
दोस्रो त्रैमासिक	१६६	१८१	१७५	१६१	१४६
तेस्रो त्रैमासिक	१६६	१८२	१७५	१५६	१४०
चौथो त्रैमासिक	१५५	१६३	१६२	१३५	१३४

बोर्डले ऐन नियम अनुसार बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने वार्षिक प्रतिवेदन वा वित्तीय विवरण तथा अन्य विवरणहरू पेश गर्ने तथा नगर्ने सबै सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको विवरण तयार गर्ने गरेको छ । साथै नियमानुसार समयमा विवरण पेश नगर्ने सूचिकृत संस्थाहरूलाई विवरण पेश गर्नका लागि सचेत गराइएको छ ।

सूचिकृत संस्थाहरूको वार्षिक साधारण सभा: सूचिकृत संगठित संस्थाहरूले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले छ महिना भित्र वार्षिक साधारण सभा गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचिकृत संगठित संस्थाले आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को वार्षिक साधारण सभा गर्ने १७४ सूचिकृत संगठित संस्थाले साधारण सभाको जानकारी बोर्डमा गराएका छन् ।

४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम

समीक्षा वर्षमा देशका विभिन्न स्थानहरूमा स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ, शैक्षिक संस्था, सामाजिक संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी २१ पुँजीबजार सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि तथा लगानीकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरी करीब २५०० स्थानीय लगानीकर्ता, उद्योगी व्यवसायी, प्राध्यापक तथा विद्यार्थीहरूलाई पुँजी बजारका विविध पक्षहरूको बारेमा जानकारी प्रदान गरिएको छ। आ.व. २०७३/७४ मा सुर्खेत, कालिकोट, जाँजरकोट, तनहुँ, दाङ, सल्यान, रुकुम, डोटी, बाजुरा, डडेल्धुरा र नुवकोट आदि स्थानहरूमा प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो।

४.५ छलफल तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम

पुँजी बजारको दिगो एवं विश्वसनीय विकासका लागि यस क्षेत्रका सम्बद्ध पक्ष अर्थ मन्त्रालय, नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि., सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि., इक्रा नेपाल लि., नागरिक लगानी कोष, धितोपत्र व्यवसायीहरू, लगानीकर्ता संघहरू, लगानीकर्ताहरू तथा पत्रकारहरूसँग समीक्षा अवधिमा विभिन्न विषयमा छलफल तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको छ। समीक्षा वर्षमा सम्पन्न भएका छलफल तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरू सम्बन्धी विवरण तालिका ४.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका-४.४
अन्तर्क्रिया कार्यक्रम

मिति	कार्यक्रमको विषय	सहभागी
२०७३/०८/२३	आस्वा प्रणाली कार्यान्वयन सम्बन्धी छलफल	नेप्से, सिडिएस, नेपाल बैंकर एशोसिएसन, डेभलपमेन्ट बैंकर्स एशोसिएसन, मर्चेन्ट बैंकर एशोसिएसन, ब्रोकर एशोसिएसन, लगानीकर्ता संघहरू
२०७३/०९/१४	वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीलाई पुँजी बजारमा सहभागी गराउन विषयमा छलफल तथा अन्तर्क्रिया	नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग परिसंघ, वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरू, मर्चेन्ट बैंकर संघ
२०७४/०३/२८	आ.व. २०७४/७५ मा धितोपत्र सम्बन्धी अपनाइने नीति तथा कार्यक्रम सम्बन्धमा छलफल तथा अन्तर्क्रिया	धितोपत्र बजार सरोकारवाला पक्षहरू

४.६ तालिम तथा सेमिनार

आ.व. २०७३/७४ मा बोर्डले कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धिका लागि बोर्ड सदस्य, उच्च व्यवस्थापन तथा विभिन्न कर्मचारीहरूलाई ADB & FSS-APEC Financial Regulators Training, ANNA Workshop & EGM, APEC-FRTI Program, APEC-FRTI Program by ADB & SCM, APEC-FRTI Seminar Crisis Management, APG Annual Meeting, BSEC's Program, FSI & IOSCO's Seminar, IOSCO-GEM Committee Corporate Governance, IOSCO-Global Certificate Program, JSDA's 12th ASF Tokyo Round Table, Indonesian Capital Market study visit, SEC Thailand Seminar, SECSL & USSEC Seminar, Study & Observation Visit on AML, Study of ASIC, ACE, SCDC of Australia, Study Visit of Securities Commission of Malaysia, USSEC-2017 Thomas A. Biolsi Training, Workshop on IOSCO, Ukraine, 12th Annual World Exchange Congress, 20th APG Annual Meeting, OECD-ADBI 17th Round table on Capital Market and Financial Reform in Asia लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा आयोजित सेमिनार तथा तालिम कार्यक्रममा सहभागी गराएको छ। साथै कानून प्रवलीकरण, वित्तीय साक्षरता, सुपरिवेक्षण, नियम पालना तथा अनुगमन जस्ता विषय वस्तुहरूमा समेत अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा आयोजित कार्यक्रममा बोर्डका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूलाई सहभागी गराइएको छ।

बोर्डले समीक्षा वर्षमा आफ्नो कर्मचारीलाई सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कृत्याकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरेको छ। आ.व. २०७३/७४ मा बोर्डको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका क्रममा

बोर्डले आफ्नो जनशक्ती दोब्बर गरेकोमा बढेको जनशक्तिलाई प्रशिक्षित गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले उदीयमान धितोपत्र बजारको संरचना, नियमन तथा सुपरिवेक्षण विधि, नियमन निकायको सांगठनिक संरचना लगायतका विषयमा बोर्डका कर्मचारीलाई प्रशिक्षण गर्न बोर्डको अनुरोधमा छिमेकी मुलुक भारतको धितोपत्र बजारको नियमन निकाय भारतीय प्रत्याभूति तथा विनिमय बोर्ड (सेवी) महाप्रबन्धक वि.एन.साहूको नेतृत्वमा आएको तीन सदस्यीय विज्ञ टोलीद्वारा धितोपत्र बजार नियमन तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धमा बोर्डका कुल ३५ जना कर्मचारीहरूलाई ३ दिने गहन तालिम कार्यक्रम आयोजना गरिएको छ ।

४.७ प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाह

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि बोर्डले चालेका कदम, धितोपत्र बजारको स्थिति तथा सर्वसाधारणमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी चेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले बोर्डले प्रारम्भिक समयदेखि नै विभिन्न सूचना तथा जानकारीमूलक सामग्रीहरूको प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाह गर्दै आएको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डले यस कार्यलाई अझ तिव्रताका साथ अघि बढाएको छ ।

धितोपत्र तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणाली: सूचिकृत कम्पनीहरूको वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश विगत १९ वर्षअघि देखिका तथ्यांकहरू तथा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका पुँजी बजार तथा अर्थतन्त्रसँग सम्बन्धित तथ्यांकहरू संकलन गरी धितोपत्रको केन्द्रीय तथ्याङ्क बैंक स्थापना गरिएकोमा उक्त प्रणालीमा रहेका विवरणहरू अध्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । यस प्रणालीबाट धितोपत्र बजारमा लगानी गर्न चाहने सर्वसाधारण लगानीकर्ताहरूले आफूले लगानी गर्न चाहेको सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको वित्तीय विवरण प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यस व्यवस्थाबाट पुँजी बजार सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धानकर्ताहरूलाई समेत आवश्यक तथ्यांक तथा जानकारी उपलब्ध हुने गरेको छ ।

वार्षिक प्रतिवेदन: धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ ले गरेको व्यवस्था अनुसार धितोपत्र बजारमा भएका कामकारवाही, गतिविधि र बजार विकासका लागि भएका प्रयासहरू समावेश गरी बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको छ । साथै उक्त प्रतिवेदनको अङ्ग्रेजीमा प्रकाशन गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ ।

नेपाल धितोपत्र बोर्ड, एक परिचय: बोर्ड स्थापनाका उद्देश्यहरू, बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार, कार्यक्षेत्र तथा रणनीति, सञ्चालक बोर्ड तथा संगठनात्मक स्वरूपका साथै धितोपत्र बजारको जानकारीका साथै बोर्डले बजारको विकास तथा विस्तारका लागि चालेका कदमहरूको समेत जानकारी दिने उद्देश्यले नेपाल धितोपत्र बोर्ड, एक परिचयको प्रकाशन गरिएको थियो । २०७३ मंसिरमा प्रथम प्रकाशन (१००० प्रति) भएको उक्त पुस्तकको दोस्रो संस्करण २०७३ माघमा प्रकाशन (२००० प्रति) गरिएको थियो ।

नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार प्रकाशन: बोर्डको गतिविधिहरूलाई सर्वसाधारणसमक्ष जानकारी प्रवाह गर्ने उद्देश्यले विगतमा नौ अङ्कसम्म प्रकाशन भई विविध कारणवश प्रकाशन हुन नसकेको सेबोन न्यूजलेटरलाई परिमार्जित गरी नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचारको रूपमा नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचारको प्रकाशन शुरू गरिएको छ । आ.व. २०७३।७४ को प्रथम ६ महिनाको धितोपत्र बजार अवस्था, बजार विकास तथा विस्तारका लागि बोर्डले चालेका कदमहरूका साथै बोर्डका अन्य गतिविधिहरूलाई समेत समावेश गरी प्रकाशन गरिएको उक्त समाचारलाई आगामी दिनमा त्रैमासिक रूपमा प्रकाशन गरिने भएको छ ।

बोर्डको रजत जयन्ती प्रकाशन: बोर्ड २०७४ जेष्ठ २५ मा २५ वर्ष पुगेको अवसर पारी बोर्डले धितोपत्र बजार सम्बन्धी विभिन्न नयाँ सामग्रीहरू प्रकाशन गरेको छ ।

- बोर्डको विगत २५ वर्षको गौरवमय इतिहासलाई समेटिएको “नेपाल धितोपत्र बोर्डका २५ वर्ष”
- धितोपत्र बजार सम्बन्धी विभिन्न लेख रचना समावेश गरिएको “नेपाल धितोपत्र बोर्ड पुँजी बजार लेख विशेषाङ्क”
- धितोपत्र बजारको तथ्याङ्क समावेश गरी "Quarterly Securities Market Indicators, Vol- I & II"
- नेपालको धितोपत्र बजार तथा बोर्डको जानकारी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा उपलब्ध गराउन "Securities Board of Nepal- An Introduction"

सचेतनामूलक सामाग्रीहरू: धितोपत्रमा लगानी गर्दा के कस्ता विषयहरूमा ध्यान दिनु पर्छ भन्ने सम्बन्धमा लगानीकर्तालाई जानकारी दिनुका साथै सचेत गराउने उद्देश्यले धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू समेटी बोर्डले पर्चा, पम्पलेट प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ । साथै, बोर्डको वेबसाइट, विभिन्न राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यम मार्फत सचेतनामूलक सामाग्रीहरू प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने कार्यलाई बोर्डले निरन्तरता दिएको छ । त्यस्तै, बोर्डले सर्वसाधारण एवं लगानीकर्ताको धितोपत्र बजार सम्बन्धी जिज्ञासालाई समाधान गर्न धितोपत्र बजारमा बारम्बार सोधिने प्रश्नहरूको सँगालो तथा धितोपत्र बजारमा बारम्बार प्रयोग हुने शब्दहरूलाई समेटेर धितोपत्र बजार शब्दावली पुस्तिका प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ ।

कानून संग्रह: धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, नियमावली तथा निर्देशिकाहरू समावेश गरी बोर्डबाट प्रकाशित धितोपत्र सम्बन्धी कानून संग्रह सरोकारवालाहरूलाई वितरण गरिएको छ ।

वेबसाइट: धितोपत्र बजारका विविध पक्षहरू सम्बन्धमा सम्बद्ध पक्षहरूलाई निरन्तर रूपमा जानकारी उपलब्ध गराउने उद्देश्यले धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित ऐन, नियम तथा निर्देशिकाहरू, बोर्डको परिचय, बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन र बोर्डमा गुनासो दिने ढाँचाका साथै सरोकारवाला तथा लगानीकर्ताहरूका लागि जानकारी, सूचना तथा चेतनामूलक सामाग्रीहरू समावेश गरी बोर्डले तयार गरेको वेबसाइटलाई अझ विस्तृत बनाएको छ । बोर्डले धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी तथा सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको ऐन नियमको पालनाको स्थिति सम्बन्धी विवरण एवं विस्तृत जानकारी समेत वेबसाइटमा समावेश गरेको छ ।

हटलाइन टेलिफोनको व्यवस्था: धितोपत्र बजारका लगानीकर्ताहरूको समस्या, गुनासा, सल्लाह र सुझाव सहज रूपमा प्राप्त गर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यले गत आर्थिक वर्ष २०७०/७१ देखि निशुल्क: हटलाइन फोनको व्यवस्था गरिएकोमा समीक्षा वर्षमा त्यसलाई अझ प्रभावकारी बनाइएको छ । बोर्डको हटलाइन नं ९६६०-०९-४४४३३ रहेको छ ।

४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि अध्ययन तथा अनुसन्धानमा आधारित नीति निर्माण तथा निर्देशन जारी गरिनुपर्ने आवश्यकता रहेको सन्दर्भमा समीक्षा वर्षमा वार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहाय बमोजिमका अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यहरू भएका छन् ।

- मर्चेन्ट बैँकरहरूको कार्य क्षेत्र विस्तार तथा थप मर्चेन्ट बैँकरको आवश्यकता,
- सूचिकृत संगठित संस्थाहरूको सूचना प्रवाहको व्यवस्था तथा अभ्यास,
- सामूहिक लगानी कोषको हालको स्थिति तथा सम्भावना,
- दोस्रो बजार कारोवार तथा मूल्यको उतार चढाव (Volatility),
- धितोपत्रको दोस्रो बजारमा लगानी कम्पनीहरूको अवस्था,
- नयाँ स्टक एक्सचेन्जको आवश्यकता,
- क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको अवस्था,
- धितोपत्र बाँडफाँट प्रणालीको पुनरावलोकन,
- नबिल म्युचुअल फण्ड अर्न्तगत सञ्चालित योजनाहरूको लगानी गतिविधि ।

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५ (क) भएको व्यवस्था अनुसार नेपाल सरकारबाट माग भए बमोजिम धितोपत्र बजारको वर्तमान अवस्था, बजार विकास तथा विस्तारको लागि निम्नलिखित विषयमा बोर्डको राय तथा सुझाव पेश गरिएको छ ।

- नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको वित्तीय क्षेत्र व्यवस्थापन महाशाखाबाट माग भए बमोजिम चौधौँ योजनामा समावेश हुने पुँजी बजार सम्बन्धी विस्तृत विवरण तयार गरी पठाइएको छ ।

- १४ औं त्रिवर्षीय योजना सम्बन्धमा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको अनुगमन महाशाखाले आयोजना गरेको छलफल कार्यक्रममा सहभागी भई १४ औं त्रिवर्षीय योजनामा समावेश गरिएको पुँजी बजार सम्बन्धी विषयवस्तुहरुमा थप स्पष्ट गरिएको छ ।
- नयाँ सरकार गठन भएपश्चात बोर्डबाट बजार सुधार तथा विकास विस्तारको लागि १०० दिनमा सम्पन्न गरेको कामकारवाहीको विवरण तयार गरी पेश गरिएको छ ।
- “आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को प्रथम ६ महिनाको पुँजी बजारको स्थिति” विषयमा प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।
- “धितोपत्र बजारमा हालसाल भएका सुधार तथा विकास र भावी कार्यक्रम” विषयमा प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।
- आर्थिक सर्वेक्षण २०७३।७४ को लागि धितोपत्र बजार तथा कमोडिटी डेरिभटिभ्स बजार सम्बन्धी आवश्यक विवरणहरु तयार गरी पेश गरिएको छ ।
- वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीतिमा उल्लेखित कार्यको कार्यान्वयन स्थिति तथा कार्ययोजनाको खाका वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति कार्यान्वयन समितिलाई अवगत गराउँदै नेपाल राष्ट्र बैंकमा पठाइएको छ ।
- नेपाल राष्ट्र बैंकबाट तयार गरी प्रकाशित हुन सन् २०१६ को Financial Stability Report मा समावेश हुनुपर्ने धितोपत्र बजार सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सम्बन्धित जानकारी सम्बन्धी विस्तृत विवरण राय सुझावको रूपमा नेपाल राष्ट्र बैंकलाई उपलब्ध गराइएको छ ।
- राजस्व व्यवस्थापन महाशाखा, अर्थ मन्त्रालयमा धितोपत्र बजार सम्बन्धमा राजस्व तथा कर नीति सम्बन्धी विस्तृत सुझाव पेश गरिएको छ ।
- आ.व. २०७४।७५ मा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नुपर्ने धितोपत्र बजार सम्बन्धी विषयवस्तुहरु तयार गरी पेश गरिएकोमा सोही अनुसार आ.व. २०७४।७५ को धितोपत्र बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम सञ्चालक बोर्डबाट स्वीकृत भई लागू भएको छ ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई धितोपत्र दलालको रूपमा कार्य गर्न दिने सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास सम्बन्धी जानकारी र कानुनी व्यवस्था सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट बोर्डमा जानकारी माग भएकोमा केही विकसित देशहरुका साथै सार्क तथा आशियन क्षेत्रका देशहरुको अभ्यासहरुको अध्ययन गरी नेपाल राष्ट्र बैंकलाई जानकारी गराइएको छ । साथै, आ.व. २०७४।७५ को मौद्रिक नीतिका सम्बन्धमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी राय सुझाव नेपाल राष्ट्र बैंकलाई पेश गरिएको छ ।

भाग ५

धितोपत्र बजार सुधार तथा विकासका पहल र चुनौतीहरू

५.१ सुधार तथा विकासका पहलहरू

नेपालको धितोपत्र बजारमा हालसालका वर्षहरूमा केही संरचनात्मक सुधारहरू भएका छन्। धितोपत्र बजारको नियमन निकायको रूपमा रहेको नेपाल धितोपत्र बोर्डले धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरूको हक हितको संरक्षण गर्न, धितोपत्रको निष्काशन, खरिद, विक्री, वितरण तथा विनिमयलाई व्यवस्थित गर्नको लागि समयसापेक्ष नियमावली तथा निर्देशिकाहरूको तर्जुमा तथा संशोधन गर्दै आएको छ। प्रविधिको प्रयोगमार्फत आज विश्वको धितोपत्र बजार थप आधुनिकीकरण हुँदै गइरहेको सन्दर्भमा पछिल्लो समयमा धितोपत्रको पूर्ण अभौतिक कारोबार, प्राथमिक बजारमा आस्वा प्रणाली तथा प्राथमिक निष्काशनमा अनिवार्य डिम्याट खाताको कार्यान्वयन, हकप्रद सेयर, बोनस सेयर तथा नगद लाभांश सेयरधनीको खातामा सिधै जम्मा हुने व्यवस्था लगायतका कारणले नेपालको धितोपत्र बजार हाल प्रविधिमैत्री बन्दै गइरहेको छ। नेपाल धितोपत्र बोर्डको नियमन तथा सुपरिवेक्षण क्षमताको थप सुदृढिकरण एवं प्रभावकारिताका साथै पछिल्लो समय सरकारको आवधिक योजना, नीति तथा कार्यक्रम, वित्तीय नीति तथा विकासका रणनीतिहरूमा समेत यस बजारको विकास तथा विस्तारको लागि आवश्यक कार्यक्रम तथा योजनाहरू स्पष्ट रूपमा समावेश भएका कारण धितोपत्र बजार आगामी दिनहरूमा अझ स्वच्छ, पारदर्शी र प्रभावकारी रूपमा विकसित हुँदै जाने सम्भावना देखिएको छ। बोर्डको पहलमा धितोपत्र बजार विकास तथा विस्तारका लागि समीक्षा वर्षमा भएका कार्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

१. **विशेष व्यवस्था सहितको धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ र धितोपत्र निष्काशन तथा बाँडफाँड निर्देशिका, २०७४ लागू:** वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीलाई सार्वजनिक निष्काशन गर्न प्रोत्साहन व्यवस्था (दश प्रतिशत सार्वजनिक निष्काशन गर्न सक्ने, सार्वजनिक निष्काशन Fixed Pricing मा हुने गरेकोमा Free Pricing with some cap मा हुने (स्वतन्त्र मूल्य निर्धारणमा जानको लागि पूर्वाधार तयार)), IFC, ADB जस्ता अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाले स्थानीय मुद्रामा ऋणपत्र जारी गर्न सक्ने व्यवस्था सहितको धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ लागू गरिएको छ। त्यस्तै प्राथमिक निष्काशनमा प्रिमियम मूल्य निर्धारणको मापदण्ड, थप निष्काशनको मापदण्ड, प्राथमिक निष्काशनमा आवेदन दिने सम्पूर्ण आवेदनकर्तालाई सम्भव भएसम्म न्यूनतम १० कित्ता सेयर बाँडफाँड गर्नुपर्ने, प्राथमिक निष्काशनमा प्राकृतिक व्यक्तिले मात्र दरखास्त दिन सक्ने लगायतका विभिन्न व्यवस्था सहित धितोपत्र निष्काशन तथा बाँडफाँड निर्देशिका, २०७४ लागू गरिएको छ। साथै आ.व. २०७३/७४ देखि पुँजी बजारमा सूचिकृत हुने वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीलाई कर छुटको व्यवस्था समेत भएको छ।
२. **सार्वजनिक निष्काशनमा ASBA प्रणाली:** धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन प्रकृतिलाई सरल, पारदर्शी तथा छिटो छरितो बनाई प्राथमिक निष्काशनदेखि सूचिकरण हुन लाग्ने समयावधिलाई कम गरी धितोपत्र निष्काशन लागत समेत न्यून गराउने Application Supported by Blocked Amount (ASBA) प्रणालीको २०७३ माघदेखि सफल कार्यान्वयन भई प्राथमिक बजारको पहुँच ५५ बैंक तथा वित्तीय संस्थाका करिब २५०० शाखामार्फत ७७ जिल्लामा पुगी सार्वजनिक निष्काशनमार्फत देशभर छरिएर रहेको पुँजी संकलन गर्ने कार्यमा संस्थागत र प्रणालीगत सुधार भएको छ। यस व्यवस्थालाई २०७४ श्रावण १ देखि अनिवार्य गरिएको छ। यस्तै यस व्यवस्थाको साथै धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन सम्बन्धी नयाँ व्यवस्थाले धितोपत्रको निष्काशनदेखि सूचिकरणसम्मको समयावधि छ महिनाबाट घटी करिब २ महिनामा हुन सक्ने वातावरण तयार भएको छ।

३. **प्राथमिक निष्काशनमा डिम्याट खाता अनिवार्य:** २०७३ श्रावण १ गतेदेखि काठमाडौं उपत्यका र २०७३ माघ १ गतेदेखि नेपालभर प्राथमिक निष्काशनमा दरखास्त दिने दरखास्तवालाहरूले आफ्नो डिम्याट खाता दरखास्त फाराममा अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नुपर्ने तथा सोही खातामा बाँडफाँट भएको सेयर जम्मा हुने व्यवस्था गरिएको छ ।
४. **धितोपत्र दलाल व्यवसायीको पुँजी बृद्धि तथा पूर्वाधार व्यवस्था:** धितोपत्र दलालले चुक्ता पुँजी बृद्धि गरी रु. २० लाखबाट रु. २ करोड पुऱ्याउनुपर्ने, शाखा कार्यालयको लागि आवश्यक मापदण्ड पूरा गरी बोर्डबाट स्वीकृति लिनुपर्ने, दक्ष जनशक्ति, आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्नुपर्ने लगायतका व्यवस्था थप गरी धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ मा नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई आवश्यक संशोधन गरिएको छ ।
५. **मर्चेन्ट बैंकको कार्यक्षेत्र विस्तार, पुँजी बृद्धि तथा संस्थागत सुशासनसम्बन्धी व्यवस्था:** मर्चेन्ट बैंकले संस्थागत परामर्शदाताको कार्य गर्न सक्ने गरी कार्यक्षेत्र विस्तार गर्ने, स्वस्थ तथा प्रतिस्पर्धी सेवाका लागि तीन गुणादेखि पाँच गुणासम्म पुँजी बृद्धि गर्ने धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०६४ मा संशोधन गरी बोर्डले लागू गरेको छ ।
६. **थप सार्वजनिक निष्काशनको Pricing Model निर्धारण:** थप निष्काशन (Further Public Offering, FPO) को मूल्य निर्धारण कार्यमा एकरूपता कायम गर्न तथा यसलाई थप व्यवस्थित, स्वच्छ र पारदर्शी बनाउनको लागि पुँजीकृत भएको आम्दानी, बोर्डमा निवेदन दिनुभन्दा सात कार्य दिन अघिको १८० दिनको औसत बजार मूल्य, भविष्यमा प्राप्त हुने नगद प्रवाहको वर्तमान मूल्य गणना गरी प्राप्त हुने कुल मूल्यको औसत मूल्य गणना गर्नुपर्ने र सो मूल्य संगठित संस्थाको पछिल्लो लेखापरिक्षण भएको वित्तीय विवरण अनुसारको प्रति सेयर नेटवर्थको चार गुणाले हुन आउने मूल्यमा जुन कम हुन आउछ सो मूल्यलाई प्रिमियम कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था गरी मूल्य निर्धारणको विधि तथा आधारहरू तयार गरी लागू गरिएको छ ।
७. **प्रत्यक्ष नियमनकारी निकाय नभएका कम्पनीहरूको हकप्रद तथा थप निष्काशन सम्बन्धमा नयाँ मापदण्ड:** बोर्डले प्रत्यक्ष नियमनकारी निकाय नभएका कम्पनीहरूको हकप्रद तथा थप निष्काशनको लागि नयाँ मापदण्ड तय गरी लागू गरेको छ । यस अनुसार वित्तीय योजना तथा रणनीतिहरू साधारण सभाबाट पारित गराएको हुनुपर्ने, हकप्रद निष्काशनको औचित्य पुष्टि गर्ने आधारहरू प्रष्ट हुनुपर्ने, प्राथमिक निष्काशन गरेको कम्तिमा दुई वर्ष पूरा भएको हुनुपर्ने, नियमानुसार क्रेडिट रेटिङ गरेको हुनुपर्ने, जारी पुँजी शत प्रतिशत चुक्ता भैसकेको हुनुपर्ने, प्रचलित कानून बमोजिम परियोजना निर्माणको लागि कुनै निकायबाट इजाजत, अनुमति वा स्वीकृति लिनुपर्ने भएमा त्यस्तो इजाजत, अनुमतिपत्र वा स्वीकृति लिइसकेको हुनुपर्ने, परियोजना निर्माणको लागि वित्तीय व्यवस्थापन तथा फाइनान्सियल क्लोजरको सैद्धान्तिक सहमतिपत्र (Letter of Intent-LOI) प्राप्त गरिसकेको हुनुपर्ने, हकप्रद निष्काशन वा फर्दर पब्लिक इश्यूको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नु भन्दा कम्तिमा पाँच कार्य दिन अगाडि परियोजना निर्माणको लागि वित्तीय व्यवस्थापन तथा फाइनान्सियल क्लोजर भएको जानकारी गराई बोर्डको स्वीकृति लिएर मात्रै दरखास्त खुल्ला गरिएको सूचना प्रकाशित गर्नुपर्ने लगायतका मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।
८. **नयाँ स्टक एक्सचेन्ज स्थापनासम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था:** धितोपत्रको दोस्रो बजार सेवालालाई आधुनिकीकरण गर्दै बजारको पहुँच देशव्यापी बनाउन तथा अर्थतन्त्रमा आएको बृद्धि र धितोपत्र बजारको विस्तारलाई धान्न सक्ने गरी धितोपत्र बजार संचालन नियमावली, २०६४ मा भएको व्यवस्था बमोजिमको नयाँ स्टक एक्सचेन्ज स्थापना गर्ने सम्बन्धी नीतिगत निर्णय गरिएको छ ।
९. **बोर्ड सदस्य तथा बोर्डका कर्मचारीलाई आचार संहिता लागू:** बोर्डको आन्तरिक सुशासनमा जोड दिई धितोपत्र बजारको स्वच्छ विकास गर्न बोर्ड सदस्य तथा कर्मचारीहरूले सर्वसाधारण लगानीकर्ताले जस्तै सेयर खरिद विक्री गर्न नपाउने लगायत अन्य सुशासनसम्बन्धी व्यवस्थाहरू समावेश गरी कर्मचारीलाई २०७३ चैत्रदेखि र बोर्डका सदस्यलाई २०७४ श्रावणदेखि आचार संहिता लागू गरिएको छ ।
१०. **सुपरिवेक्षण म्यानुअल तयार गरी लागू गरिएको :** स्वच्छ, पारदर्शी तथा प्रभावकारी धितोपत्र बजार विकास गरी लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न तथा बोर्डले जारी गरेका निर्देशनहरूको अनुपालनाको स्थितिको प्रभावकारी अनुगमन गर्न बोर्डले २०७४ श्रावणमा सुपरिवेक्षण म्यानुअल लागू गरेको छ । यस्तै धितोपत्र बजार सुपरिवेक्षण कार्यलाई आ.व. २०७३।७४ मा थप

प्रभावकारी बनाई आ.व. २०७३।७४ मा २६ वटा (५२ प्रतिशत) धितोपत्र दलाल व्यवसायी, १४ (६० प्रतिशत) मर्चेन्ट बैंकर, काठमाडौं उपत्यका बाहिर समेत गरी ३४ (५३ प्रतिशत) र सबै ११ सामूहिक लगानी योजनाको कामकारवाहीको स्थलगत अनुगमन गरेको छ ।

११. **गैर आवासीय नेपाली तथा विदेशी संस्थागत लगानीकर्तालाई पुँजीबजारमा प्रवेश:** बोर्डले गैर आवासीय नेपालीलाई दोस्रो बजारमा सहभागी गराउने सन्दर्भमा एक समिति गठन गरी अध्ययन कार्य अगाडि बढाएको छ ।
१२. **दलाल व्यवसायी शुल्कमा ४० प्रतिशतसम्म कटौती:** विगत ८ वर्षदेखि समान रहेको र दक्षिण एशियामा नै उच्च रहेको नेपालको धितोपत्र कारोवारमा लाग्ने दलाल व्यवसायी शुल्कलाई समसामयिक बनाउन धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को २०७३ श्रावणमा संसोधन गरी दलाल व्यवसायी शुल्कमा ४० प्रतिशतसम्म कटौती गरिएको छ । दलाल व्यवसायी शुल्कमा भएको कटौतीले दोस्रो बजारका लगानीकर्ताहरूमा सकारात्मक प्रभाव परेको देखिन्छ ।
१३. **ओटिसी बजारको विकास र शुल्कमा कटौती:** बोर्डले नेप्सेमा सूचिकृत नभएका पब्लिक कम्पनीहरूको धितोपत्रको खरिद विक्री ओटिसी बजारमा गर्न सकिने जानकारी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दिनुको साथै बोर्डले नेप्सेलाई ओटिसी बजार व्यवस्थित गर्न निर्देशित गरे पश्चात् आ.व. २०७२।७३ मा नेप्सेमा ओटिसी बजार मार्फत सेयर कारोवार सकृय हुनाको साथै ओटिसी बजारको कारोवार शुल्क समेत ९० प्रतिशतसम्म कटौती गरिएको छ ।
१४. **नयाँ क्रेडिट रेटिङ एजेन्सीलाई स्वीकृति प्रदान:** हाल एक मात्र क्रेडिट रेटिङ संस्था रहेको पृष्ठभूमिमा क्रेडिट रेटिङ व्यवसायको प्रतिस्पर्धा बढाई रेटिङ कार्यको स्तरोन्नति गर्न, रेटिङ व्यवसायमा व्यवसायिकता बढाउन, रेटिङ शुल्क प्रतिस्पर्धी बनाई समग्र पुँजी बजारलाई लाभान्वित गराउन बोर्डले नयाँ एक क्रेडिट रेटिङ एजेन्सीलाई सहमति प्रदान गरेको छ ।
१५. **थप तीन क्लियरिङ बैंकको व्यवस्था:** दोस्रो बजारमा पूर्ण अभौतिकृत धितोपत्रको मात्र कारोवार शुरु भैसकेपश्चात् कारोवार रकम तथा संख्यामा बृद्धि भएपछि एकमात्र क्लियरिङ बैंकले धान्न नसक्ने हुनाले बोर्डले सिडिएससीलाई निरन्तर निर्देशन दिएपश्चात् समीक्षा वर्षमा थप तीन क्लियरिङ बैंक थपिई सो को संख्या चार पुगेको छ ।
१६. **अन्तर्राष्ट्रिय कारोवार प्रणालीको स्तर अनुरूप (Compatible) हुने Tested System भित्र्याउन नेप्सेलाई निर्देशन:** विश्व पुँजी बजारमा अत्याधुनिक प्रणालीहरू प्रचलनमा आइसकेको अवस्थामा हालको अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको प्रणाली जस्तै नयाँ अन्तर्राष्ट्रिय कारोवार प्रणालीको स्तर अनुरूप (Compatible) हुने प्रणाली भित्र्याउनेतर्फ पहल गर्न बोर्डले नेप्सेलाई निर्देशन दिएको छ । त्यस्तै Auction Market र धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम नयाँ बजार सदस्यता तथा कारोवार विनियमावली र सूचिकरण विनियमावली शीघ्र तयार गरी लागू गर्न निर्देशन दिएको छ ।
१७. **धितोपत्र कारोवारको राफसाफ तथा फछ्यौट कार्यमा सुधार:** धितोपत्र कारोवारको राफसाफ तथा फछ्यौट कार्यलाई व्यवस्थित गर्न तथा लगानीकर्ताहरूको धितोपत्र कारोवारमा विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्न कारोवार भुक्तानी सुनिश्चित कोष (Settlement Guarantee Fund) संचालन गर्नका लागि आवश्यक कार्यविधि तयार गरी बोर्डमा पेश गर्न, क्लियरिङ बैंक थप गर्न, धितोपत्र तथा रकमको राफसाफ सम्बन्धमा T+2 मा नै पे-इन गर्न लगाउने, T+3 मा खरिदकर्ताको खातामा धितोपत्र तथा विक्रीकर्ताको खातामा रकम जम्मा हुने व्यवस्था गर्न र लगानीकर्ताले ढिलोमा कारोवार भएको चौथो दिनभित्र धितोपत्र तथा रकम पाउने व्यवस्था गर्न सम्पूर्ण निक्षेप सदस्य तथा राफसाफ सदस्यलाई सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.ले परिपत्र गरी कडाइका साथ सो को पालना गर्न गराउन सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.लाई निर्देशन दिएकोमा Settlement Guarantee Fund बाहेक अन्य व्यवस्थाहरू लागू भएको छ ।
१८. **अड लट (Odd Lot) कारोवारको शुरुवात:** मूल्य सीमा परिवर्तन नहुने गरी १० कित्तासम्म (Odd Lot) कारोवार धितोपत्रको नियमित कारोवारमा हुने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिएको र सो बमोजिमको व्यवस्था आ.व. २०७३ चैत्रमा भएको छ ।
१९. नेप्से तथा सिडिएससीलाई सिडिएससीको अटोमेटेड सिस्टमको सिस्टम अडिट शुरु गर्न गराउन बोर्डले निर्देशन दिएको छ ।

५.२ समस्या तथा चुनौतीहरू

नेपालको पुँजी बजारको संस्थागत विकासको इतिहास दुई दशक नाघिसकेको अवस्थामा पनि अझै उतारचढाव रहेको यस बजारमा हालका वर्षहरूमा बजार विकास र सुधार सम्बन्धी महत्वपूर्ण संरचनात्मक सुधार कार्यहरू भएका छन्। बजारलाई अभि स्वस्थ, पारदर्शी, भरपर्दो, प्रतिस्पर्धी एवं लगानीकर्तामैत्री बनाई स्तरोन्नती गर्ने मुख्य चुनौती रहेको छ। पुँजी बजारको स्थायी एवं दिगो विकासका सम्बन्धमा नीतिगत, बजार, प्रविधि, संस्थागत तथा संरचनात्मक, कानुनी इत्यादि सम्बन्धमा विशेष रूपमा देहाय अनुसारका समस्या तथा चुनौतीहरू रहेका छन्।

१. धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ बमोजिम पूर्ण सरकारी स्वामित्वमा रहेको नेपालको धितोपत्रको दोस्रो बजार संचालक नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई निजीकरणमार्फत संरचनात्मक सुधार गरी प्रतिस्पर्धी एवं व्यवसायिक बनाउने कार्य चुनौतीपूर्ण छ। त्यस्तै नेप्सेकै सहायक कम्पनीको रूपमा स्थापित सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.को स्वामित्वमा संरचनात्मक परिवर्तन गरी सुधार गर्ने अर्को चुनौती कायमै रहेको छ। साथै, धितोपत्र बजारलाई थप व्यवसायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ को मर्म बमोजिमको निजी क्षेत्रमा नयाँ स्टक एक्सचेन्ज स्थापनालाई सहजीकरण गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण देखिन्छ।
२. धितोपत्र बजारको विकासको लागि उदार आर्थिक नीति महत्वपूर्ण पूर्व-शर्त हो। बेलाबेलामा हुने नीतिगत परिवर्तन तथा अस्पष्टताले धितोपत्र बजार विकासमा गतिशिलता आउन सकिरहेको छैन। तसर्थ नीतिगत स्थिरता दिई बजारको दिगो र स्थिर विकास गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ।
३. बोर्डको नियमन र सुपरिवेक्षण क्षमता अभिवृद्धि गरी संचालन स्वायत्तता प्राप्त गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ।
४. धितोपत्रको पूर्ण अभौतिकृत कारोवारको शुरुवात भइसकेको हालको अवस्थामा देशको विभिन्न भागहरूमा छरिएको पुँजीलाई पुँजी बजारमा आकर्षित गर्न बोर्डले Application Supported by Blocked Amount (ASBA) प्रणालीको विकास गरी प्राथमिक बजारको पहुँच देशभर ७५ जिल्लामा नै पुऱ्याए जस्तै दोस्रो बजारलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाई यसको पहुँच देशको सम्पूर्ण भागहरूमा पुऱ्याउने चुनौती रहेको छ।
५. जलविद्युत क्षेत्रका कम्पनीहरूको प्रत्यक्ष नियामक निकायको व्यवस्था नभएको पृष्ठभूमिमा संस्थागत सुशासन कायम गर्दै विद्युत आयोजना संचालन अनुमतिको समयावधि पश्चात् हुने स्वामित्व हस्तान्तरणले सेयरधनीहरूमा पर्ने प्रभावका सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था नहुँदा जलविद्युत् क्षेत्रको लगानीक जोखिमका साथै चुनौतीपूर्ण अनिश्चयता बढेको छ।
६. नेपालको पुँजी बजारमा वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरूको प्रवेश न्यून भएकोले यस्ता कम्पनीहरूलाई आकर्षित गर्न बोर्डले आ.व. २०७३/७४ मा धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ र धितोपत्र निष्काशन तथा बाँडफाँट निर्देशिका, २०७४ जारी गरी १० प्रतिशत मात्र सार्वजनिक निष्काशन गर्न मिल्ने व्यवस्था तथा सार्वजनिक निष्काशन Fixed Pricing मा हुने गरेकोमा Free Pricing with some cap मा हुन सक्ने व्यवस्थाको साथै सरकारले यस्ता कम्पनीहरू सूचिकृत भएमा १५ प्रतिशत कर छुट दिने व्यवस्था गरेको छ। नयाँ व्यवस्थाहरूका सम्बन्धमा जानकारी दिई वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरूलाई पुँजी बजारमा भित्र्याउने चुनौती रहेको छ।
७. गैर आवासीय नेपाली तथा विदेशी संस्थागत लगानीकर्ताहरूलाई दोस्रो बजारमा प्रवेश गराउन आवश्यक भएको, स्टक एक्सचेन्ज र दलाल व्यवसायी क्षेत्रमा पनि विदेशी प्रविधि र लगानी भित्राई प्रतिस्पर्धी तथा व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक देखिएको सन्दर्भमा धितोपत्र बजारमा विदेशी प्रविधि र पुँजी भित्राई दोस्रो बजारको संरचनात्मक तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा धेरै चुनौती छ।
८. धितोपत्र बजारमा स्थायित्व ल्याई व्यवस्थित गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने संस्थागत लगानीकर्ताहरूको हाल अपेक्षित सहभागिता हुन नसकिरहेको सन्दर्भमा नागरिक लगानी कोष जस्ता संस्थालाई संस्थागत लगानीकर्ताको रूपमा भित्र्याउने चुनौती कायमै रहेको छ।

९. हालसम्म पुँजी बजारमा छिटो प्रतिफल पाउने तथा तरलता बढी भएको कारण लगानीकर्तामार्फत लगानीयोग्य साधनको रूपमा सेयरको प्रभुत्व रहेकोमा अब म्युचुअल फण्ड, वण्ड मार्केट (सरकारी तथा कर्पोरेट) समेतको विकासलाई प्रभावकारी बनाउदै लैजाने चुनौती छ ।
१०. सार्क क्षेत्रमा एकिकृत पुँजी बजारको अवधारणा विकास भइरहेको सन्दर्भमा नेपालको धितोपत्र बजारलाई क्रसबोर्डर लिष्टिङ र ट्रेडिङमा सहभागी गराउन नियमन निकायहरु, सूचिकृत कम्पनीहरु, दलाल व्यवसायीसहित सबै बजार सहभागीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुका साथै कानुनी व्यवस्था गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
११. सिडिएस र सामूहिक लगानी कोषलाई सुदृढ रूपमा व्यवस्थित गर्न ट्रस्ट ऐन तथा अन्य सम्बन्धित ऐनहरु ल्याई कानुनी पक्षमा संरचनात्मक सुधार गर्ने चुनौती छ ।
१२. धितोपत्र बजार सूचनासँग संवेदनशिल बजार भएको सन्दर्भमा सूचिकृत कम्पनीहरुबाट बजारमा हुने सूचना प्रवाहलाई थप पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउनुका साथै ती कम्पनीहरुको संस्थागत सुशासनमा अभिवृद्धि गर्दै धितोपत्र बजारमा कसुरजन्य अपराधको रूपमा रहेको भित्री कारोबारलाई न्यूनिकरण गरी स्वच्छ, स्वस्थ र विश्वासिलो धितोपत्र बजार विकास गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
१३. धेरै पुरानो सूचिकरण व्यवस्था तथा बजार पुँजीकरणको गणनालाई समसामयिक स्तरीयकरण (Standardisation) गर्ने, इक्विटी डेरिभेटिभ बजारको विकास गर्ने, दलाल व्यवसायी लगायत अन्य बजार सहभागीहरुको कामकारवाहीलाई अझ स्तरीय, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाउने, क्रेडिट रेटिङ सेवालाई प्रतिस्पर्धी बनाउने चुनौतीहरु रहेका छन् ।
१४. कमोडिटीज डेरिभेटिभ्स बजारलाई व्यवस्थित गर्न ऐन बनी सो बजारको समेत नियमन जिम्मेवारी बोर्डलाई प्राप्त भएको सन्दर्भमा उक्त बजारको प्रभावकारी नियमन, व्यवस्थापन तथा सञ्चालनको लागि आवश्यक नियमावली तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने, वेयरहाउस निर्माण लगायत बजार पूर्वाधारको विकास गर्ने, यस बजार सम्बन्धी सर्वसाधारणमा चेतनास्तर अभिवृद्धि गर्ने एवं उक्त बजारलाई स्थानीय वस्तुसँग आवद्ध गराई देशको कृषि क्षेत्रको समेत स्तरोन्नति हुने गरी यस बजारलाई महत्वपूर्ण संयन्त्रको रूपमा स्थापित गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण देखिन्छ ।
१५. सर्वसाधारण लगानीकर्ता र धितोपत्र व्यवसायीहरुका लागि व्यापक रूपमा प्रभावकारी वित्तीय शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी धितोपत्र बजारको दिगो एवं प्रतिस्पर्धी विकास गर्न आवश्यक धितोपत्र बजार प्रशिक्षण प्रतिष्ठान (Securities Market Training Institute) को विकास गर्ने समेत चुनौती छ ।
१६. बोर्ड IOSCO को सदस्य भैसकेकोमा IOSCO को स्तर अनुरूपको तयारी कार्य पूरा गरी IOSCO को साधारण सदस्यता प्राप्त गर्ने कार्य पनि चुनौतीपूर्ण छ ।

अनुसूची-१
साधारण सेयर दर्ता तथा विवरण पत्र स्वीकृति

क्र.स	संगठित संस्था	दर्ता भएको सेयरको कुल रकम रु.मा	सार्वजनिक निष्काशन रकम रु. मा	निष्काशन मूल्य प्रति सेयर	अनुमति प्रदान मिति	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्धक	कैफियत
वाणिज्य बैंक							
१	नेपाल एसआइवी बैंक लि.	६५,८०२,६०२	६५,८०२,६०२	९७९	२०७३/०८/२४	एनएमबी क्यापिटल लि.	थप निष्काशन
२	स्टान्डर्ड चार्टर्ड बैंक लि.	३,३००,०००,६००	३,३००,०००,६००	१,२९०	२०७३/११/०२	एनएमबी क्यापिटल लि.	थप निष्काशन
जम्मा			३,३६५,८०३,२०२				
विकास बैंक							
१	समता माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि	३१,६००,०००	९,४८०,०००	१००	२०७३/०८/२७	एनआइविल क्यापिटल लि.	
२	फरवार्ड कम्युनिटी माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	२००,०००,०००	६०,०००,०००	१००	२०७३/०९/१९	एनआइविल क्यापिटल लि.	
३	माहुली सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि	४०,०००,०००	१२,०००,०००	१००	२०७३/१२/०४	एनएसएम मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि	
४	स्वदेशी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१००,०००,०००	३०,०००,०००	१००	२०७३/१२/०७	एनएमबी क्यापिटल लि.	
जम्मा			१११,४८०,०००				
जलविद्युत्							
१	युनाइटेड मोदी हाइड्रोपावर लि.	१,१५०,०००,०००	११५,०००,०००	१००	२०७३/०५/०९	एनआइविल क्यापिटल लि.	स्थानियवासी
	युनाइटेड मोदी हाइड्रोपावर लि.		१७२,५००,०००	१००	२०७३/१०/१९	एनआइविल क्यापिटल लि.	सर्वसाधारण
२	अरुण काबेली पावर लि.	३००,०००,०००	३००,०००,०००	१००	२०७३/०६/१६	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	सर्वसाधारण
३	नेपाल हाइड्रो डेभलपर लि.	२२१,०००,०००	२६,०००,०००	१००	२०७३/०७/०२	एनएमबी क्यापिटल लि.	स्थानियवासी
	नेपाल हाइड्रो डेभलपर लि.	३९,०००,०००	३९,०००,०००	१००	२०७४/०३/२३	एनएमबी क्यापिटल लि.	सर्वसाधारण
४	सिनर्जी पावर डेभलपमेन्ट लि.	२१०,०००,०००	२१०,०००,०००	१००	२०७३/०८/२३	सानिमा क्यापिटल लि.	सर्वसाधारण
५	हिमालयन पावर पार्टनर लि.	८५२,३३३,६००	१०६,५४९,७००	१००	२०७३/०८/२४	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	स्थानियवासी
	हिमालयन पावर पार्टनर लि.	२१३,०८३,४००	२१३,०८३,४००	१००	२०७४/०२/१६	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	सर्वसाधारण
६	छयाइदी हाइड्रोपावर लि.	२१६,०००,०००	२७,०००,०००	१००	२०७३/०८/२४	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	स्थानियवासी
	छयाइदी हाइड्रोपावर लि.	५४,०००,०००	५४,०००,०००	१००	२०७४/०९/१९	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	सर्वसाधारण
७	राधी विद्युत् कम्पनी लि.	३४८,५००,०००	४१,०००,०००	१००	२०७३/१२/०३	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ्ग लि.	स्थानियवासी
८	मैलुड खोला जलविद्युत् क. लि.	२९४,५१४,४००	३६,८१४,४००	१००	२०७४/०९/२४	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	स्थानियवासी
९	रैराङ्ग हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट क. लि.	४७६,०००,०००	५६,०००,०००	१००	२०७४/०९/२४	एस क्यापिटल लि.	स्थानियवासी
जम्मा			१,३९६,९३९,५००				
बीमा							
१	नेपाल लाइफ इन्स्युरेन्स क. लि.	४,४१२,४११,३२५	४,४१२,४११,३२५	१४२५	२०७३/०९/१४	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	थप निष्काशन
वित्त कम्पनी							
१	पोखरा फाइनेन्स लि.	२१६,४१००४०	२१६,४१००४०	२२०	२०७४/०३/१५	एनआइविल क्यापिटल लि.	थप निष्काशन
कुल जम्मा			९,५०३,०४४,०६७				

अनुसूची-२
हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन

क्र.सं.	संगठित संस्था	अनुपात	निष्काशित रकम रु.मा	स्वीकृति प्रदान मिति	निष्काशन तथा विक्री प्रवन्धक
वाणिज्य बैंक					
१	प्राइम कर्मसंयल बैंक लि.	३:१	१,२३५,०८७,४००	२०७३/०४/०२	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
२	सेन्चुरी कर्मसंयल बैंक लि.	१०:३	८५२,२४०,०००	२०७३/०४/०३	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
३	सिद्धार्थ बैंक लि.	४:१	७५५,५१९,३००	२०७३/०६/०२	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.
४	कृषि विकास बैंक लि.	२:१	१,९६८,८००,०००	२०७३/०६/०२	एस क्यापिटल लि.
५	हिमालयन बैंक लि.	७:१	६४२,७३५,०००	२०७३/०६/१२	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.
६	जनता बैंक नेपाल लि.	२:१	१,०३०,०००,०००	२०७३/०६/१९	एनसिएम मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.
७	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	२:१	१,९३२,२७०,०००	२०७३/०६/२१	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
८	कुमारी बैंक लि.	२:१	१,३४९,५८३,२६६	२०७३/११/०१	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
९	सिटिजन इन्टरनेशनल बैंक लि.	१०:२.५	१,३८४,३३७,९००	२०७३/११/१२	सानिमा क्यापिटल लि.
१०	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	१०:८	३,२०९,४०६,८८०	२०७३/११/१७	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
११	एनआइसी एशिया बैंक लि.	१००:१५	८७२,९४७,५००	२०७३/११/२४	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
१२	सानिमा बैंक लि.	१०:३	१,५९१,७६१,७००	२०७३/११/३०	सिबिआइएल क्यापिटल लि.
१३	लक्ष्मी बैंक लि.	१:१	३,१५९,०३०,४००	२०७३/१२/०१	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
१४	नेपाल बैंक लि.	१००:२३.७४	१,५४३,१८४,०००	२०७३/१२/१५	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
१५	नेपाल एसआइबी बैंक लि.	१०:४	१,९९१,९४२,३६०	२०७४/०१/११	एनएमबि क्यापिटल लि.
१६	सनराइज बैंक लि.	१०:३	१,६३५,९६३,६००	२०७४/०१/१५	प्रभु क्यापिटल लि.
१७	एभरेष्ट बैंक लि.	३:१	१,५०८,८०८,७००	२०७४/०१/२०	एनआइबिल क्यापिटल लि.
१८	सिद्धार्थ बैंक लि.	१०:३	१,५७५,२५७,८१३	२०७४/०२/०७	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.
१९	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	१०:१.२	७९१,८४४,०००	२०७४/०२/०७	एनएमबि क्यापिटल लि.
२०	सेन्चुरी कर्मसंयल बैंक लि.	१०:४	१,८८५,४२५,७००	२०७४/०३/२६	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
जम्मा			३०,९९६,१४५,५१९		

विकास बैंक

१	माउन्ट मकालु डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१:१.५	३९,०००,०००	२०७३/०४/०५	एनआइबिल क्यापिटल लि.
२	सहारा विकास बैंक लि.	१:१.५	३५,४००,०००	२०७३/०४/३२	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
३	लक्ष्मी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१:१	११०,०००,०००	२०७३/०५/१३	एनएमबि क्यापिटल लि.
४	अरनिको डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१०:३.६	९२,८१९,०३४	२०७३/०५/१५	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
५	मुक्तिनाथ विकास बैंक	२:१	४१९,२१६,३७५	२०७३/०५/१५	एनआइबिल क्यापिटल लि.
६	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२:२	१०५,६३६,९६०	२०७३/०५/१५	प्रभु क्यापिटल लि.
७	त्रिवेणी विकास बैंक	२:१	४१०,००७,६४२	२०७३/०५/२३	एस क्यापिटल लि.
८	सेवा विकास बैंक	१:१.२	५१०,६६६,२००	२०७३/०६/०६	एनएमबि क्यापिटल लि.
९	वेष्टन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१:१	१५६,९६०,०००	२०७३/०६/०७	प्रभु क्यापिटल लि.
१०	नागबेली लघुवित्त विकास बैंक लि.	२:१	१२,५००,०००	२०७३/०६/११	एनएमबि क्यापिटल लि.
११	एनएमबी माइक्रोफाइनान्स लि.	१:१.२	५५,२००,०००	२०७३/०६/११	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.
१२	काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैंक लि.	४:१	१६९,९७४,१७०	२०७३/०६/२१	एनसिएम मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.
१३	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१:१	१००,०००,०००	२०७३/०७/२९	एनएमबि क्यापिटल लि.
१४	कन्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२:१	९९,०००,०००	२०७३/०८/०३	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
१५	देव विकास बैंक लि.	२:१	४४०,५४४,०३९	२०७३/०८/११	एनआइबिल क्यापिटल लि.

क्र.सं.	संगठित संस्था	अनुपात	निष्काशित रकम रु.मा	स्वीकृत प्रदान मिति	निष्काशन तथा विक्री प्रवन्धक
१६	कैलाश विकास बैंक लि.	५;१	३१६,०६७,२००	२०७३/०९/०७	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
१७	भार्गभ विकास बैंक लि.	१;१	२५७,९२३,८४५	९/२७/२०७३	एनएमबि क्यापिटल लि.
१८	डिप्रोक्स लघुवित्त विकास बैंक लि.	१;१	२५७,९२३,८४५	२०७३/१०/०९	एनआइबिल क्यापिटल लि.
१९	नेरुडे लघुवित्त विकास बैंक लि.	२;१	९०,०००,०००	२०७३/१०/१९	एनसिएम मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.
२०	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१;१	१९४,९२५,०००	२०७३/११/०८	भिवोर क्यापिटल लि.
२१	टुरिजम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१;१	९९९,७७१,२००	२०७३/११/१५	एनआइबिल क्यापिटल लि.
२२	फर्ष्ट माइक्रोफाइनान्स लि.	२;१	१३२,२५०,०००	२०७३/१२/१७	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
२३	हाम्रो विकास बैंक लि.	१;२	३०५,८३३,९००	२०७३/१२/१७	एनआइबिल क्यापिटल लि.
२४	सिद्धार्थ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१०;६	८५१,५००,६००	२०७३/१२/१७	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ्ग लि.
२५	गरिमा विकास बैंक लि.	१०;७	९०७,६२९,६६६	२०७३/१२/२१	एस क्यापिटल लि.
२६	तिनाउँ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१०;३.५	११९,४७९,६०९	२०७३/१२/२८	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
२७	सहयोगी विकास बैंक लि.	१०;३.५	११०,११३,५००	२०७४/०१/०५	एनसिएम मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.
२८	ज्योति विकास बैंक लि.	१;१	१,१०४,३१७,१००	२०७४/०१/०५	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
२९	मिमिरे माइक्रोफाइनान्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१;०.५०	१५,०००,०००	२०७४/०१/०६	प्रभु क्यापिटल लि.
३०	पूर्णमा विकास बैंक लि.	४;१	८८,०९६,२८२	२०७४/०२/०४	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
३१	स्वरोजगार लघुवित्त विकास बैंक लि.	२;१	३४,९९९,३६०	२०७४/०२/०४	एनएमबि क्यापिटल लि.
३२	कन्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१०;३	१०३,९५०,०००	२०७४/०२/०७	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
३३	अल्पाइन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३;२.०८	१८०,३२४,७००	२०७४/०२/०७	एनएमबि क्यापिटल लि.
३४	कन्काई विकास बैंक	१;२.१४	३२१,०००,०००	२०७४/०२/१४	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
३५	कामना विकास बैंक लि.	१०;३	२४१,३१३,७६०	२०७४/०२/१८	एनआइबिल क्यापिटल लि.
३६	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१;१.३	२७४,३००,०००	२०७४/०२/३१	एनएमबि क्यापिटल लि.
३७	रिलाएबल माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	२;१	२८,२५०,०००	२०७४/०३/०१	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
३८	कावेली विकास बैंक लि.	२;१	३५,०८८,०००	२०७४/०३/१८	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
३९	सिन्धु विकास बैंक लि.	१०;८	२०९,७५४,०००	२०७४/०३/२६	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.
जम्मा			९,८५६,७३५,९८७		

वित्त कम्पनी

१	गुहेश्वरी मर्चेन्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनान्स लि.	२;१	१४६,८६९,७००	२०७३/०४/३१	एनआइबिल क्यापिटल लि.
२	सेती फाइनान्स लि.	१;१.५	९५,१७८,६००	२०७३/०६/०२	एनआइबिल क्यापिटल लि.
३	मन्जुश्री फाइनान्स लि.	१;१.७५	४३८,६३७,५००	२०७३/०७/२२	एस क्यापिटल लि.
४	नमस्ते वित्तीय संस्था लि.	१;१	३७,५००,०००	२०७३/०७/२४	एनएमबि क्यापिटल लि.
५	सगरमाथा फाइनान्स लि.	१०;८	२९५,४३८,९००	२०७३/०७/२७	एनआइबिल क्यापिटल लि.
६	गोर्खाज फाइनान्स लि.	२;१	२८९,३३१,३००	२०७३/१२/२२	एनआइबिल क्यापिटल लि.
७	ललितपुर फाइनान्स लि.	१;१	१८७,९४५,४००	२०७४/०१/११	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
८	गुडविल फाइनान्स लि.	१०;६	२७२,२५०,०००	२०७४/०१/२१	एनआइबिल क्यापिटल लि.
९	युनाइटेड फाइनान्स लि.	५;१	१३४,५४१,०९५	२०७४/०२/२१	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ्ग लि.
१०	अरुण फाइनान्स लि.	१;१	१५०,०००,०००	२०७४/०३/२७	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
जम्मा			२,०४७,६९२,४९५		

क्र.सं.	संगठित संस्था	अनुपात	निष्काशित रकम रु.मा	स्वीकृत प्रदान मिति	निष्काशन तथा विक्री प्रवन्धक
बीमा					
१	नेको इन्स्योरेन्स लि.	१:१	३२४,०४३,६४५	२०७३/०९/०६	एनएमबि क्यापिटल लि.
२	प्रभु इन्स्योरेन्स लि.	२:१	१९२,५०७,९००	२०७३/११/१२	प्रभु क्यापिटल लि.
३	एनबी इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	१:१	२७०,०००,०००	२०७४/०१/१४	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.
४	हिमालयन जेनेरल इन्स्योरेन्स क. लि.	१:१.६६६७	६४२,०००,०००	२०७४/०२/३०	एनएमबि क्यापिटल लि.
५	लुम्बिनी जेनेरल इन्स्योरेन्स लि.	१:१	३९०,०००,०००	२०७४/०३/०१	सिबिआइएल क्यापिटल लि.
जम्मा			१,८१८,५५१,५४५		

जलविद्युत					
१	सानिमा माई होइड्रोपावर लि.	१:१	१,०५५,०००,०००	२०७४/०३/१५	सनराइज क्यापिटल लि.
कुल जम्मा			४५,६४२,४१४,२०१		

अनुसूची-३
बोनस सेयर दर्ता

क्र.सं.	संगठित संस्था	बोनस दर(प्रतिशत)	निष्काशित रकम रु.मा	धितोपत्र दर्ता मिति
१	कृषि विकास बैंक लि.	१५	५१३,६००,०००	२०७३/०४/०६
२	माछापुच्छे बैंक लि.	१६	५३३,०४०,०००	२०७३/०४/११
३	सिटिजन इन्भेष्टमेन्ट ट्रस्ट	३५	१५७,५००,०००	२०७३/०४/१२
४	गुरास लाइफ इन्स्योरेन्स लि.	१०	५०,०००,०००	२०७३/०४/१७
५	काके विहार विकास बैंक लि.	१५	५,६९२,५००	२०७३/०४/२०
६	साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेसन लि.	१५	१०,७१०,०००	२०७३/०४/२०
७	सगरमाथा फाइनान्स लि.	१५.८५	५०,५२५,६००	२०७३/०४/२४
८	हिमालयन जनरल इन्स्योरेन्स लि.	२०	५३,५००,०००	२०७३/०४/२७
९	नमस्ते वित्तीय संस्था लि.	२०	६,२५०,०००	२०७३/०४/२७
१०	आइसिएफसी फाइनान्स लि.	१०.५०	४४,८३१,७५६	२०७३/०५/०६
११	प्रुडेन्सियल इन्स्योरेन्स क. लि.	१०	३२,४००,०००	२०७३/०५/०६
१२	कालिन्चोक डेभलपमेन्ट बैंक लि.	६	६,०००,०००	२०७३/०५/०७
१३	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१३	२२,४२५,०००	२०७३/०५/०७
१४	कर्णाली डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२५	२०,०००,०००	२०७३/०५/१३
१५	नेपाल लाइफ इन्स्योरेन्स क. लि.	२५	४३३,५००,०००	२०७३/०५/१५
१६	प्रोफेसनल दियालो विकास बैंक लि.	९.२५	२०,३५०,०००	२०७३/०५/१५
१७	लुम्बिनी फाइनान्स एण्ड लिजिङ्ग क. लि.	२१.६१८	७३,५२४,४००	२०७३/०५/१५
१८	नेपाल कम्युनिटी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	९.५	९,५००,०००	२०७३/०५/२९
१९	रिलायन्स लोटस फाइनान्स क. लि.	२०	७४,२८५,७२०	२०७३/०५/२९
२०	स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक लि.	२५	५६४,२६४,८००	२०७३/०६/०४
२१	राप्तीभेरी विकास बैंक लि.	१५	१८,७५२,०१०	२०७३/०६/०४
२२	रिलाएबल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१०	७१,६८९,२६५	२०७३/०६/०५
२३	साङ्गिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०.८५	१५३,४५५,९६५	२०७३/०६/१०
२४	सुप्रिम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१५	१२१,७४३,२६५	२०७३/०६/११
२५	हाम्रो विकास बैंक लि.	१५	१५,९५६,५५०	२०७३/०६/१७
२६	भार्गभ विकास बैंक लि.	२०	२०,०००,०००	२०७३/०६/२८
२७	महाकाली विकास बैंक लि.	१७	२१,६२४,०००	२०७३/०७/०२
२८	बागमति डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१४	८,०५०,०००	२०७३/०७/११
२९	भक्तपुर फाइनान्स लि.	५.५	११,०००,०००	२०७३/०७/१२
३०	मातृभूमि विकास बैंक लि.	१५	७,२६०,०००	२०७३/०७/२२
३१	अपी पावर कम्पनी लि.	५	५०,०००,०००	२०७३/०७/२२
३२	प्रभु इन्स्योरेन्स लि.	१७	५५,९४२,५००	२०७३/०७/३०
३३	फर्स्ट माइक्रोफाइनान्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१५	३४,५००,०००	२०७३/०७/३०
३४	ओरियन्टल होटल लि	२०	१३१,९५४,२९२	२०७३/०८/०५
३५	यूनिक फाइनान्स लि.	१६	३८,१७७,६००	२०७३/०९/०३
३६	गुडविल फाइनान्स लि	२५	९०,७५०,०००	२०७३/०९/०३
३७	आइसिडफसी फाइनान्स लि.	१७	११६,४९८,५११	२०७३/०९/०३
३८	नेपाल बगलादेश बैंक लि.	३२	९७२,५४७,६००	२०७३/०९/०३
३९	अत्याइन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२३	२७,१४०,०००	२०७३/०९/०३

क्र.सं.	संगठित संस्था	बोनस दर(प्रतिशत)	निष्काशित रकम रु.मा	धितोपत्र दर्ता मिति
४०	सिटिजन बैंक इन्टरनेशनल लि.	२४.४९	७५०,६७५,७६२	२०७३/०९/०३
४१	कावेली विकास बैंक लि.	२०	११,६९६,०००	२०७३/०९/०३
४२	अरुण भ्याली हाइड्रोपावर लि.	१०	७७,६०९,०००	२०७३/०९/०८
४३	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.	२०	१,४९१,४०२,७००	२०७३/०९/०८
४४	एनआइसी एशिया बैंक लि.	२६	१,२००,८८०,१५८	२०७३/०९/०८
४५	नविल बैंक लि.	३०	१,४२८,९३७,४००	२०७३/०९/११
४६	कन्ट्री डेभलपमेन्ट बैंक लि.	७.२५	२४,१२८,०००	२०७३/०९/११
४७	निर्धन उत्थान बैंक लि.	२०	९९,९८१,८००	२०७३/०९/१८
४८	सगरमाथा इन्स्योरेन्स क. लि.	२३.७५	८४,६७९,१००	२०७३/०९/१८
४९	एभरेष्ट फाइनान्स लि.	१४.५	१९,९४०,३००	२०७३/०९/१९
५०	सानिमा बैंक लि.	१५	६८८,५६४,८००	२०७३/०९/२४
५१	यूनाइटेड फाइनान्स लि.	२०	९२,७०९,९००	२०७३/०९/२५
५२	सिद्धार्थ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२४	२७४,६७७,६००	२०७३/०९/२९
५३	तिनाउ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२५	६८,२७४,१००	२०७३/१०/०२
५४	सनराइज बैंक लि.	३३.३३	१,३२५,३४८,८००	२०७३/१०/०३
५५	कर्णाली डेभलपमेन्ट बैंक लि.	११	११,०००,०००	२०७३/१०/११
५६	सिन्धु विकास बैंक लि.	१६.८	२०,३१७,५००	२०७३/१०/११
५७	रिडी हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट बैंक लि.	६	२७,०९५,३००	२०७३/१०/११
५८	सहयोगी विकास बैंक लि.	२२	५६,७३२,९००	२०७३/१०/११
५९	पोखरा फाइनान्स लि.	१३.५	६६,३०१,०९२	२०७३/१०/१७
६०	स्वरोजगार लघुवित्त विकास बैंक लि.	३०.४	१६,३१८,७२०	२०७३/१०/१७
६१	प्यासिफिक डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२२.१	२४,०७१,६००	२०७३/१०/१९
६२	हामा मर्चेन्ट एण्ड फाइनान्स लि.	१२	२६,५२०,०००	२०७३/१०/१९
६३	एनएमबी माइक्रोफाइनान्स लि.	२५	११,५००,०००	२०७३/१०/१९
६४	स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक लि.	३३.३३	९३७,४७५,३००	२०७३/१०/१९
६५	गण्डकी विकास बैंक लि.	१९.५७	१०५,३९६,२००	२०७३/१०/१९
६६	हिमालयन जनरल इन्स्योरेन्स लि.	२०	६४,२००,०००	२०७३/१०/१९
६७	कन्काई विकास बैंक लि.	२०	२५,०००,०००	२०७३/१०/२०
६८	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३०	६३,३८२,१७६	२०७३/१०/२०
६९	नेसनल लाइफ कम्पनी लि.	३०	३०५,७३७,७७०	२०७३/१०/२४
७०	एस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०.२५	२०३,१७४,१००	२०७३/१०/२४
७१	सिद्धार्थ इन्स्योरेन्स लि.	३०	१०३,४५५,०००	२०७३/१०/२५
७२	मिमिरे माइक्रोफाइनान्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	६०	१०,०००,०००	२०७३/१०/२५
७३	सोल्टी होटल लि.	१०	५२,६५५,२४०	२०७३/१०/२६
७४	सहारा विकास बैंक लि.	३५	८,२६०,०००	२०७३/११/०१
७५	लुम्बिनी जनरल इन्स्योरेन्स क. लि.	१८.१८	६०,०००,०००	२०७३/११/०१
७६	शिखर इन्स्योरेन्स लि.	६०	३०७,७७१,०००	२०७३/११/०१
७७	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	२०.७५	८०१,८९०,०००	२०७३/११/०१
७८	मुक्तिनाथ विकास बैंक	३४	२८५,०६७,१३५	२०७३/११/०८
७९	यूनाइटेड इन्स्योरेन्स क(नेपाल) लि.	२०	५०,४००,०००	२०७३/११/०८
८०	छिमेक लघुवित्त विकास बैंक लि.	४०	२३८,३२३,१००	२०७३/११/०८
८१	श्री इन्भेष्टमेन्ट एण्ड फाइनान्स लि.	१०.५	२३,१००,०००	२०७३/११/०८

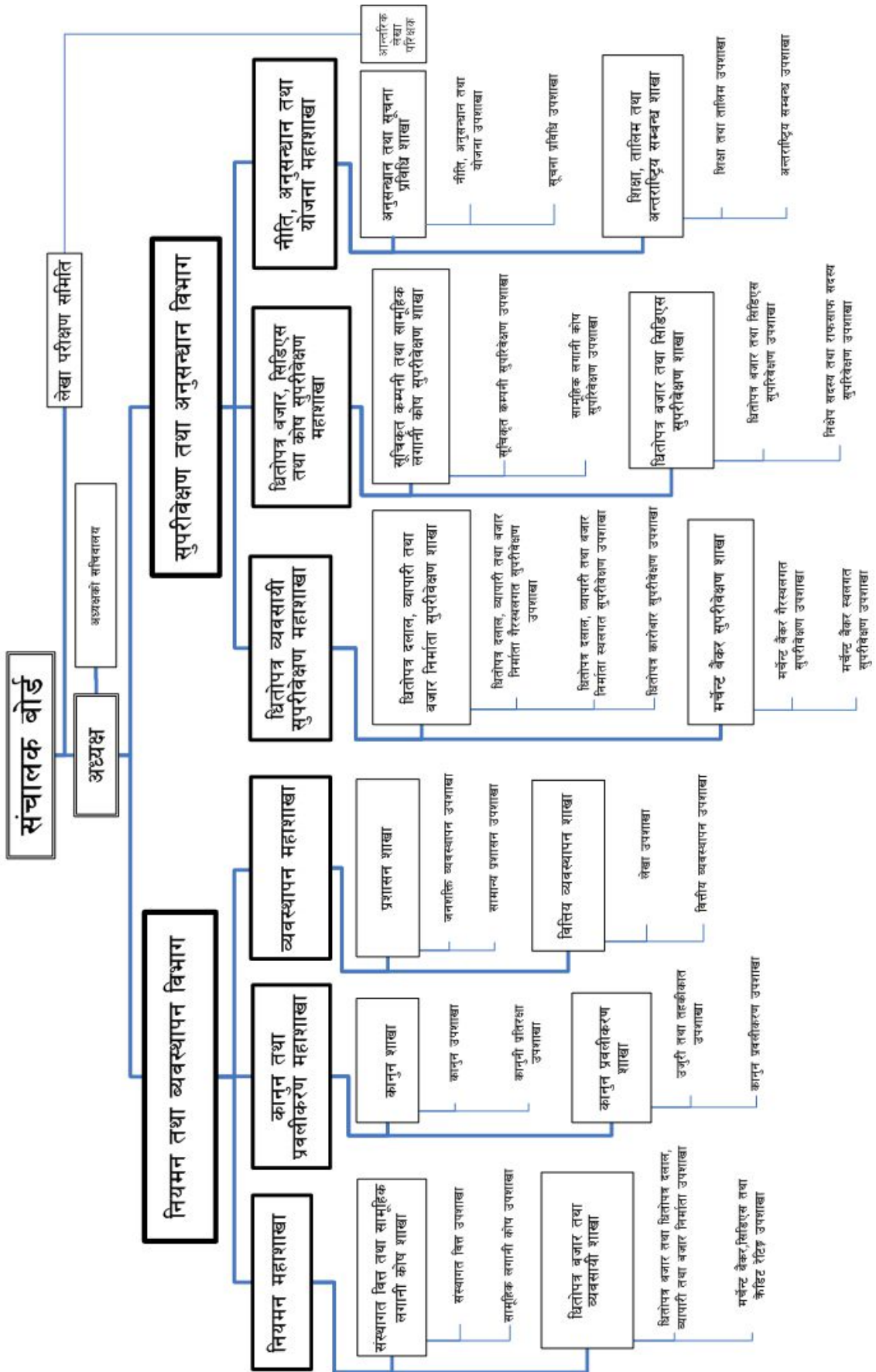
क्र.सं.	संगठित संस्था	बोनस दर(प्रतिशत)	निष्काशित रकम रु.मा	धितोपत्र दर्ता मिति
८३	सृजना फाइनान्स लि.	५०	१००,८००,०००	२०७३/११/११
८४	कन्टी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	८.४५	३०,१६०,४१६	२०७३/११/१५
८५	त्रिवेणी विकास बैंक लि.	१९	१५५,८०२,९०४	२०७३/११/१५
८६	चिलिमे हाइड्रोपावर क. लि.	१०	३१३,४४७,६८०	२०७३/११/१७
८७	अरनिको डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१७	४३,८३१,२११	२०७३/११/१७
८८	हाम्रो विकास बैंक लि.	२५	३०,५८३,३८८	२०७३/११/१७
८९	जानकी फाइनान्स लि.(वित्तीय संस्था)	१०	३१,०७८,१००	२०७३/११/२३
९०	फेवा विकास बैंक लि.	२०.६	२०४,९७०,०००	२०७३/११/२३
९१	कन्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२५	४९,५००,०००	२०७३/११/२३
९२	पश्चिमान्चल फाइनान्स लि.	१५	४५,५२६,०००	२०७३/११/३०
९३	सगरमाथा इन्स्योरेन्स क. लि.	२२	९७,०६९,०००	२०७३/११/३०
९४	भक्तपुर फाइनान्स लि.	३.५	७,३८५,०००	२०७३/११/३०
९५	नमस्ते वित्तीय संस्था लि.	२४	९,०००,०००	२०७३/११/३०
९६	ज्योति विकास बैंक लि.	११.७	११७,२९०,७६०	२०७३/१२/०३
९७	एनएलजी इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२५	१०२,४६५,०००	२०७३/१२/०३
९८	मन्जुश्री फाइनान्स लि.	१४	३५,०९१,०००	२०७३/१२/०३
९९	गरिमा विकास बैंक लि.	२०	२१६,१०२,४००	२०७३/१२/०७
१००	देव विकास बैंक लि.	१४	१२३,३५२,३३१	२०७३/१२/०७
१०१	महिला सहयात्री माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	१०	११,०००,०००	२०७३/१२/०७
१०२	विराटलक्ष्मी विकास बैंक लि.	१८.५	७८,६९१,२०६	२०७३/१२/०९
१०३	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१५	२१,०००,०००	२०७३/१२/०९
१०४	बुटवल पावर क. लि.	७	११८,४५६,३००	२०७३/१२/०९
१०५	कसमस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	११.८	११,८७३,८००	२०७३/१२/०९
१०६	वोमी माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	२०	१०,८००,०००	२०७३/१२/१५
१०७	मेरो माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	१०	२०,०००,०००	२०७३/१२/१५
१०८	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	११	११,०००,०००	२०७३/१२/१५
१०९	एनएमबी बैंक लि.	१९	१,०३१,७११,८६८	२०७३/१२/१५
११०	मनास्लु विकास बैंक लि.	१८	३३,०३५,४००	२०७३/१२/१५
१११	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	२८	१,०८८,९२७,२००	२०७३/१२/१५
११२	अल्पाइन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१४.५	३२,९३५,३००	२०७३/१२/१६
११३	कैलाश विकास बैंक लि.	२५	३९५,०८४,०००	२०७३/१२/१६
११४	सिद्धार्थ बैंक लि.	३९	१,४७३,२६२,७०२	२०७३/१२/१६
११५	स्वावलम्बन लघुवित्त विकास बैंक लि.	३४	१०६,६९५,०००	२०७३/१२/१६
११६	जनता बैंक लि.	१२	२४७,२००,०००	२०७३/१२/१६
११७	समिट माइक्रोफाइनान्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	४५	२२,५००,०००	२०७३/१२/१६
११८	सहारा विकास बैंक लि.	१८	५,७३४,८००	२०७३/१२/२१
११९	गृहेश्वरी मर्चेन्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनान्स लि.	१२	५२,८७३,०९२	२०७३/१२/२१
१२०	साना किसान विकास बैंक लि.	२५	१००,६१२,४६९	२०७३/१२/२१
१२१	पूर्णमा विकास बैंक लि.	१६.४६७	४९,८२२,०५४	२०७३/१२/२१
१२२	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	Fraction	१,८१०,६००	२०७३/१२/२४
१२३	ओम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२९.२	३०७,४३२,१००	२०७३/१२/२८
१२४	सेन्ट्रल फाइनान्स लि.	२२.५	५५,५२०,४१५	२०७३/१२/२८

क्र.सं.	संगठित संस्था	बोनस दर(प्रतिशत)	निष्काशित रकम रु.मा	धितोपत्र दर्ता मिति
१२५	नेको इन्स्योरेन्स लि.	२०	६४,८०८,७२६	२०७३/१२/२८
१२६	साइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२७	२३४,४७३,२००	२०७३/१२/२८
१२७	लुम्बिनी फाइनेन्स एण्ड लिजीङ्ग क. लि.	३५	१४४,३७५,०००	२०७३/१२/२८
१२८	सेवा विकास बैंक लि.	१९	८०,८५५,४८८	२०७४/०१/०५
१२९	काक्रे विहार विकास बैंक लि.	१९	११,५६९,५७५	२०७४/०१/०५
१३०	किसान माइक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	६१	१२,२००,०००	२०७४/०१/०५
१३१	जेबिल्स फाइनेन्स लि.	१२.५	३२,१०६,२५०	२०७४/०१/११
१३२	यूनाइटेड फाइनेन्स लि.	Fraction Share	३१५,२०४	२०७४/०१/११
१३३	एभरेष्ट बैंक लि.	७०	१,८६३,८२२,८४१	२०७४/०१/११
१३४	मेघा बैंक नेपाल लि.	१३.२५	५३१,५९४,०७४	२०७४/०१/१९
१३५	कामना विकास बैंक लि.	२१.५८	१४२,७७४,३३०	२०७४/०१/१९
१३६	प्राइम कमर्सियल बैंक लि.	१७.२५	८५२,२१०,३२१	२०७४/०१/१९
१३७	विराटलक्ष्मी विकास बैंक लि.	२०	६,४५०,१२०	२०७४/०१/२५
१३८	काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२३.३७	१५८,८९१,८५४	२०७४/०१/२५
१३९	रुरल माइक्रोफाइनेन्स डेभलपमेन्ट सेन्टर लि.	१०	६२,९२०,०००	२०७४/०१/२५
१४०	कुमारी बैंक लि.	२१	५६८,०३९,१२९	२०७४/०१/२८
१४१	हिमालयन बैंक लि.	३०	१,३४९,७४३,५००	२०७४/०१/२८
१४२	एशियन लाइफ इन्स्योरेन्स क. लि.	२०	१३४,२६५,५४०	२०७४/०१/२८
१४३	सिभिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	५	५,०००,०००	२०७४/०२/०३
१४४	महाकाली विकास बैंक लि.	९.२५	१३,७६६,२२०	२०७४/०२/०३
१४५	बैंक अफ काठमाडौं	२३	१,०५२,६८५,०००	२०७४/०२/०९
१४६	माउन्ट मकालु डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१६	४,१६०,०००	२०७४/०२/०९
१४७	रिलायन्स फाइनेन्स लि.	१५	६६,८५७,१४८	२०७४/०२/१४
१४८	इन्नोभेटिभ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२१.७५	६३,१८३,७५०	२०७४/०२/१७
१४९	कृषि विकास बैंक लि.	२०	१,१८१,२८०,०००	२०७४/०२/२१
१५०	डिप्रोक्स लघुवित्त विकास बैंक लि.	३५	९०,२७३,३४६	२०७४/०२/२१
१५१	सगरमाथा फाइनेन्स लि.	३२.९४	१२१,६४६,९००	२०७४/०२/२१
१५२	सेन्चुरी कमर्सियल बैंक लि.	१०	३६८,९००,०२०	२०७४/०२/२६
१५३	ग्लोबल आइएमई बैंक लि.	१५.७६	९८६,२८२,९००	२०७४/०२/२६
१५४	एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२५	७६,९१२,५००	२०७४/०२/३०
१५५	नेरुडे लघुवित्त विकास बैंक लि.	२०	३६,०००,०००	२०७४/०३/०४
१५६	प्रुडेन्सियल इन्स्योरेन्स क. लि.	२०	७१,२८०,०००	२०७४/०३/०४
१५७	आरएसडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१५	१५,०००,०००	२०७४/०३/०४
१५८	नेपाल लाइफ इन्स्योरेन्स क. लि.	२५	६१९,२८५,७२५	२०७४/०३/०४
१५९	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	७.९	९१,३४१,६००	२०७४/०३/१३
१६०	नागवेली लघुवित्त विकास बैंक लि.	६०	१५,०००,०००	२०७४/०३/१३
१६१	सूर्य लाइफ इन्स्योरेन्स लि.	५	३१,२५०,०००	२०७४/०३/१८
१६२	रिलायबल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२८.१४	२२१,८८८,९००	२०७४/०३/२०
१६३	नेपाल कम्प्युनिटी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	५.१५	१०,७९४,९००	२०७४/०३/२०
१६४	सिभिल बैंक लि.	२.८८	१३२,०१३,६२५	२०७४/०३/२६
जम्मा			३४,७९५,९९२,७६८	

अनुसूची-४
सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन

क्र.सं.	योजनाको नाम	अनुमति प्रदान गरिएको रकम रु.	अनुमति प्रदान मिति	कोष प्रबर्द्धक
१	नविल इक्विटी फण्ड	१,२५०,०००,०००	२०७३/०५/१४	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ्ग लि.
२	एनएमबि हाइब्रिड फण्ड एल-१	१,०००,०००,०००	२०७३/०५/१४	एनएमबि क्यापिटल लि.
३	एनआइविएल प्रगति फण्ड	७५०,०००,०००	२०७३/०७/२४	एनआइविएल क्यापिटल मार्केट्स लि.
४	लक्ष्मी इक्विटी फण्ड	१,२५०,०००,०००	२०७४/०१/०३	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट्स लि.
जम्मा		४,२५०,०००,०००		

अनुसूची-५
संगठन संरचना

अनुसूची-६
नेपाल धितोपत्र बोर्ड
जावलाखेल
ललितपुर, नेपाल
वासलात
(२०७४ आषाढ ३१ गते)

विवरण	२०७४ आषाढ ३१	२०७३ आषाढ ३१
कोष तथा जगेडा		
कोष तथा जगेडाहरु	७२२,०८६,५८७.८७	३८५,५१९,०६२.३७
जम्मा	७२२,०८६,५८७.८७	३८५,५१९,०६२.३७
सम्पत्ति		
स्थिर सम्पत्ति		
परल मूल्य	४३,४९९,९६६.१५	३२,८५४,०९८.५३
न्युनःहास कट्टि	(२७,४६०,८५६.९६)	(२३,३७४,५११.५१)
बाँकी मूल्य	१६,०३९,१०९.१९	९,४७९,५८७.०१
लगानी	६६७,१६१,३१२.७२	४४७,१०७,३८२.४७
चालु सम्पत्ति		
बैंक मौज्दात	५५,२०८,९५०.८४	१३,८६१,२४८.४७
पेशकी, धरौटी तथा अग्रिम भुक्तानी	१४,७७४,३८६.८२	१०,०५१,२९०.५०
प्राप्त गर्नुपर्ने आम्दानी	४५,६१४,८२७.१५	२७,८८५,२८३.३१
कुल चालु सम्पत्ति	११५,५९८,१६४.८१	५१,७९७,८२२.२८
न्युनः चालु दायित्व	(१२,६१२,२३०.८९)	(७७,७१५,२१७.०९)
न्युन : व्यवस्था	(६४,०९९,७६७.९६)	(४५,१५०,५१२.३०)
खुद चालु सम्पत्ति	३८,८८६,१६५.९६	(७१,०६७,९०७.११)
जम्मा	७२२,०८६,५८७.८७	३८५,५१९,०६२.३७

अनुसूची-७
नेपाल धितोपत्र बोर्ड
जावलाखेल
ललितपुर, नेपाल
आय व्यय हिसाब

(२०७३ श्रावण १ देखि २०७४ आषाढ ३१ सम्म)

विवरण	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७२/७३
आय तर्फ		
धितोपत्र बजारबाट आम्दानी	४१०,३५३,९४७.८४	१५७,३७९,५६५.९८
ब्याज आम्दानी	३६,७५५,८२०.०२	१८,७७०,१५३.६१
विविध आम्दानी	१८८,२६०.५०	२२०,२९५.०८
जम्मा आम्दानी	४४७,२९८,०२८.३६	१७६,३७०,०१४.६७
व्यय तर्फ		
कर्मचारी खर्च	४९,४४१,७२६.३३	२३,५०८,३२३.४९
अन्य प्रशासकिय खर्च	४०,३८६,७६९.१०	३३,२०७,७८४.६३
ह्रास कट्टि खर्च	४,०८६,३४५.४४	१,४९७,२८६.५७
अपलेखन खर्च (ब्याज आम्दानीमा अग्रिम कर कट्टी)	-	-
प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोष खर्च	-	-
जम्मा खर्च	९३,९१४,८४०.८७	५८,२१३,३९४.६९
बचत (व्यय भन्दा बढी भएको आय)	३५३,३८३,१८७.४९	११८,१५६,६१९.९८
संचित नाफा नोक्सान हिसाबमा सारिएको रकम	३५३,३८३,१८७.४९	११८,१५६,६१९.९८
बाँडफाँड		
अक्षय कोष	८८,३४५,७९६.८७	२९,५३९,१५४.९९
कर्मचारी सुरक्षण कोष	१४,१३५,३२७.५०	५,०००,०००.००
साधारण जगेडा कोष	२१५,५६३,७४६.८५	७१,८०१,८०२.९८
कर्मचारी कल्याण कोष	३५,३३८,३१८.७५	११,८१५,६६२.००
कुल बाँडफाँड	३५३,३८३,१८७.९७	११८,१५६,६१९.९८

अनुसूची-द
नेपाल धितोपत्र बोर्ड
जावलाखेल
ललितपुर, नेपाल
नगद विवरण प्रवाह

विवरण	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७२/७३
सञ्चालन गतिविधिको नगद प्रवाह		
यस वर्षको बाँडफाँट पूर्वको वचत	३५३,३८३,१८७.४९	११८,१५६,६२२.४६
जोड: ऋण कट्टि खर्च	४,०८६,३४५.४४	१,४९७,२८६.५७
जोड: उपदान खर्च व्यवस्था	६,१२४,८०५.८२	२,४९९,५६९.०७
जोड: औषधि खर्च व्यवस्था	६,७३०,३१५.९२	८९६,२७४.१०
जोड: कर्मचारी बिदा खर्च व्यवस्था	१,०९४,१३३.९२	
जोड: कर्मचारी सुरक्षण खर्च व्यवस्था	(११,८१५,६६२.२५)	(५,१८९,७५३.३५)
न्युन: स्थिर सम्पति बिक्री बाट आम्दानी	-	-
न्युन: SDMS परियोजना अर्न्तगत प्राप्त सम्पतिको हासकट्टी वापत आय	-	-
न्युन: ब्याज आम्दानी	(३६,७५५,८२०.०२)	(१८,७७०,१५३.६१)
कार्यशिल पुँजी पूर्वको संचालन नगद प्रवाह	३२२,८४७,३०६.३२	९९,०८९,८४५.२४
चालु सम्पत्तिमा कमि/(बृद्धि)	(१४,१२४,०२९.८३)	(१५,७७०,४४९.००)
चालु दायित्वमा बृद्धि/(कमि)	(६५,१०२,९८६.२०)	१६,६८५,३४७.३२
कर्मचारी कल्याणकोषमा भुक्तानी	-	-
संचालन गतिविधिबाट नगद प्रवाह	२४३,६२०,२९९.२९	१००,००४,७४३.५६
लगानी गतिविधिको नगद प्रवाह		
ब्याज आम्दानी (कोषहरुमा प्राप्त ब्याज सहित)	३६,७५५,८२०.०२	१८,७७०,१५३.६१
जोड: गत वर्षको अन्तमा प्राप्त गर्न बाँकी ब्याज	४,२१९,११२.११	२,६०२,८२४.७५
न्युन: यस वर्षको अन्तमा प्राप्त गर्नुपर्ने ब्याज	(१२,५४७,७२३.१९)	(४,२१९,११२.११)
यस वर्षको खुद नगद ब्याज आम्दानी	२८,४२७,२०८.९४	१७,१५३,८६६.२५
न्युन: स्थिर सम्पति खरीद	(१०,६४५,८६७.६२)	(७,२०९,०१७.१८)
जोड: स्थिर सम्पति बिक्री	-	-
न्युन: थप (लगानी)/बिक्री	(२२०,०५३,९३०.२५)	(१३८,९७९,५५६.५४)
लगानी गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह	(२०२,२७२,५८८.९३)	(१२९,०३४,७०७.४७)
नगदमा भएको कुल बृद्धि/(कमि)	४१,३४७,७०२.३६	(२९,०२९,९६३.९१)
वर्षारम्भमा नगद तथा बैंक मौज्जात	१३,८६१,२४८.४७	४२,८९१,२१२.३८
वर्षान्तमा नगद तथा बैंक मौज्जात	५५,२०८,९५०.८४	१३,८६१,२४८.४७

अनुसूची-९
अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकरहरु

क्र.सं.	नाम	व्यवसाय	अनुमतिपत्र प्राप्त मिति	ठेगाना/सम्पर्क नं/ फ्याक्स नं
१	एन. सी. एम. मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०६।२६	कमलपोखरी, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४४२८५५०, ४४२८६६० फ्याक्स नं. : ४४२८६८८
२	एस क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०५।०७	लालदरबार, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४४२६९६९ फ्याक्स नं. : ४४२६९३३
३	एनएमवि क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०५।०७	नक्साल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२५३०९६ फ्याक्स नं. : ४२५९५४४
४	नागरीक लगानी कोष	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन	२०६५।१०।२३, २०६८।१०।१५	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४७८५३२९, ४७८५३९९ फ्याक्स नं. : ४७८५३२०
५	ग्लोबल आईएमई क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध सेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन	२०६५।०५।२२	जमल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२२६४०, फ्याक्स नं. : ४२२२५३४
६	भिवोर क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०४।१९	कृष्णगल्ली, ललितपुर । सम्पर्क नं.: ५५५४७९३, ५५५४७९४
७	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६५।१२।२४ २०६७।०९।२२	कमलादी, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४९६८६५४, ४९६८६६४ फ्याक्स नं. : ४९६८७३४
८	विड इन्भेष्ट लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०६६।०२।२९	कृष्ण गल्ली, ललितपुर सम्पर्क नं.: ५५४८४००, फ्याक्स नं. : ५५४८४०५
९	प्रभु क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६६।०४।०५, २०६७।०५।२४	कमलादी, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२२९९४६, ४२२९९५२, फ्याक्स नं. : ४२२२८०२
१०	नविल ईन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ्ग लि.	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०९।१३	नक्साल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४४९९६०४, ४४९९७३३ फ्याक्स नं. : ४४९०५५४

क्र.सं.	नाम	व्यवसाय	अनुमतिपत्र प्राप्त मिति	ठेगाना/सम्पर्क नं/ फ्याक्स नं
११	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०९।१३	पुल्चोक, ललितपुर । सम्पर्क नं.: ५५५९३६३, ५५५९४६३ फ्याक्स नं. : ५५३७७४३
१२	एन.आई.वि.एल. क्यापिटल मार्केट्स लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६९।०३।०४	लाजिम्पाट, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४००५०८०, फ्याक्स नं. : ४००५०८४
१३	कृति क्यापिटल एण्ड ईन्भेष्टमेन्टस् लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०७०।०४।१२	रविभवन, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२७६७८६, ४२८१७७६ email:kriticapital@gmail.com
१४	इक्विटी एण्ड एसेट्स ईन्भेष्टमेन्टस् लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०७१।०८।२९	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४७८१५०९, ६२०९७८९ email: info@equityandassets.com
१५	नेशनल मर्चेन्ट बैंकर लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०७१।१०।२९	कालिकास्थान, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४४३०७४६ email: info@nmb.com.np
१६	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०७२।०२।२८	बबरमहल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२५७७६७, ४२५७७६८ फ्याक्स नं. : ४२५७७६४
१७	प्रोभिडेन्ट मर्चेन्ट बैंकर लि.	सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०७३।०३।०६	पेप्सीकोला, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४९९३४५०, ५९४७०९७ फ्याक्स नं. : ४९९३४५०
१८	सिवाइएल क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति सेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०७३।०३।१६	बाटुलेघर, डिल्लिबजार काठमाडौं सम्पर्क नं. ४४९८६६७, ४४९७७२३ फ्याक्स नं. ४२३९३०६
१९	सानिमा क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	२०७३।०३।१६	नक्साल, काठमाडौं सम्पर्क नं. ४४२८९५६, ५७, ४४ फ्याक्स नं. ४४२८९५८
२०	काठमाण्डौ क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन	२०७३।०८।१	काठमाण्डौ प्लाजा, कमलादी, काठमाण्डौ सम्पर्क नं. ४९६८६३४, ४९६८६३९ फ्याक्स नं. ४९६८७०३
२१	नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	२०७३।०८।२४	हात्तीसार, काठमाण्डौ सम्पर्क नं. ४४३५६७ फ्याक्स नं. ४४३५६९२

क्र.सं.	नाम	व्यवसाय	अनुमतिपत्र प्राप्त मिति	ठेगाना/सम्पर्क नं/ फ्याक्स नं
२२	रिलायबल क्यापिटल लि.	शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	२०७३।०९।२९	सुन्धारा, काठमाण्डौ सम्पर्क नं. ४२५४०८९
२३	एन आई सी एशिया क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	२०७३।११।१०	बबरमहल, काठमाण्डौ सम्पर्क नं. ४२२९९९४ फ्याक्स नं. ४२२२४५८
२४	आरविवि मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	२०७३।०२।२८	टेकु, काठमाण्डौ । सम्पर्क नं. ४२५३५९५

अनुसूची-१०

बोर्डबाट अनुमति प्राप्त धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरू

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	टेलिफोन नं.	फ्याक्स नं.
१.	अग्रवाल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	४४२४४०६	४४२४६५७
२.	प्रिमियर सेक्युरिटीज प्रा. लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	४२३१३३९	४२५५५८०
३.	सिप्ला सेक्युरिटीज प्रा. लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	४२५५७८२	४२५५०७८
४.	स्वेता सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४४४७९१	४४९६६९३६
५.	थाइभ ब्रोकरेज हाउस प्रा. लि.	नक्साल, काठमाडौं	४४९९०५१	४४९६०९८
६.	त्रिशुल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४४०७०९	४४३८९९७
७.	सिप्रवी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पो. ब. न. ५७०५, ललितपुर	५५३०७०९	५०९२०६
८.	प्रज्ञान सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी मोड, काठमाडौं	४४९३३९२	४४९५९५८
९.	कुमारी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	डिल्ली बजार, काठमाडौं	४४९८०३६	४४२३६८९
१०.	मल्ल एण्ड मल्ल स्टक ब्रोकिङ्ग कं प्रा. लि.	डिल्ली बजार, काठमाडौं	४४३२०८८	४४२५७५०
११.	आशूतोष ब्रोकरेज एण्ड सेक्युरिटीज प्रा. लि.	खिचापोखरी, न्यूरोड, काठमाडौं	४२२७५१०	४२४०९६२
१२.	सगरमाथा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४३९३९५	४४३९३९५
१३.	प्राइमो सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४९६८१७५	४९६८२९४
१४.	मार्केट सेक्युरिटीज एक्सचेन्ज कम्पनी लि.	खिचापोखरी, न्यूरोड, काठमाडौं	४२४८९७३	४२४९५५८
१५.	नेपाल इन्भेस्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज ट्रेडिङ्ग प्रा.लि.	भिमसेनगोला, काठमाडौं	४४९५४५०	४४९०७२७
१६.	स्टक ब्रोकर ओपेल सेक्युरिटीज ट्रेडिङ्ग प्रा. लि.	बालुवाटार, काठमाडौं	४४२३५०९	४४२३५०९
१७.	नेपाल स्टक हाउस प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४२६५८८८	४२५५७३२
१८.	अरुण सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४२३९५६७	४२३९५६५
१९.	श्रीकृष्ण सेक्युरिटीज लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	४४४१२२५	४४३९५९२
२०.	जे. एफ. सेक्युरिटीज प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	४२५६०९९	४४३३६७३
२१.	एविसी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	इन्द्रचोक, काठमाडौं	४२३०७८७	४२२६५०७
२२.	मिडास स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४२४००८९	४२४०९१५
२३.	एशियन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४२४३५१	४४३९३९५
२४.	नीभ सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४९६८६०९	४९६८५७३
२५.	सुमेरु सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४४४४७४०	४४२४२०९
२६.	इम्पेरियल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४२३९००४	४२३९३४४
२७.	कालिका सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४०९१०७४	४०९११४४
२८.	स्वर्णलक्ष्मी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४९७९७८	४४९७९७७
२९.	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४९६८७४२	४९६८७४२
३०.	दिपशिखा धितोपत्र कारोबार कम्पनी प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४९०२५३२	४२५४४९०
३१.	कोहिनुर इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमल पोखरी, काठमाडौं	४४४२८५८	४४४२८५७
३२.	डाइनामिक मनी मेनेजर्स सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४४९३४२९	४४९४५५२
३३.	भिजन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४७७०४०८	४४३८९२४
३४.	सेक्युर्ड सेक्युरिटीज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४२२६८६९	४२२४५२३
३५.	सनी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	जमल, काठमाडौं	४९६६००५	४९६६००६
३६.	साउथ एशियन बुल्स प्रा. लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं	४२८४७८५	४२८४७८५

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	टेलिफोन नं.	फ्याक्स नं.
३७.	लिनच स्टक मार्केट लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	४४६९३६७	४४६९०६८
३८.	क्रिएटिभ सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४९९५७२	४९६८२०३
३९.	त्रिशक्ति सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४२३२९३२	४२३२९३३
४०.	क्रिष्टल कन्चनजंगा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४०९९९७६	४०९९०७२
४१.	अनलाईन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	बागबजार, काठमाडौं	४९६८२९८	४२४६३९२
४२.	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४२३३५९६	४२३३५९७
४३.	भृकुटी स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	४४२३४६६	४२२४६४८
४४.	इन्भेष्टमेन्ट म्यानेजमेन्ट नेपाल प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	४२५६५८९	४२५६५९०
४५.	अक्सफोर्ड सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कालीमाटी, काठमाडौं	४२७३८५०	४२७८९९३
४६.	श्रीहरि सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४४३७५६२	४४३७४६५
४७.	सेवा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	४२५६६४२	४२५६६४४
४८.	सुन्दारा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	सुन्दारा, काठमाडौं	४२९२२९५	४२६३५८३
४९.	नासा सेक्युरिटीज कम्पनी लि.	नक्साल, काठमाडौं	४४४०३८४	४४४०३८५
५०.	दिव्या सेक्युरिटीज एण्ड स्टक हाउस प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४२९४८८	४४२२३९३

अनुसूची-११

बोर्डबाट निक्षेप सदस्यको प्रमाणपत्र प्राप्त कम्पनीहरू

क्र.सं.	कम्पनीको नाम	दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरि एको मिति	ठेगाना
मर्चेन्ट बैंकर			
१	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	२०६८।१२।१४	कमलादी, काठमाडौं
२	एस क्यापिटल लि.	२०६८।१२।१४	लालदरवार, काठमाडौं
३	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	२०६९।०२।२४	पुल्चोक, काठमाडौं
४	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ्ग लि.	२०६९।०२।२४	चावहिल, काठमाडौं
५	एनएमवि क्यापिटल लि.	२०६९।०२।२४	ववरमहल, काठमाडौं
६	एनआइबिएल क्यापिटल लि.	२०६९।०६।०१	लाजिम्पाट, काठमाडौं
७	एन.सि.एम मर्चेन्ट बैंकिङ्ग लि.	२०६९।११।०४	कमलपोखरी, काठमाडौं
८	ग्लोबल आईएमई क्यापिटल लि.	२०७०।०१।०९	जमल, काठमाडौं
९	ग्रोमोर मर्चेन्ट बैंकर लि.	२०७०।०१।३१	दरवार मार्ग, काठमाडौं
१०	भिवोर क्यापिटल लि.	२०७१।०६।१४	कृष्ण गल्ली ललितपुर
११	कृति क्यापिटल ईन्भेष्टमेन्ट.लि.	२०७१।०९।०२	रविभवन, काठमाडौं
वाणिज्य बैंक			
१२	एभरेष्ट बैंक लि.	२०६९।०६।२७	लाजिम्पाट, काठमाडौं
१३	बैंक अफ काठमाण्डु लि	२०६९।११।०४	कमलोखरी, काठमाडौं
१४	जनता बैंक लि.	२०७१।०६।१०	नयाँ बानेश्वर काठमाडौं
१५	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	२०७१।०६।१३	कमलादी, काठमाडौं
१६	एनआईस एसिया बैंक लि.	२०७१।०६।१४	थापाथली, काठमाडौं
१७	प्रभु बैंक लि.	२०७१।०८।१५	ववरमहल, काठमाडौं
१८	नेपाल बंगलादेश बैंक लि	२०७१।०८।१७	कमलादी, काठमाडौं
१९	सेञ्चुरी कमर्सियल बैंक लि.	२०७२।०५।०६	पुतलीसडक, काठमाडौं
२०	कुमारी बैंक लि.	२०७२।०६।०७	दरवारमार्ग, काठमाडौं
२१	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लि.	२०७२।०७।२२	बागबजार, काठमाडौं
२२	नेपाल बैंक लि.	२०७२।०७।२२	धर्मपथ, काठमाडौं
२३	कैलाश विकास बैंक लि.		पुतलीसडक, काठमाडौं
२४	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	२०७२।१०।१५	लाजिम्पाट काठमाडौं
२५	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	२०७२।१२।०७	हात्तीसार, काठमाडौं
२६	सानिमा बैंक लि.	२०७३।०२।१२	नक्साल, काठमाडौं
धितोपत्र दलाल व्यवसायी			
२७	त्रिशुल सेक्युरिटीज एण्ड इन्भेष्टमेन्ट लि.	२०६९।०६।०१	पुतलीसडक, काठमाडौं
२८	सेक्युर्ड सेक्युरिटीज लि.	२०७१।०६।१०	पुतलीसडक, काठमाडौं
२९	त्रिशक्ती सेक्युरिटीज प्रा. लि.	२०७१।०६।१०	पुतलीसडक, काठमाडौं
३०	दिपशिखा धितोपत्र कारोवार कं. प्रा.लि.	२०७१।०६।१०	अनामनगर, काठमाडौं
३१	नेपाल स्टक हाउस प्रा.लि.	२०७१।०६।१३	अनामनगर, काठमाडौं
३२	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१।०६।१४	कमलादी, काठमाडौं
३३	साउथ एसियन बुल्स प्रा.लि.	२०७१।०६।१४	कुलेश्वर, काठमाडौं
३४	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१।०६।१४	अनामनगर, काठमाडौं
३५	अनलाईन सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१।०६।१४	पुतलीसडक, काठमाडौं

क्र.सं.	कम्पनीको नाम	दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरि एको मिति	ठेगाना
३६	सेवा सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०७१०	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं
३७	श्री कृष्ण सेक्युरिटीज लि.	२०७१०७१०	डिल्लीबजार, काठमाडौं
३८	अग्रवाल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	२०७१०७११	पुतलीसडक, काठमाडौं
३९	इम्पेरियल सेक्युरिटीज कं. प्रा.लि.	२०७१०७३०	अनामनगर, काठमाडौं
४०	प्राइमो सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८१०२	पुतलीसडक, काठमाडौं
४१	लिनच स्टक मार्केट लि.	२०७१०८१०२	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं
४२	एसियन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	२०७१०८१०२	पुतलीसडक, काठमाडौं
४३	मार्केट सेक्युरिटीज एण्ड एक्सचेञ्ज प्रा. लि.	२०७१०८१०२	खिचापोखरी, काठमाडौं
४४	सुमेरु सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८११५	हात्तिसार, काठमाडौं
४५	क्रिष्टल कंचनजंघा सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८११५	न्युप्लाजा, काठमाडौं
४६	कोहिनुर ईन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८११६	कमलपोखरी, काठमाडौं
४७	भृकुटी स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा.लि.	२०७१०८११६	जमल, काठमाडौं
४८	क्रियटिभ सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८११८	पुतलीसडक, काठमाडौं
४९	सिप्ला सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८११८	खिचापोखरी, काठमाडौं
५०	भिजन सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८११८	पुतलीसडक, काठमाडौं
५१	आशुतोष सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०८१२५	खिचापोखरी, काठमाडौं
५२	सन सेक्युरिटीज कं. लि.	२०७१०९१०२	जमल, काठमाडौं
५३	एबिस सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७१०९१०७	न्युरोड, काठमाडौं
५४	श्रीहरि सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७११०१३	कमलादी, काठमाडौं
५५	अक्सफोर्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७११०१२३	कालिमाटी, काठमाडौं
५६	डाईनामिक मनि मेनेजर्स प्रा.लि.	२०७११०१२६	कमलपाखरी, काठमाडौं
५७	दिव्या सेक्युरिटीज एण्ड स्टकहाउस प्रा.लि.	२०७२१२१९	पुतलीसडक, काठमाडौं
५८	प्रिमियर सेक्युरिटीज कं. लि.	२०७२१४१२६	पुतलीसडक, काठमाडौं
५९	मिडास स्टक ब्रोकिङ्ग कं. प्रा.लि.	२०७२१०६१२१	कमलादी, काठमाडौं
६०	नासा सेक्युरिटीज कम्पनी लि.	२०७२१०८११७	नक्साल, काठमाडौं
६१	निभ सेक्युरिटीज प्रा.लि.	२०७२१०८१२३	कमलादी, काठमाडौं
६२	डिपि एण्ड क्लियरिङ्ग हाउस लि.	२०७३१०२१०६	पुतलीसडक, काठमाडौं
वित्त कम्पनी			
६३	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.	२०७२१०६१२	पुल्चोक, ललितपुर
६४	महालक्ष्मी फाइनेन्स लि.	२०७२१०७१९	रामशाहपथ, काठमाडौं
६५	सगरमाथा फाइनेन्स लि.	२०७२१०११५	मानभवन, ललितपुर
योजना व्यवस्थापक			
६६	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७०१०११०९	ववरमहल, काठमाडौं

* * *

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा
सुपरिवेक्षण तथा अनुसन्धान विभाग

पो. बं. नं. ९०३१, जावलाखेल, ललितपुर
फोन नं. ०१-५५४१०५७, ५०००१०२/१६२/१०२/२०१/१०७
फ्याक्स नं. ९७७-१-५५४१०५८
ई-मेल ठेगाना नं.: support@sebon.gov.np
वेबसाइट: www.sebon.gov.np
टोल फ्री नं. १६६०-०१-४४४३३